
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

**ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ**

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΔΙΟΙΚΗΣΗ της ΥΓΕΙΑΣ»

**Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ
ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΠΑΡΤΗΣ**

Ευστράτιος Κοτσώνης

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Οικονομικής Επιστήμης
του Πανεπιστημίου Πειραιώς για την απόκτηση
Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στη Διοίκηση της Υγείας.

Πειραιάς, 2014

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

**ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ**

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΔΙΟΙΚΗΣΗ της ΥΓΕΙΑΣ»

**Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ
ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΠΑΡΤΗΣ**

Ευστράτιος Κοτσώνης, Α.Μ.: ΔΥ/1222

Επιβλέπων: Θεόδωρος Κατσανέβας/ Καθηγητής/ Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Οικονομικής Επιστήμης
του Πανεπιστημίου Πειραιώς για την απόκτηση
Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στη Διοίκηση της Υγείας.

Πειραιάς, 2014

UNIVERSITY OF PIRAEUS

**DEPARTMENT of
ECONOMICS**

M.Sc in Health Management

**SOCIAL POLICY OF THE CHURCH OF GREECE AND
ESPECIALLY THE HOLY METROPOLIS OF MONEMVASIA
AND SPARTA**

Efstratios Kotsonis

Master Thesis submitted to the Department of Economics
of the University of Piraeus in partial fulfillment of the requirements
for the degree of M.Sc. in Health Management
Piraeus, Greece, 2014

Ευχαριστίες

Πρώτα από όλα, θέλω να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα της διπλωματικής εργασίας μου, Καθηγητή κ. Θεόδωρο Κατσανέβα για την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγησή του, κατά τη διάρκεια πραγματοποίησης της παρούσας . Θερμές ευχαριστίες στο σεβασμιότατο Μητροπολίτη Μονεμβασίας και Σπάρτης κ.κ. Ευστάθιο, υπό την ευλογία και συμπαράσταση του οποίου, ολοκληρώθηκε η εργασία στις δομές και τα Ιδρύματα της Ιεράς Μητρόπολης.

Ακόμα, θα ήθελα να ευχαριστήσω τα άτομα που αφιέρωσαν μέρος του πολύτιμου χρόνου τους, προκειμένου να συλλέξω τις απαραίτητες πληροφορίες για την εργασία μου, καθώς και για να μου παραχωρήσουν τις συνεντεύξεις, που χρειάζομαι. Συγκεκριμένα, είμαι ευγνώμων στο Θεοφιλέστατο Επίσκοπο Ανδρούσης κ.κ. Θεόκτιστο, το νυν Μητροπολίτη Θεσσαλιώτιδας και Φαναριοφερσάλων κ.κ. Τιμόθεο Άνθη (τέως Γραμματέα Συνοδικής Επιτροπής Κοινωνικής Πρόνοιας κι Ευποιίας), τους Διευθυντές των Ιδρυμάτων π. Συμεών Παπαγεωργίου, π. Διονύσιο Μιχαλέτο, π. Παναγιώτη Αρώνη, π. Παναγιώτη Παπουλάκο, π. Παναγιώτη Λεγάκη, π. Ηλία Βουρβουριώτη, π. Ιωάννη Πορφύρη, π. Κωνσταντίνο Κρυπωτό, το Διευθυντή του Γενικού Φιλόπτωχου Ταμείου Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών π. Βασίλειο Χαβάτζα, καθώς και τον Προϊστάμενο Διεύθυνσης Προστασίας Οικογένειας της Γενικής Διεύθυνσης Πρόνοιας του Υπουργείου Εργασίας και Πρόνοιας κ. Αναστάσιο Κοφινά.

Η Κοινωνική Πολιτική της Εκκλησίας της Ελλάδος και ειδικότερα της Ιεράς Μητροπόλεως Μονεμβασίας και Σπάρτης

Σημαντικοί όροι: Κοινωνική Πολιτική, Εκκλησία, Δόγματα, Φιλανθρωπία, Βυζάντιο, Αποκέντρωση, Πολυπλοκότητα, Ιερά Μητρόπολη, Κρίση

Περίληψη

Η κοινωνική πολιτική υπέρ των αδυνάτων συμβαδίζει, ιστορικά, με την ύπαρξη συγκροτημένων κοινωνιών, αποτελεί δε αναγκαιότητα για την αρμονική συνύπαρξη μέσα σε αυτές. Στις ελλείψεις που παρουσιάζουν οι φορείς άσκησης της πολιτικής αυτής, διαχρονικά, η Εκκλησία και ιδίως η Ορθόδοξη, με το δυναμισμό, τις αξίες και τα δόγματά της, αναλαμβάνει συμπληρωματικό ρόλο, μέσω της φιλανθρωπίας, με κορύφωση την εποχή του Βυζαντίου. Σήμερα, σε όλη την ελληνική επικράτεια, λειτουργεί ευρύ δίκτυο από Ιδρύματα, Ταμεία, προγράμματα και αναπτύσσει, εν γένει, πρωτοβουλίες στην επιτέλεση προνοιακού έργου. Ο αποκεντρωτικός χαρακτήρας, η οικονομική και διοικητική της αυτοτέλεια και η πολυπλοκότητα στη λήψη αποφάσεων είναι κυρίαρχα στοιχεία. Πρωτοπόρα στην άσκηση τέτοιου έργου, ποσοτικά και ποιοτικά, η Ιερά Μητρόπολη Μονεμβασίας και Σπάρτης, η οποία εξετάζεται μέσα στα νέα δεδομένα, που δημιουργεί η οικονομική Κρίση.

Social Policy of the Church of Greece and especially the holy Metropolis of Monemvasia and Sparta

Keywords: Social Policy, Church, Dogmas, Philanthropy, Byzantium,
Decentralization, Complexity, Metropolis, Crisis

Abstract

The social policy to benefit the disadvantaged, historically, appears with the existence of structured societies and it is a necessity for the harmonious coexistence within them. On deficiencies of the vectors carrying out this policy, over time, the Church and especially the Orthodox one, with its dynamism, values and dogmas, assumes additional role through philanthropy, culminating in the Byzantine era. Nowadays, throughout the Greek territory, it operates a wide network of institutions, funds, programs and develops, in general, initiatives in performing welfare work. The decentralization, financial and administrative autonomy and the complexity of decision-making are dominant elements. Pioneering the implementation of such a project, quantitatively and qualitatively, the Holy Metropolis of Monemvasia and Sparta, which is examined in the new conditions, created by the economic crisis.

Περιεχόμενα

Περίληψη

Abstract

Κατάλογος Διαγραμμάτων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Κοινωνική Πολιτική

1.1	Εισαγωγή	1
1.2	Ορισμός, περιεχόμενο, σκοπός, φορείς άσκησης	2
1.3	Κριτική στο κράτος πρόνοιας	3
1.4	Κοινωνιολογία της Θρησκείας	4
1.5	Κοινωνιολογία του Χριστιανισμού	5
1.6	Ανακεφαλαίωση	7

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Ιστορική Αναδρομή

2.1	Εισαγωγή	9
2.2	Η εκκλησιαστική κοινωνική δράση στις πρώτες χριστιανικές κοινότητες	9
2.3	Η εκκλησιαστική κοινωνική δράση στο Βυζάντιο. Ακμή της φιλανθρωπίας	10
2.3.1	Σημαντικότερα ευαγή Ιδρύματα	10
2.3.2	Μοναστήρια. Οργάνωση, λειτουργία, δαπάνες και χαρακτήρας ιδρυμάτων	11
2.4	Η εκκλησιαστική κοινωνική δράση επί Τουρκοκρατίας	13
2.5	Η εκκλησιαστική κοινωνική δράση από την απελευθέρωση έως και σήμερα	13
2.6	Εκκλησιαστική Περιουσία	14
2.7	Φορολόγηση Εκκλησίας. Η Κρίση και τα νέα δεδομένα	15

2.8 Σχέσεις Κράτους κι Εκκλησίας. Εκκλησία και Πολιτική	16
2.9 Ανακεφαλαίωση	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Οργάνωση της Εκκλησίας	
3.1 Εισαγωγή	19
3.2 Έννοια της Εκκλησίας	19
3.3 Διάρθρωση της Ορθόδοξης Εκκλησίας	20
3.4 Συνοπτική αναφορά στα υπάρχοντα, εντός του σύγχρονου ελληνικού κράτους, εκκλησιαστικά καθεστώτα	20
3.5 Ειδικότερα, η διάρθρωση της αυτοκέφαλης Εκκλησίας της Ελλάδος.	21
3.5.1 Κεντρική Οργάνωση	21
3.5.1.1 Ιερά Σύνοδος Ιεραρχίας	21
3.5.1.2 Διαρκής Ιερά Σύνοδος	21
3.5.1.3 Συνοδικές Επιτροπές	22
3.5.1.4 Εκκλησιαστικοί Οργανισμοί και Υπηρεσίες	22
3.5.2 Περιφερειακή Οργάνωση της Εκκλησίας της Ελλάδος	22
3.6 Ανακεφαλαίωση	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Εκκλησιαστικό Προνοιακό Έργο	
4.1 Εισαγωγή	25
4.2 Εκκλησία και Αποκέντρωση	26
4.3 Μονάδες, γενικά, σήμερα	27
4.4 Γενικά Χαρακτηριστικά των Μονάδων	28
4.5 Γενικά Φιλόπτωχα Ταμεία	38
4.6 Οικογενειακή Μέριμνα	39

4.7 Εκκλησία και Νέοι	40
4.8 Φροντίδα για την Τρίτη Ηλικία	42
4.9 Ποιμαντική Διακονία σε Νοσηλευτικά Ιδρύματα	43
4.10 Κοινωνική Ένταξη Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες(ΑΜΕΑ). Νεοπλασματικά Νοσήματα	44
4.11 Αιμοδοσία. Βιοηθική και Βιοιατρική Επιστήμη	45
4.12 Κοινωνικά Ευαίσθητες Ομάδες	46
4.12.1 Φυλακισμένοι	46
4.12.2 Σεισμοπαθείς	46
4.12.3 Παλλινოსτούντες Μετανάστες	47
4.12.4 Πρόσφυγες και Μετανάστες	48
4.12.5 Εκκλησία και Ιεραποστολή	49
4.12.6 Διεκκλησιαστική Βοήθεια	49
4.12.7 Γυναίκες-Οικολογία	50
4.13 ΜΚΟ ΑΠΟΣΤΟΛΗ	50
4.13.1 Γενικά χαρακτηριστικά	50
4.13.2 Δομές	51
4.13.3 Ανθρωπιστική Δράση εσωτερικού κι εξωτερικού. Εκπαίδευση	53
4.14 Ανακεφαλαίωση	56
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Ιερά Μητρόπολη Μονεμβασίας και Σπάρτης	
5.1 Εισαγωγή	57
5.2 Ιστορικά στοιχεία	58
5.3 Φιλανθρωπικό έργο ιστορικά της Μητροπόλεως(έως 1980)	59

5.4 Φιλανθρωπικό έργο της Μητροπόλεως σήμερα	60
5.4.1 Γενικό φιλόπτωχο ταμείο της Μητρόπολης-100 Ενοριακά φιλόπτωχα ταμεία	60
5.4.2 Μονάδες φροντίδας ηλικιωμένων και ατόμων με ειδικές ανάγκες(A.M.E.A.)	61
5.4.2.1 Ίδρυμα Περιθάλψεως Χρονίως Πασχόντων “Ο Άγιος Παντελεήμονας” Μαγούλας Σπάρτης	61
5.4.2.2 Ίδρυμα περιθάλψεως ηλικιωμένων και ατόμων με ειδικές ανάγκες “Αγία Παρασκευή” Μολάων	63
5.4.2.3 Ίδρυμα περιθάλψεως χρονίως πασχόντων “Ο Άγιος Χαράλαμπος” Ελίκας Δήμου Βοιών	64
5.4.2.4 Ίδρυμα Περιθάλψεως ηλικιωμένων και ατόμων με ειδικές ανάγκες “Ο Άγιος Αθανάσιος” Νεαπόλεως	65
5.4.2.5 Εσωτερικοί Κανονισμοί λειτουργίας	66
5.5 “Βοήθεια στο Σπίτι”	66
5.6 Εκκλησιαστικές Κατασκηνώσεις	69
5.6.1 Εκκλησιαστικές Κατασκηνώσεις Ταυγέτου	69
5.6.2 Κατασκηνώσεις για άτομα με ειδικές ανάγκες(ΑΜΕΑ) στη Νεάπολη	69
5.7 Βρεφονηπιακοί Σταθμοί	70
5.7.1 Βρεφονηπιακός Σταθμός “Άγιος Βασίλειος” στη Σπάρτη	70
5.7.2 Βρεφονηπιακός Σταθμός στη Μονεμβασία	72
5.8 Ιερές Μονές	72
5.9 Ιερά Προσκυνήματα	73

5.10 Πνευματικά κέντρα	74
5.11 Ειδικό ταμείο Υποτροφιών για υποψήφιους κληρικούς	75
5.12 Λοιπές δράσεις. Ραδιοφωνικός σταθμός, Κληροδοτήματα, Σωματείο αλληλοβοήθειας κληρικών, Μουσείο Εκκλησιαστικής τέχνης	75
5.13 Εκκλησία και επιπτώσεις Κρίσης. Πρότυπο Κέντρο Αποθεραπείας και Αποκατάστασης Μαγούλας, Σπάρτης	76
5.14 Ανακεφαλαίωση	77
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	79
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	81

Κατάλογος Διαγραμμάτων

4.1 Αντικείμενα Δραστηριοποίησης των Μονάδων	29
4.2 Δυναμικότητα των Μονάδων	30
4.3 Έτος Ίδρυσης Ιδρύματος	30
4.4 Νομική Μορφή Μονάδων	31
4.5 Ποσοτική Συμμετοχή στα Διοικητικά Συμβούλια	32
4.6 Επίπεδο Εκπαίδευσης Προέδρου Δ.Σ.	32
4.7 Παρεχόμενες Υπηρεσίες Μονάδων	33
4.8 Ετήσιος Προϋπολογισμός Ιδρυμάτων	34
4.9 Κάλυψη Εξόδων Δραστηριοτήτων	34
4.10 Πηγή Εσόδων στην κατασκευή κτιρίων	35
4.11 Χρηματοδότηση από Υπουργείο Πρόνοιας	36
4.12 Χρηματοδότηση από Ευρωπαϊκή Ένωση	36
4.13 Θρησκευτικά Κριτήρια Εισαγωγής σε Μονάδες	37
5.1 Έσοδα 10ετούς λειτουργίας προγράμματος “Βοήθεια στο Σπίτι”	67

Κεφάλαιο 1

Κοινωνική Πολιτική

1.1 Εισαγωγή

Η κοινωνική πολιτική αποτελεί αναγκαιότητα για την εύρυθμη λειτουργία και δείγμα πολιτισμού σε όλες τις ανεπτυγμένες κοινωνίες. Από την εποχή του Λυκούργου (800 π.Χ.) και του Σόλωνα (593 π.Χ.) στην αρχαία Ελλάδα, θεσπίζονται μέτρα υπέρ φτωχών και αδυνάτων, με τη μορφή κοινωνικών μεταρρυθμίσεων ,παρεμβάσεων της εκάστοτε κρατικής εξουσίας (Στασινοπούλου,2006). Στις διαχρονικά διαπιστωμένες ελλείψεις του Κράτους πρόνοιας, θεμέλια λίθος του οποίου είναι η φιλανθρωπία, συμπληρωματικό ρόλο στην κάλυψη των κενών διαδραμάτισε και συνεχίζει έως σήμερα, η Εκκλησία, πέραν των πνευματικών της υποχρεώσεων.

Στη δυσχιλοστή ιστορία της, ο ρόλος της Χριστιανικής Εκκλησίας, ιδιαίτερα της Ελλάδος και των εν γένει εκκλησιαστικών φορέων στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής, είναι δεδομένος κι αναγνωρισμένος πρακτικά και βιβλιογραφικά (Πάτρα,1974), αλλά η ακριβής δράση της είναι μάλλον ανεξερεύνητη, ιδιαίτερα σήμερα, όχι μόνο μέσα στα Ιδρύματα, τα οποία λειτουργεί, αλλά και στα πλαίσια της ευρύτερης ορθόδοξης αντίληψης για τη διακονία (Στασινοπούλου, 1993). Αυτό το γεγονός οφείλεται τόσο σε ρητές ευαγγελικές επιταγές “μη γνώτω η αριστερά σου τι ποιεί η δεξιά σου”(Ματθαίου 6,3), οπότε και η παρουσίαση ή διαφήμιση του προνοιακού έργου αντίκειται στις αρχές της για τη φιλανθρωπία, τη γενικότερη στάση και φιλοσοφία της Εκκλησίας, όσο και στην ιδιομορφία της διοικητικής της συγκρότησης (Σταθόπουλος, 2000).

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι η καταγραφή των φορέων κοινωνικής πρόνοιας, που λειτουργούν σήμερα υπό την εποπτεία της Εκκλησίας της Ελλάδος και ειδικότερα η ανάλυση της περίπτωσης της Ιεράς Μητρόπολης Μονεμβασίας και Σπάρτης και οι επιπτώσεις-προκλήσεις, που διαμορφώνονται σε συνθήκες Κρίσης.

Σκοπός της εργασίας είναι η αποτύπωση και ανάδειξη του πολυδιάστατου κοινωνικού έργου, που επιτελεί σήμερα η Εκκλησία στην Ελλάδα, η πράξη εφαρμογής από μία Μητρόπολη, που εμφανίζει έντονο φιλανθρωπικό έργο και οι προοπτικές εξέλιξης και οι δυναμικές ανάπτυξής του, μέσα από συνεργασίες και ευκαιρίες, που διαπιστώνονται.

Για την εκπόνηση της παρούσας εργασίας, χρησιμοποιήθηκαν τα μεθοδολογικά εργαλεία της ανασκόπησης της υπάρχουσας βιβλιογραφίας, του νομικού πλαισίου που διέπει τη διοικητική οργάνωση και λειτουργία των οργάνων της Εκκλησίας και της πρωτογενούς έρευνας, μέσω συνεντεύξεων (δομημένων και μη), ερωτηματολογίου με τους διευθυντές όλων των Ιδρυμάτων της Μητρόπολης Μονεμβασίας και Σπάρτης, του Γενικού Φιλόπτωχου Ταμείου της Αρχιεπισκοπής Αθηνών, τη Συνοδική Επιτροπή Κοινωνικής Πρόνοιας κι Ευποιίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, τη Γενική Διεύθυνση Πρόνοιας και την επιτόπια επίσκεψη σε αυτά.

Στο πρώτο κεφάλαιο, αναφέρονται οι βασικές έννοιες και διαστάσεις της κοινωνικής πολιτικής, η κριτική και οι ελλείψεις του κράτους πρόνοιας, η κοινωνιολογική διάσταση του Χριστιανισμού και η θεωρητική θεμελίωση του προνοιακού ρόλου της Χριστιανικής Εκκλησίας, με τα 2 βασικά δόγματα, το Χριστολογικό και το Τριαδικό.

Τέλος, στο Παράρτημα, παρατίθενται τα ερωτηματολόγια που χρησιμοποιήθηκαν στην Ιερά Μητρόπολη Μονεμβασίας και Σπάρτης και τα πρωτογενή στοιχεία- δεδομένα από την άμεση επαφή με τον υπεύθυνο εκκλησιαστικό φορέα του Γενικού Φιλόπτωχου Ταμείου Αθηνών.

1.2 Ορισμός, περιεχόμενο, σκοπός, φορείς άσκησης

Ο όρος κοινωνική πολιτική ορίζεται ως το σύνολο των ενεργειών που επηρεάζουν την ευημερία των μελών μιας κοινωνίας μέσα από την αναδιανομή του εθνικού εισοδήματος και των εθνικών πόρων προς όφελος των λιγότερο έχοντων. Αποτελεί μέρος της δημόσιας πολιτικής και επικεντρώνεται σε θέματα κοινωνικής αλληλεγγύης ή κοινωνικής πρόνοιας. Πρόκειται για διεπιστημονικό πεδίο, που σημαίνει ότι για την ανάπτυξη του θεωρητικού της υπόβαθρου και των πρακτικών μεθόδων έρευνας, ανάλυσης και παρέμβασης στην πράξη, αντλεί στοιχεία από ένα φάσμα άλλων κοινωνικών επιστημών. Η κοινωνιολογία, η δημογραφία, η νομική, η πολιτική, η οικονομική επιστήμη, η κοινωνική ανθρωπολογία, η κοινωνική ψυχολογία, η οικολογία, η στατιστική είναι οι κυριότερες.

Στον κεντρικό πυρήνα της κοινωνικής πολιτικής εμπεριέχονται η καταπολέμηση της φτώχειας και της ανεργίας, η κοινωνική πρόνοια για άτομα με ειδικές ανάγκες,

ναρκομανείς, ηλικιωμένους, η στέγαση, η οικογένεια, η προστασία των παιδιών, η αντιμετώπιση της εγκληματικότητας, των κοινωνικών συγκρούσεων, του ρατσισμού και ακολουθούν η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και η κοινωνική ασφάλιση. Στον ευρύτερο κύκλο δύνανται να περιληφθούν η εκπαίδευση, η προστασία του περιβάλλοντος, η προστασία των πολιτών και η ποινική δικαιοσύνη.

Η κοινωνική πολιτική ασκείται μέσω της κοινωνικής διοίκησης των φορέων κοινωνικής πρόνοιας και των κρατικών υπηρεσιών. Στο κεντρικό επίπεδο εντάσσονται τα αρμόδια υπουργεία (κυρίως Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας) και στο τοπικό επίπεδο πρωτίστως οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), Δήμοι και Νομαρχιακή αυτοδιοίκηση. Σε υπερεθνικό και παγκόσμιο επίπεδο, μέριμνα αποτελεί είτε υπερεθνικών και διεθνών φορέων, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση, ο ΟΗΕ και ο ΟΟΣΑ, είτε διεθνών Μη κυβερνητικών Οργανισμών (ΜΚΟ), όπως ο Ερυθρός Σταυρός. Σημαντικά διεθνή κείμενα προασπίσεως των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι η Διακήρυξη του ΟΗΕ για το Δικαίωμα στην Ανάπτυξη (1986) που αναγνωρίζει ως ευθύνη των κρατών την ανάπτυξη και ως επίκεντρο της αναπτυξιακής διαδικασίας τον άνθρωπο, ο καταστατικός Χάρτης του ΟΗΕ (1945), η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (1948) και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτισμικά Δικαιώματα (1966). Αντίστοιχες προβλέψεις κοινωνικών δικαιωμάτων υπάρχουν και στα άρθρα 2,4,16,21,22 και 23 του Συντάγματος των Ελλήνων και σε εξειδικευμένες κατευθύνσεις πληθώρας νόμων, Προεδρικών Διαταγμάτων και Υπουργικών Αποφάσεων.

1.3 Κριτική στο κράτος πρόνοιας

Η δημιουργία του σύγχρονου κοινωνικού κράτους ή κράτους πρόνοιας είναι ιστορικό φαινόμενο που συνδέεται με την ανάπτυξη του κεφαλαιοκρατικού συστήματος και την υποχώρηση της κοινωνικής αλληλεγγύης, που παρείχαν θεσμοί, όπως η οικογένεια, οι φιλανθρωπικές οργανώσεις και η εκκλησία στις προϋφιστάμενες αγροτικές κοινωνίες. Με την πάροδο των ετών, όμως, το κοινωνικό κράτος δέχτηκε έντονη αμφισβήτηση. Κατηγορήθηκε ως αναποτελεσματικό, μη δυνάμενο να καταπολεμήσει τη φτώχεια, όπως στις χώρες του Τρίτου Κόσμου, υψηλού και μη ανταποδοτικού κόστους,

δυσκίνητο και γραφειοκρατικό, με πελατειακές σχέσεις που νοθεύουν την ισονομία και τη δικαιοσύνη, υπερεπαγγελματισμό και συντεχνιακή νοοτροπία στελεχών. Η οικονομική κρίση με άμεσες αρνητικές συνέπειες στην κοινωνική πρόνοια επέτεινε την αμφισβήτηση αυτή. Η μετάβαση από το κράτος πρόνοιας στην κοινωνία της πρόνοιας και τον εθελοντισμό, ρίζες του οποίου βρίσκονται στο ευρύ δίκτυο κοινωνικής προστασίας που παρέχει και η εκκλησία, συναντά ολοένα περισσότερη υποστήριξη.

1.4 Κοινωνιολογία της Θρησκείας

Στο εφαρμοσμένο πλαίσιο των κοινωνικών επιστημών περιλαμβάνεται και η Θρησκεία, ως συλλογικότητα με εξωτερικά εμφανείς κοινωνικές λειτουργίες. Όπως αναφέρεται στη βιβλιογραφία, Θρησκεία είναι το σύνολο των προσωπικών βιωμάτων, που με κοινή πίστη συνδέονται με το Υπερβατικό. Η θρησκευτική σκέψη, που απαντά σε όλες τις μορφές των κοινωνιών και των πολιτισμών, είναι προϊόν θρησκευτικών βιωμάτων στα όρια πάντα μιας συγκεκριμένης θρησκείας. Σκέψη και βιώματα αποτελούν εκφράσεις της θρησκευτικότητας, μιας μορφής κοινωνικότητας με αναφορά στο υπερβατικό. Η ανθρωπολογική, αρχικά, διερεύνηση των πηγών της θρησκείας και της θρησκευτικής σκέψεως οδήγησε στην επισήμανση σοβαρών στοιχείων κοινωνικής συνοχής, συλλογικότητας, αλληλεγγύης, αμοιβαιότητας, θεσμικών και διαπροσωπικών προσεγγίσεων με αυτονόητη, στη συνέχεια, την προοδευτική συνεκτίμησή τους στο ευρύτερο πλαίσιο των κοινωνικών επιστημών. Επιπλέον, η Θρησκεία τοποθετείται δυναμικά μπροστά στα μεγέθη της ζωής, του χρόνου και του κόσμου με αποτέλεσμα η στάση της, πέρα από τον υπεριστορικό, να έχει και ιστορικό χαρακτήρα. Ακριβώς για αυτό και παρά τις θεολογικές προοπτικές της, κάθε Θρησκεία ξεδιπλώνεται σε πολλές κοινωνικές διαστάσεις ,αφού εμπεριέχει σε δυναμικές μορφές πολλαπλά επίπεδα συλλογικότητας. Είναι φανερό, λοιπόν, ότι η θρησκευτική σχέση και μαζί της η θρησκευτικότητα διαμορφώνουν την κοινωνική πραγματικότητα και με τις αμφίδρομες στάσεις τους επηρεάζουν και επηρεάζονται. Οι δυο πορείες είναι αλληλένδετες και χαρακτηρίζουν στο σύνολό τους τις αμοιβαίες σχέσεις της θρησκευτικής με την κοινωνική ζωή (Βασίλειος Τρ.Γιούλτσης,1993).

Το κοινωνικό περιεχόμενο της θρησκείας είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένο με την προσωπική αγωνία, την προσωπική ζωή, γι' αυτό και δεν περιορίζεται ούτε στο χώρο μιας συλλογικής εκδηλώσεως ούτε στη μεμονωμένη έκφραση μιας βιωματικής

εμπειρίας ούτε, πολύ περισσότερο, στα αυθαίρετα όρια μιας ιδεαλιστικής συλλήψεως. Είναι οι συνέπειες μιας σειράς παραγόντων, όπως η ομοιόμορφη συμμόρφωση σε κανόνες κι επιταγές, η ελεύθερη συλλογική αποδοχή, η συνάρτηση αυθεντίας και βιώματος, η συλλειτουργία και συνύπαρξη με άλλους κοινωνικούς θεσμούς και ιδιαίτερα, η φόρτιση των κοινωνικών διαδικασιών με αξιολογικό περιεχόμενο. Η επισήμανση, καθιέρωση και προβολή αξιών, που ευνοούν την αρμονική ανάπτυξη των κοινωνιών, τη βελτίωση των διανθρώπινων σχέσεων, την άμβλυνση των κοινωνικών διαφορών και τη λύση των κοινωνικών προβλημάτων, συνδέονται με τις Θρησκείες, που σφράγισαν με το πέρασμά τους, τους πολιτισμούς, υπέδειξαν τρόπους υπερβάσεως των κοινωνικών και πολιτισμικών αδιεξόδων, έλαβαν πρωτοβουλίες για την άρση διεθνών και διαθρησκευτικών αντιθέσεων και έδωσαν νόημα σε ‘‘ουδέτερα’’ κοινωνικά μεγέθη, μεταβάλλοντάς τα σε αξίες.

1.5 Κοινωνιολογία του Χριστιανισμού

Η Κοινωνιολογία του Χριστιανισμού εξετάζει το Χριστιανισμό στις κοινωνικές του διαστάσεις κι αποτελεί κλάδο της Κοινωνιολογίας της θρησκείας. Εμφανίζεται κοινωνικά με τη μορφή Εκκλησιών, οι οποίες πρεσβεύουν διάφορες ομολογίες. Αυτό βέβαια δε σημαίνει ότι εξαντλείται στα όριά τους.

Στην Καινή Διαθήκη αναφέρεται ότι ‘‘Μακάριοι οι ελεήμονες, ότι αυτοί ελεηθήσονται’’ και ‘‘Ο έχων δυο χιτώνας, μεταδότω τω μη έχοντι και ο έχων βρώματα, ομοίως ποιείτω’’. Ο Χριστός, η κεφαλή της Εκκλησίας, με το λόγο του δίνει την κατεύθυνση στον τρόπο ζωής των χριστιανών. Η εμφάνιση του Χριστιανισμού στην ιστορία αρχίζει με τη δημόσια δράση του Χριστού και την εκλογή των δώδεκα μαθητών του. Η πρώτη χριστιανική κοινότητα εμφανίζεται στα Ιεροσόλυμα ,δηλαδή στην αγία πόλη του Ισραήλ. Η έννοια της Καινής Διαθήκης, που στηρίζεται στον θάνατο του Χριστού είναι τόσο αρχαία, όσο και ο Χριστιανισμός. Ο Απόστολος Παύλος την αναφέρει ως κεντρική έννοια της χριστιανικής παραδόσεως και χαρακτηρίζει τον εαυτό του διάκονο της Καινής Διαθήκης.

Μια επί μέρους διάσταση της χριστιανικής εσχατολογίας είναι και η προσδοκία του τέλους της ιστορίας, που θα σημειωθεί με την πραγματοποίηση της δευτέρας παρουσίας. Ενισχύει την αίσθηση της ματαιότητας του κόσμου και την προσήλωση

στη βασιλεία του Θεού. Καλλιεργείται η “εν Χριστώ ζωή”, που αποτελεί το βασικότερο στοιχείο για την κατανόηση και την ερμηνεία της χριστιανικής εσχατολογίας. Σε τελική ανάλυση, είναι η παραίτηση από την ατομική ζωή εν ονόματι του Χριστού, του προσώπου Εκείνου, που υπερβάλλει το χρόνο και την ιστορία.

Με τη διακήρυξη της θεότητας του Χριστού και της ομοουσιότητάς του με τον Πατέρα, η Εκκλησία ξεχώριζε σαφώς τον εαυτό της από τον Ιουδαϊσμό και τον εθνισμό. Ο Χριστός είναι τέλειος Θεός, όπως και το Άγιο Πνεύμα. Έτσι, έχουμε το “Τριαδικό δόγμα”, το κατεξοχήν κοινωνικό δόγμα της Εκκλησίας. Επιπλέον, ο Χριστός είναι και τέλειος άνθρωπος. Με το “Χριστολογικό δόγμα” ενώθηκαν αχώριστα η θεία και η ανθρώπινη φύση. Με τη διατύπωση των δύο βασικών δογμάτων καθιερώθηκε στην Εκκλησία η υπέρβαση των κλασικών λογικών αρχών της ταυτότητας και της αντίφασης, δημιουργήθηκαν νέες κατηγορίες σκέψης και ζωής, υπέρβασης της πόλωσης, που οδηγεί η αντιπαράθεση ατόμου και κοινωνίας, υπερνικήθηκε η αντίθεση ανάμεσα στο φυσικό και το υπερφυσικό, το πνευματικό και το υλικό.

Η ύλη δημιουργήθηκε από τον Θεό και δεν είναι κακή, εφόσον η ανακαίνιση δεν περιορίζεται στην πνευματική σφαίρα, αλλά βρίσκεται στην υπηρεσία του πνεύματος. Το κακό κατά τη χριστιανική διδασκαλία δεν υπάρχει ως ουσία, αλλά ως στέρηση. Ταυτόχρονα, το πρόσωπο γεννιέται και αναπτύσσεται μέσα στην κοινωνία. Και η κοινωνία δε μπορεί να νοηθεί, χωρίς το πρόσωπο. Το Τριαδικό δόγμα παρουσιάζει στην ανθρώπινη κοινωνία συνολικά, αλλά και στα πρόσωπα, που την απαρτίζουν ξεχωριστά, το ιδεώδες της αρμονικής ολοκλήρωσης του προσώπου και της κοινωνίας. Η χριστιανική αγάπη έχει κενωτικό χαρακτήρα. Θυσιάζει το ατομικό συμφέρον, για να βοηθήσει τον πλησίον, ακόμα και τον εχθρό. Χαρακτηριστική είναι η στάση του Χριστιανισμού απέναντι στον θεσμό της δουλείας, που προχριστιανικά εθεωρείτο αυτονόητος. Τον ανέδειξε ως κοινωνικό πρόβλημα και ως ένα σημείο συνέβαλε στην κατάργησή του.

1.6 Ανακεφαλαίωση

Ο κεντρικός πυρήνας της κοινωνικής πολιτικής εστιάζει στα ασθενέστερα στρώματα της κοινωνίας, αλλά οι φορείς άσκησης της διοίκησης, διαχρονικά, εμφανίζουν αρρυθμίες, αναποτελεσματικότητα και δέχονται κριτική. Ο δυναμικός χαρακτήρας της

Θρησκείας στην ανάλυση των ζητημάτων της υπάρξεως, της ύλης και του προσδιορισμού της βιοθεωρίας δημιουργεί σχέσεις αμοιβαίας επιρροής με την κοινωνική πραγματικότητα και γι' αυτό εξετάζεται στην επιστήμη, ξεχωριστά, ο κλάδος της κοινωνιολογίας της Θρησκείας.

Στο Χριστιανισμό, ιδιαίτερα, με το Τριαδικό και Χριστολογικό δόγμα, η τριαδική σχέση κι αναφορά, οι αξίες, η ανύψωση του ανθρώπινου ως ολότητα, που παραμερίζει τη διάκριση της ύλης και του πνεύματος και η Αγάπη δίνουν την κατεύθυνση της κοινωνικής πρόνοιας. Σε συνδυασμό δε με τη σταυρική θυσία του Ιησού και το αναστάσιμο μήνυμα, το χρέος όλου του σώματος της αποστολικής Εκκλησίας για ιεραποστολή (Αναστάσιος, 2006 σ.32-38).

Κεφάλαιο 2

Ιστορική αναδρομή

2.1 Εισαγωγή

Διαχρονικά, η επίδραση της θρησκείας ήταν σημαντική τόσο στην παροχή της απαραίτητης ιδεολογικής βάσης και των κανονιστικών προτύπων φιλευσπλαχνίας και αλτρουισμού, όσο και στην άσκηση του κοινωνικού ελέγχου. Μείζονα ρόλο έπαιξε η Εκκλησία στην οργάνωση ιδρυματικών μορφών και στην εκπαίδευση κατάλληλου προσωπικού, αξιοποιώντας την εθελοντική προσφορά των ανώτερων τάξεων, για την ανακούφιση των φτωχών.

Η αγάπη στο Χριστιανισμό αποτελεί ανταπόκριση στην αγάπη του Θεού, που έγινε άνθρωπος και ως οφειλή προς το συνάνθρωπο, που εικονίζει τον Θεό. Φιλανθρωπία είναι το σύνολο των εκδηλώσεων και λαμβανομένων μέτρων, με τα οποία προλαμβάνουμε ή θεραπεύουμε την ατομική ή ομαδική, υλική ή ηθική και πνευματική δυστυχία ή εξαθλίωση. Η φιλανθρωπία έχει παρουσιάσει ανά τους αιώνες ποικίλες μορφές. Κατά την προ Χριστού περίοδο ήταν υποτυπώδης και την ασκούσαν η Πολιτεία ή και οι ιδιώτες.

Παρακάτω, επιγραμματικά αναφέρεται η εξέλιξη του προνοιακού έργου της Εκκλησίας από τις πρώτες χριστιανικές κοινότητες έως σήμερα, ώστε να καταδειχτεί η διαφοροποίηση κι εξέλιξη, στη διάρκεια των αιώνων. Γίνεται ιστορική αναδρομή της εκκλησιαστικής πρόνοιας, με την ακμή της περιόδου του Βυζαντίου. Αναλύονται, επίσης, θέματα που άπτονται κι έχουν άμεση σχέση με το έργο αυτό, όπως η εκκλησιαστική περιουσία, η φορολόγηση της Εκκλησίας, σχέσεις Κράτους κι Εκκλησίας κι Εκκλησίας και Πολιτικής, για την πληρέστερη κατανόηση των ιστορικών δεδομένων και διαφοροποιήσεων, μέσα στα οποία ασκείται το φιλανθρωπικό έργο.

2.2 Η εκκλησιαστική κοινωνική δράση στις πρώτες χριστιανικές κοινότητες

Το κήρυγμα περί παγκόσμιας αγάπης γίνεται το σύνθημα των μαθητών του Χριστού και ο θεμέλιος λίθος της πρώτης Εκκλησίας. Οι πιστοί (που προέρχονταν αρχικά από τα μεσαία και κατώτερα στρώματα των πόλεων, σταδιακά όμως και της υπαίθρου, αριστοκράτες, εύποροι, γυναίκες, σκλάβοι που γίνονταν και μάρτυρες) προτρέπονταν να ασκούν ελεημοσύνη προς τους ενδεείς, τους ξένους, τα ορφανά και όχι μόνο στους χριστιανούς (Kyrtatas, 1987). Η αποστολική Εκκλησία οργάνωνε φιλανθρωπίες και κοινά δείπνα και φρόντιζε τους αδύναμους. Μετά τον πρώτο αιώνα, η Εκκλησία συνέχισε τη φιλανθρωπική τακτική των Αποστόλων. Προσφορές ελεημοσύνης, προϊόντα όπως λάδι, σιτάρι, ρούχα, πρόβατα κι άλλα αγαθά συλλέγονταν κάθε Κυριακή για τους πτωχούς της τοπικής Εκκλησίας, που θεωρούνταν ‘‘ναοί του Θεού’’.

Εισήχθησαν τα δέκατα, ώστε να υπάρχουν αποθέματα και ο Επίσκοπος ήταν διοικητικά επιφορτισμένος με τη φιλανθρωπία. Τόσο στην Ανατολή, όσο και τη Δύση, σύμφωνα με τα χειρόγραφα του τρίτου αιώνα, η χριστιανική φιλανθρωπία είναι έντονη. Παράδειγμα η Εκκλησία της Ρώμης που έτρεφε, το 250 μ.Χ., περισσότερους από χίλιους πεντακόσιους ανθρώπους, χήρες κι αναπήρους. Γεγονός, πάντως, αποτελεί ότι οι διωγμοί κατά των χριστιανών την εποχή αυτή, αποτέλεσαν τροχοπέδη για την πλήρη ανάπτυξη της πρακτικής της φιλανθρωπίας.

2.3 Η εκκλησιαστική κοινωνική δράση στο Βυζάντιο. Ακμή της φιλανθρωπίας

2.3.1 Σημαντικότερα ευαγή ιδρύματα

Το Βυζαντινό Κράτος θεωρείται σταθμός στην ανάπτυξη της οργανωμένης συλλογικής κάλυψης στους προκαπιταλιστικούς χρόνους. Σε αντίθεση με τη μεσαιωνική Δύση, η λειτουργία των θεσμών πρόνοιας είναι συστηματική, ενώ προωθείται ο συντονισμός και η εξειδίκευση, στην αρχή με την εκπαίδευση εθελοντών. Η πληθώρα των μοναχών στο Βυζάντιο αποτελούσε ιδιαίτερη κοινότητα, με κλιμάκωση αξιωμάτων, ανάπτυξη ιδιαίτερων ειδικοτήτων, επιφανείς εκπροσώπους σε όλα τα αξιώματα της Πολιτείας, τις επιστήμες, τα γράμματα και τις τέχνες, γεγονός που καταδεικνύει την υψηλή θέση του θεσμού αυτού στην μεσαιωνική ελληνική αυτοκρατορία.

Αυτοκράτορες και μεγιστάνες, πατρίκιοι, αρχιστράτηγοι και ναύαρχοι, πατριάρχες, όταν η μοίρα ήταν αντίξοος, στρέφονταν συχνά στο μοναχικό βίο και την εξυπηρέτηση των συνανθρώπων και των κοινωνιών (Ζούβας, 1947). Το πλήθος των ευαγών οίκων κατεσπαρμένων σε ολόκληρη την αυτοκρατορία, τα κολοσιαία ποσά που αφιερώνονταν στην εξυπηρέτησή τους, μέσω των μοναχών, μαρτυρούν το βαθμό της εκτίμησης και του σεβασμού που έτρεφαν οι μεγιστάνες του πλούτου του Βυζαντίου προς τους εκπροσώπους της Εκκλησίας. Ο κλήρος στο Βυζάντιο ήταν πανίσχυρος και διαδραμάτισε αγαθοεργό ρόλο.

Οι ευαγείς οίκοι στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία ήταν, κυρίως, οι ξενώνες, τα νοσοκομεία, γηροκομεία, λεπροκομεία και λωβοτροφεία, μαιευτήρια, βρεφοκομεία, ορφανοτροφεία, πτωχοτροφεία και σεμνεία. Ενδεικτικά, σημαντικότεροι ξενώνες οι της Αγίας Ειρήνης, Αρματίου, Ευβούλου, Ισιδώρου και Αρκαδίου, ο παρά του Σταδίου ξενών, Οξείας, Ναρσού, Συνοικίας Δυτέρου, Ρωμανού του Λεκαπηνού, Ελένης

(Κων/νου Πορφυρογέννητου), Νοσοκομείου των Μαγγάνων (ιερόν Αγίου Γεωργίου), Μονής Κεχαριτωμένης, Κράλη. Γηροκομεία ονομαστά Ψωμαθέως, Φλωρεντίου, Δεξιοκράτους, Ανθεμίου, Πράσινα, Πέτρου, Καριωνού, Ναρσού, Σβήρου, Γηραγάθης, Ευγενίου, Κύφης, Ελένης, Αρματίου. Άξιο αναφοράς, επίσης, το κατά Ζωτικόν Βρεφοκομείο-Ορφανοτροφείο. Πλήρης μορφή και σύνθεση των ανωτέρω η Βασιλειάδα, το συγκρότημα που ίδρυσε το 372μ.Χ. ο Μέγας Βασίλειος, από την περιουσία της μητέρας του και δωρεές πλούσιων ιδιωτών.

Λεπροκομεία και λωβοτροφεία για νοσηλεία των πασχόντων από δερματικά νοσήματα συναντάμε στη Βασιλειάδα, Όσιο Ζωτικό, Αργυρώνειον Πόντου, Αλεξάνδρεια, Αντιόχεια. Μνεία μαιευτηρίων έχουμε, κυρίως, στην Αλεξάνδρεια του 7^{ου} αιώνα μ.Χ. με την ανέγερση επτά ‘‘Λοχοκομείων’’ δυναμικότητας σαράντα κλινών εκάστου. Επιπλέον, πτωχοκομεία υπήρχαν πάρα πολλά. Ενδεικτικά, της Αλεξάνδρειας, Μαρκιανού και Πουλχερίας, Τιβερίου, Μιχαήλ Δ’, Κων/νου Μονάρχου, Αλεξίου Κομνηνού, Πόντου, Παμφιλίου, Δραδανείας, Χερσώνος, Νεαπόλεως, Ραιδεστού, Κώνστα, Τζίρου, παρά του Ναού Χριστού του Πανοικτίρμονος. Τέλος, στους οίκους μετανοίας ή σεμνεία, δινόταν περίθαλψη και υποστήριξη σε γυναίκες που τη χρειάζονταν, λόγω σωματικής και ψυχικής παρεκτροπής. Αναφέρονται δύο, ένα ανιδρυθέν από την Θεοδώρα του Ιουστινιανού και άλλο από τον Κων/νο το Μονομάχο.

2.3.2 Μοναστήρια. Οργάνωση, λειτουργία, δαπάνες και χαρακτήρας ιδρυμάτων

Το έργο των κληρικών επεκτεινόταν και σε ιδρύματα νοσηλείας μοναχών, ασθενών ή γερόντων, εντός των Μονών. Από τα Τυπικά και τις ‘‘Επιγραφές’’ εξάγεται ότι οι δαπάνες ήταν αυτοκρατόρων, πατρικίων, στρατηγών κι άλλων ανώτατων τιτλούχων του Παλατιού, ευγενών δεσποινίδων, πατριαρχών κι επισκόπων. Τα έξοδα ιδρύσεως προέρχονταν από προικοδοτήσεις των ιδρυτών συνιστάμενων κυρίως στην αφιέρωση κτημάτων και τα έξοδα συντηρήσεως μέσω κρατικών παροχών, αυτοκρατορικών, οφφικιούχων. Οι αρχικές ανάγκες κάλυπταν την παροχή ασύλου για πρόχειρη νοσηλεία κι ανάπαυση καταπονημένων στρατιωτών, ταχέως όμως τα πρόχειρα καθιδρύματα μετεξελίχθηκαν σε πλήρεις οίκους περίθαλψης ορφανών, γερόντων, λεπρών, χειρουργικών αρρώστων ή επιτόκων (Βασιλειάδα, Αλεξάνδρεια). Η μοναστηριακή περιουσία κάλυπτε το κόστος εξοπλισμού, λειτουργίας αυτών, πληρωμής και συντήρησης του προσωπικού, καθώς και των φιλανθρωπικών καταστημάτων που

υπάγονταν στις μονές. Οι “διαδόσεις”, διανομές δηλαδή τροφής και χρημάτων σε ενδεείς, υπήρξε πρωταρχική μέριμνα των μοναστηριών.

Τα παννοσηλευτήρια (hotels Dieu) του Μεσαίωνα έχουν ως πρότυπα τα ευαγή ιδρύματα του Βυζαντίου. Υπήρχε στη λειτουργία και τους εσωτερικούς κανονισμούς προβλεπτικότητα για όλα τα θέματα (χειρουργικά, οφθαλμολογικά, γυναικολογικά, απλές και συνηθισμένες νόσους). Το προσωπικό, κατά το πλείστον, αποτελούσαν ιερείς, διάκονοι, πρεσβύτεροι, αλλά και λαϊκοί ιατροί, χριστιανοί κατά το θρήσκευμα. Αξιοσημείωτη η φροντίδα εξαγοράς αιχμαλώτων και ομήρων, σε ατυχείς εκβάσεις πολέμων Βυζαντινών κατά Ασιατών ή επιδρομών των τελευταίων.

Εν κατακλείδι, η φιλανθρωπία στο Βυζάντιο είχε τρεις άξονες, την ανακούφιση πόνου των ευπαθών ομάδων, την καλλιέργεια των επιστημών, την προφύλαξη από επέκταση λοιμών και νοσημάτων. Αυστηρές πειθαρχικές ποινές (αφορισμοί, μετανίες) επιβάλλονταν σε όσους δεν έδειχναν αφοσίωση στο έργο τους. Υπεύθυνοι διαχείρισης δωρεών και διαθηκών ορίζονταν οι επίσκοποι, ενώ ο εκκλησιαστικός χαρακτήρας καταδεικνύεται κι από τους τίτλους των ανώτερων διοικητικών υπαλλήλων (σφραγίδες Χαρτουλάριος των ευαγών, Οικονόμος, Μέγας Οικονόμος). Η Εκκλησία και οι μοναστικές κοινότητες δε φρόντιζαν μόνο για τη σωτηρία της ψυχής του ανθρώπου, αλλά παρουσίαζαν ένα φιλάνθρωπο πνεύμα που στόχευε και στην επίγεια ευημερία του.

2.4 Η εκκλησιαστική κοινωνική δράση επί Τουρκοκρατίας

Μετά την Άλωση της Πόλης, ο Μωάμεθ Β΄ο Πορθητής διατήρησε τον θεσμό του Οικουμενικού Πατριαρχείου, για καλύτερο έλεγχο των κατακτημένων χριστιανών. Μάλιστα, αναγνωρίστηκε η εκκλησιαστική ηγεσία ως πολιτική ηγεσία των υποδούλων. Η Εκκλησία αποτελούσε το κέντρο της κοινωνικής ζωής των Ορθοδόξων. Από το 17^ο αιώνα, αναπτύχθηκε η τοπική αυτοδιοίκηση και οι συντεχνίες, στους οποίους μεταβιβάστηκαν αρμοδιότητες του κλήρου στην κοινωνική ζωή. Προωθήθηκε

η εκκοσμίκευση, ενώ παράλληλα προσπάθειες εκλατινισμού των Ορθοδόξων ενέτειναν τη διάβρωση των εκκλησιαστικών κριτηρίων. Μορφή εκκλησιαστική του 18^{ου} αιώνα ο άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός, που δρώντας εθνικά και θρησκευτικά, συνέβαλε στην ίδρυση σχολείων και την προστασία των χρίζοντων βοήθειας.

2.5 Η εκκλησιαστική κοινωνική δράση από την απελευθέρωση έως και σήμερα

Μετά τη διακυβέρνηση από τον Ιωάννη Καποδίστρια, ο ρωμαιοκαθολικός βασιλιάς Όθωνας προσπάθησε να προσαρμόσει τη δομή της Εκκλησίας στα δυτικά πρότυπα. Η πλειοψηφία των μοναστηριών διαλύθηκαν και η περιουσία τους άλλοτε ενίσχυσε τα κρατικά ταμεία και άλλοτε διασπανθίστηκε. Το φιλανθρωπικό, όμως, έργο συνεχίστηκε. Χρηματικές και κτηματικές δωρεές των μοναστηριών προσφέρθηκαν για την δημιουργία νοσοκομείων κι εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Ενδεικτικά, η Ακαδημία Αθηνών, το Πολυτεχνείο, η Μαράσλειος Ακαδημία, το Ορφανοτροφείο Βουλιαγμένης, τα Νοσοκομεία Αιγινήτειο, Αρεταίειο, Ευαγγελισμός, Συγγρός, Παίδων, Σωτηρία, Λαϊκό, Ασκληπιείο Βούλας, ΠΙΚΠΑ. Κατά τη διάρκεια του ελληνοϊταλικού πολέμου και της κατοχής, με την Πρόνοια Στρατευμένων και τον Εθνικό Οργανισμό Χριστιανικής Αλληλεγγύης (Ε.Ο.Χ.Α.) συνεχίστηκε η κοινωνική πρόνοια, η συμπαράσταση μαχομένων και σωτηρία συλλαμβανομένων ομήρων και δοκιμαζόμενου λαού, μέσω συσσιτίων, ιατρείων και λοιπών αγαθοεργιών.

Αξιόλογη, τέλος, εθελοντική διακονία στα νοσηλευτικά ιδρύματα της χώρας ανέπτυξαν γυναίκες-νοσηλεύτριες, μέλη χριστιανικών οργανώσεων. Από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα, εμφανίστηκαν κι ανέπτυξαν δράση χριστιανικές αδελφότητες με δυναμική, συμπαγή, αυστηρή και μερικές φορές μονολιθική φυσιογνωμία, κυρίως με πρωτοβουλίες νέων (Ζωή, Σωτήρ, Σταυρός). Το 1936 η εκκλησιαστική ηγεσία ίδρυσε την Αποστολική Διακονία της Εκκλησίας της Ελλάδος, με αντίστοιχο έργο.

2.6 Εκκλησιαστική περιουσία

Η εκκλησιαστική περιουσία ανήκε ή ανήκει και εξυπηρετεί τις οικονομικές ανάγκες της ευχαριστιακής κοινότητας (ενορίας) και της Επισκοπής, η δε Μοναστηριακή περιουσία αποκτήθηκε κι ανήκει στο μοναστήρι και καλύπτει τους σκοπούς της

μοναστικής πολιτείας (Ιερώνυμος, 2012, σ. 15). Σήμερα, η Εκκλησία της Ελλάδος αγκαλιάζει 10.000 περίπου νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, όπως Ενορίες, Μοναστήρια, Μητροπόλεις, Ιδρύματα. Κάθε ένα από αυτά στις σχέσεις και τη λειτουργία του διέπεται από τους νόμους και τις διατάξεις της Πολιτείας. Στο πλαίσιο αυτό υπάρχει το Μητροπολιτικό Συμβούλιο για τις Μητροπόλεις, το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο για τον ενοριακό ναό, το Ηγουμενοσυμβούλιο για το Μοναστήρι, το Διοικητικό Συμβούλιο για το κάθε Ίδρυμα. Όλα έχουν το δικό τους ταμείο, τη δική τους διαχείριση, η οποία ελέγχεται και από το κράτος και το κάθε ένα από αυτά πληρώνει τους νομοθετημένους φόρους κι εισφορές (Ιερώνυμος, 2012, σ. 15). Η αυτοτέλεια όλων αυτών καθιστά δύσκολο τον επακριβή προσδιορισμό της εκκλησιαστικής περιουσίας. Ο Κεντρικός Οικονομικός Οργανισμός της Εκκλησίας (πρώην ΟΔΕΠ και σήμερα ΕΚΥΟ) με τα έσοδά του, τα οποία προέρχονται κυρίως από μισθώματα ακινήτων, καλύπτει τα λειτουργικά έξοδα όλης της εκκλησιαστικής διοίκησης και μισθοδοτεί περίπου 200 υπαλλήλους. Η μισθοδοσία του Κλήρου και τα έξοδα των εκκλησιαστικών σχολείων καλύπτονται από το Δημόσιο.

Γεγονός αποτελεί ότι στη διάρκεια της Τουρκοκρατίας, λόγω των συνθηκών που επικρατούσαν, αναγνωρίστηκε και περιήλθε στην Εκκλησία και μάλιστα τα Μοναστήρια η μεγάλη κτηματική περιουσία. Αξιοσημείωτο ότι κατά το Μουσουλμανικό Δίκαιο οι έχοντες θεόπεμπτον βιβλίον (άρα Χριστιανοί και Ιουδαίοι) αντιμετωπίζονταν με κάποια εύνοια, όσο ήταν ασφαλώς αυτό δυνατόν σε ένα απολυταρχικό και αυθαίρετο καθεστώς. Μάλιστα ο Αχτιναμές (συνθήκη του Σινά, 627 μ.Χ.), που ως πράξη του Μωάμεθ αποτελεί νομική διάταξη, απαγορεύει την επέμβαση σε κάθε Μονή οποιουδήποτε Μουσουλμάνου άρχοντα και προστατεύει την κινητή κι ακίνητη περιουσία της. Τμήμα λοιπόν αυτής της περιουσίας χρησιμοποιήθηκε στον αγώνα της Επανάστασης, ενώ με το διάταγμα του 1833 διαλύθηκαν 116 μοναστήρια, άλλα 119 υπήχθησαν στο Κράτος και 226 φορολογήθηκαν με μεγάλο ποσό (405.650 δρχ). Στο πέραςμα του χρόνου, παράλληλα με το φιλανθρωπικό έργο που ασκήθηκε, απαλλοτριώθηκαν με ή χωρίς αποζημίωση μεγάλες εκτάσεις γης, κυρίως, σε διάφορες Μητροπόλεις. Νόμοι του 1909 και 1910 για το εκκλησιαστικό ταμείο, την οικονομική περισυλλογή και χειραφέτηση της Εκκλησίας, δεν εφαρμόστηκαν, λόγω των βαλκανικών και του α' παγκοσμίου πολέμου (Αγγελόπουλος, 2012, σ.33). Η Πολιτεία με το Διάταγμα του 1952 και το Νόμο 1700/1987 επέβαλε νέες διεκδικήσεις επί της εκκλησιαστικής περιουσίας, ενώ πόρισμα επιτροπής που συστήθηκε το 1972 από την

Πολιτεία γι αυτό το ζήτημα, ακόμη δε δημοσιεύτηκε. Ο δε Νόμος 1700/1987 προσβλήθηκε από την Εκκλησία στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, με απόφαση υπέρ αυτής.

Από το 1821 έως σήμερα, το 96% της περιουσίας αυτής πλέον δεν είναι στη διάθεση της Εκκλησίας, οι δε απολογισμοί της οικονομικής διαχείρισεως της ΕΚΥΟ εμφανίζουν για τα έτη 2010 και 2011 χρεωστικό υπόλοιπο (ζημία) 13 εκ. Ευρώ, εκ των οποίων 3,7 εκ. Φόροι (Ιερόνυμος, 2012, σ.209). Παρόλα αυτά, το εναπομείναν 4% κρίνεται ικανό, με κατάλληλη και διαφανή αξιοποίηση, όταν προορίζεται σε έργα διακονίας και φροντίδας των ευπαθών ομάδων της κοινωνίας μας (Ιερόνυμος, 2012, σ.122).

2.7 Φορολόγηση Εκκλησίας. Η Κρίση και τα νέα δεδομένα

Με το Νόμο 3842/2010, καταργήθηκαν οι τελευταίες φοροαπαλλαγές υπέρ της Ορθόδοξης Εκκλησίας, όπως και όλων ανεξαιρέτως των γνωστών θρησκειών. Έκτοτε, τα νομικά πρόσωπα της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Ελλάδος καταβάλλουν φόρο ακινήτων με τριπλάσιο συντελεστή των λοιπών δημόσιων οργανισμών της χώρας, φόρο ετήσιων μισθωμάτων με συντελεστή 20% επί της αξίας τους, μεγαλύτερο των ιδιωτών, συμπληρωματικό φόρο 3% επί εισοδημάτων από οικοδομές και εκμισθώσεις γαιών, προκαταβολή φόρου για το επόμενο έτος με συντελεστή 55% επί της αξίας του ανωτέρου συμπληρωματικού φόρου, φόρο επί των κληρονομιών και δωρεών με συντελεστή 0,5% επί της αξίας τους, τέλος χαρτοσήμου και δικαιώματα ΟΓΑ συνολικού ποσοστού 2,40% επί κάθε χρηματικής παροχής των πιστών προς τους Ιερούς Ναούς, λόγω ιεροπραξιών.

Τα ανωτέρω νομικά πρόσωπα της Εκκλησίας παρακρατούν κι αποδίδουν στο ελληνικό Δημόσιο όλους τους φόρους, όπως όλοι οι ιδιώτες φορολογούμενοι κατά τις συναλλαγές τους με τρίτους (φόρο μισθωτών υπηρεσιών, ΦΠΑ κ.λπ.). Από τον φόρο επί της ακίνητης περιουσίας απαλλάσσονται, κατά την φορολογική νομοθεσία, μόνο οι λατρευτικοί και κοινωφελούς χρήσεως χώροι όλων ανεξαιρέτως των θρησκειών και δογμάτων. Η Κεντρική Υπηρεσία της Εκκλησίας της Ελλάδος, οι Ιερές Μητροπόλεις, οι Ενορίες, οι Ιερές Μονές και τα Εκκλησιαστικά Ιδρύματα κατέβαλαν συνολικά κατά το έτος 2011 φόρους ύψους 12.584.139,92 Euro.

2.8 Σχέσεις Κράτους κι Εκκλησίας. Εκκλησία και πολιτική

Ο Καταστατικός Χάρτης (Νόμος 590/1977) που ψήφισε η Βουλή των Ελλήνων ορίζει ότι οι σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας τοποθετούνται στη βάση της συναλληλίας και ατονεί η αρχή της ‘‘νόμω κρατούσης Πολιτείας’’. Η Εκκλησία αυτοδιοικείται πλέον κι επικρατεί το συνοδικό σύστημα διοίκησης. Κατά κανόνα, οι αποφάσεις των εκκλησιαστικών οργάνων υπόκεινται στον έλεγχο των ελληνικών δικαστηρίων και ορισμένες εξ αυτών έχουν την ανάγκη επικύρωσης από πολιτειακά όργανα (προεδρικά διατάγματα). Διασφαλίζεται η εκκλησιαστική περιουσία έναντι των καταπατητών της με την επέκταση των διατάξεων ‘‘περί προστασίας των Δημοσίων Κτημάτων’’(άρθρο 4 και 23 Ν.1539/38) και στα κτήματα των μοναστηριών και των εκκλησιαστικών ιδρυμάτων και οργανισμών (Αγγελόπουλος, 2012, σ.123,126).

Υφίσταται και η νομική άποψη ότι οι σχέσεις Κράτους κι Εκκλησίας δε διέπονται ούτε από συναλληλία, ούτε από τη ‘‘νόμω κρατούσα Πολιτεία’’, αλλά είναι και θα είναι πάντοτε συνταγματικά ρυθμισμένες, θέτοντας όρια στην εκκλησιαστική δικαιοδοσία, αλλά και παρέχοντας νομική προστασία. Ειδικότερα, το άρθρο 3 του Συντάγματος του 1975/1986 αναγνωρίζει ως επικρατούσα την θρησκεία της ορθόδοξης εκκλησίας (Βενιζέλος, 2000, σ.61), το άρθρο 13 την θρησκευτική ελευθερία, το άρθρο 16 θέτει ως σκοπό της παιδείας και την ανάπτυξη της θρησκευτικής συνείδησης, ενώ το άρθρο 4 άλλα επιμέρους ζητήματα π.χ. υποχρέωση στράτευσης, ανεξαρτήτως θρησκευτικών πεποιθήσεων. Στο ζήτημα της εκκλησιαστικής περιουσίας υπάρχει η αντίφαση ότι ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου πρέπει να δεχθεί έντονες νομοθετικές παρεμβάσεις στα σχετικά με την ιδιοκτησία και την περιουσία της , αλλά αυτό έρχεται σε αντίθεση με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, που αναγνωρίζει προέχουσα σημασία στις διατάξεις, συνταγματικές και συμβατικές, που προστατεύουν την θρησκευτική ελευθερία. Εξάλλου, η Εκκλησία μπορεί να έχει κι άλλη νομική μορφή, είτε ιδιωτικού δικαίου είτε μέσω αναθεώρησης του Συντάγματος να εισαχθεί η έννοια των εκκλησιαστικών νομικών προσώπων (Βενιζέλος, 2000,σ.215). Σήμερα, εναπόκειται στην Εκκλησία η διαφανής κι επωφελής διαχείριση της περιουσίας της. Αυτά τα ζητήματα απασχολούν την ελληνική δημόσια ζωή και επιστήμη από τον αγώνα της ανεξαρτησίας μέχρι σήμερα και γι’ αυτό πρέπει να υπάρχει αμοιβαίος σεβασμός κι ειλικρινής διάλογος.

Η ελληνική επανάσταση της ανεξαρτησίας δεν προσέλαβε ποτέ αντικληρικό ή αντεκκλησιαστικό χαρακτήρα, όπως σε άλλα σύγχρονα ευρωπαϊκά κράτη π.χ. Γαλλία (Βενιζέλος, 2000, σ.50) και η Εκκλησία δεν απέκτησε ποτέ ούτε διαθέτει φυσικά σήμερα αυτόνομη κρατική υπόσταση, όπως η ρωμαιοκαθολική εκκλησία ή προέκυψε ως προϊόν αντίθεσης της κοινωνίας προς μία κατεστημένη εκκλησιαστική τάξη, περιβεβλημένη με μανδύα πολιτειακής εξουσίας, όπως συνέβη με την προτεσταντική, στα πλαίσια της αντίθεσης με το ρωμαιοκαθολικισμό (Βενιζέλος, 2000, σ.47). Η αναγνώριση του αυτοκέφαλου της ελλαδικής Εκκλησίας το 1833 ως πράξη, η καθιέρωση σε όλα τα Συντάγματα του νεοελληνικού κράτους ως επικρατούσας θρησκείας της ορθόδοξης εκκλησίας και ο τύπος του όρκου του Προέδρου της Δημοκρατίας και των βουλευτών ‘‘εις το όνομα της Αγίου και Ομοουσίου και Αδιαιρέτου Τριάδος’’ προσδίδουν ορθόδοξο χαρακτήρα στο ίδιο το θεμέλιο της συνταγματικής τάξης (Βενιζέλος, 2000, σ.137).

Από την εποχή της Τουρκοκρατίας, το κοινοτικό και το εκκλησιαστικό σύστημα διοίκησης βρέθηκαν σε μια βαθμιαία εντεινόμενη διαλεκτική αντιπαράθεση. Προσεγγίζοντας την πολιτική έκφραση της Θρησκείας, μέσα από Πατριαρχικά κείμενα ή εγκυκλίους από τις αρχές του 18^{ου} αιώνα μέχρι και το τέλος του 19^{ου} αιώνα, διακρίνονται δύο διαστάσεις(Πέτρου,1992). Η μία αναφέρεται στην απαγόρευση ανάμειξης του κλήρου όλων των βαθμίδων στη διαδικασία της εθνικής αντιπροσωπείας και των τοπικών αρχών και ανάληψης πολιτικών αξιωμάτων και την προσπάθεια τήρησης των παραδόσεων και ιερών κανόνων. Η δεύτερη ότι θεσμικά η Εκκλησία λειτούργησε νομιμοποιητικά στην πολιτική διαδικασία, όπως η θεόθεν σταλμένη βασιλεία του ανώτατου άρχοντα, αν και ο ιερός Χρυσόστομος ερμηνεύει ότι αφορά την αρχή κι όχι το πρόσωπο, για να μη μένουν ακυβέρνητοι οι λαοί, η δε κριτική οφείλει να λαμβάνει υπόψη τις εκάστοτε συνθήκες.

2.9 Ανακεφαλαίωση

Από τους πρώτους αιώνες της ύπαρξής της, η Αποστολική Εκκλησία ανέπτυξε φιλανθρωπικό έργο. Κορύφωση αποτέλεσε η Βυζαντινή περίοδος με τα πολυάριθμα ευαγή Ιδρύματα, που όλα είχαν εκκλησιαστικό χαρακτήρα και τις Μονές κι αποτέλεσαν πρότυπα και για τη Δύση. Χαρακτηριστικότερο παράδειγμα της εποχής η Βασιλειάδα, συγκρότημα που ίδρυσε ο Μέγας Βασίλειος. Επί Τουρκοκρατίας, το Μουσουλμανικό Δίκαιο διασφάλιζε την περιουσία των Μοναστηριών, η οποία τότε ήταν μεγάλη, αλλά

μετά την Επανάσταση του 1821, τα περισσότερα διαλύθηκαν και τμήμα της περιουσία αυτής περιήλθε στο Κράτος, με αμφιλεγόμενα αποτελέσματα. Αντιφατικές αποφάσεις ελληνικών διαταγμάτων κι ευρωπαϊκών δικαστηρίων επιτείνουν τη σύγχυση της ερμηνευτικής ανάλυσης στο ζήτημα αυτό. Έκτοτε και μέχρι σήμερα το προνοιακό έργο της Εκκλησίας συνεχίστηκε, ειδικά σε πολεμικές περιόδους.

Ο Καταστατικός Χάρτης του 1977 ρυθμίζει τις σχέσεις Κράτους κι Εκκλησίας στη βάση της συναλληλίας και επικρατεί το Συνοδικό σύστημα διοίκησης και το αυτοδιοίκητο. Αναπτύσσονται, όμως, κι αντίθετες νομικές απόψεις περί παρέμβασης του Κράτους στα εκκλησιαστικά ζητήματα (υποχρεωτική συμφωνία με προεδρικά διατάγματα) ή ότι οι σχέσεις είναι συνταγματικά καθορισμένες, με ενδεχόμενη λύση ως προς τη νομική μορφή-εκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα, σε περίπτωση συνταγματικής αναθεώρησης.

Κεφάλαιο 3

Οργάνωση της Εκκλησίας

3.1 Εισαγωγή

Οι εκφάνσεις του προνοιακού έργου στην κοινωνία είναι απόρροια αποφάσεων κι ενεργειών, που λαμβάνονται με συγκεκριμένη διαδικασία αρχών και κανόνων. Φορείς τέτοιου έργου άλλοτε έχουν συγκεντρωτικό κι άλλοτε αποκεντρωμένο χαρακτήρα.

Στο τρίτο κεφάλαιο, αναφερόμαστε στην οργανωτική δομή και διάρθρωση, στα κεντρικά και περιφερειακά όργανα της Εκκλησίας της Ελλάδος, προκειμένου να γίνει σαφής ο αποκεντρωμένος χαρακτήρας της και η πολυπλοκότητα στη λήψη αποφάσεων. Αυτό είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την κατανόηση του οργανισμού και των δράσεων που αναπτύσσει.

Αναλύεται η έννοια της Εκκλησίας, ιεραρχικά κατόπιν, η Οικουμενική Σύνοδος, οι ρόλοι των Συνόδων, Ιεράς και Διαρκούς, τα διάφορα, ως προς την υπαγωγή και την αυτονομία τους, εκκλησιαστικά καθεστώτα, που συναντάμε στην Ελλάδα, σήμερα, οι ποικίλοι εκκλησιαστικοί οργανισμοί κι υπηρεσίες μέχρι και το επίπεδο Ενορίας κι Εφημέριου, οι Μονές, τα Σωματεία κτλ.

3.2 Έννοια της Εκκλησίας

Η πρώτη κοινότητα των μαθητών του Χριστού εμφανίζεται στην Ιστορία με το όνομα Εκκλησία. Με τη λέξη αυτή δηλώνει την ταυτότητά της και την αλήθεια της. Εκκλησία λοιπόν (από το ρήμα εκ-καλώ) σημαίνει τη σύναξη που είναι αποτέλεσμα μιας κλήσης-πρόσκλησης του ίδιου του Θεανθρώπου Χριστού στους ανθρώπους, η οποία σύναξη γίνεται στο δείπνο της Θείας Ευχαριστίας (Γιανναράς, 1999,σελ. 183). Η Εκκλησία με την πάροδο των αιώνων έχει αποκτήσει και θεσμική συγκρότηση με συγκεκριμένη διάρθρωση.

3.3 Διάρθρωση της Ορθόδοξης Εκκλησίας

Η Ορθόδοξη Εκκλησία συνιστά μια κοινότητα Αυτοκέφαλων και Αυτόνομων Εκκλησιών, οι οποίες συνδέονται αρρήκτως μεταξύ τους με τους δεσμούς της ενότητας στην πίστη και την κανονική τάξη. Οι Αυτοκέφαλες αυτές Εκκλησίες είναι μεταξύ τους ισότιμες και το Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως έχει την θέση απλώς του πρώτου μεταξύ ίσων (primus inter pares), δεν έχει δηλαδή κανένα δικαίωμα αναμείξεως στα εσωτερικά των επιμέρους Αυτοκέφαλων Εκκλησιών. Την ανώτατη αυθεντία στην Ορθόδοξη Εκκλησία συνιστά η Οικουμενική Σύνοδος, η οποία αποτελείται από όλους τους Επισκόπους των επιμέρους Αυτοκέφαλων Εκκλησιών υπό

την προεδρία του πρώτου τη τάξει, του Οικουμενικού Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως. Κάθε Αυτοκέφαλη Εκκλησία διαιρείται σε περισσότερες Επισκοπές και κάθε μία από αυτές σε περισσότερες Ενορίες. Οι Επίσκοποι κάθε μιας από τις επιμέρους Αυτοκέφαλες Ορθόδοξες Εκκλησίες συναπαρτίζουν τη Σύνοδο της Ιεραρχίας, η οποία αποτελεί το ανώτατο όργανο διοικήσεως κάθε επιμέρους Εκκλησίας. Σε πολλές από τις Αυτοκέφαλες Εκκλησίες, εκτός από τη Σύνοδο της Ιεραρχίας, λειτουργεί και μια διαρκή Σύνοδος, η οποία αποτελείται από περιορισμένο αριθμό Επισκόπων και εκπροσωπεί τη Σύνοδο της Ιεραρχίας που συνεδριάζει περιοδικώς. Ασφαλώς στις επιμέρους Εκκλησίες υπάρχουν διαφορές σε λεπτομέρειες όσον αφορά την οργάνωση και τη διοίκησή τους, οι οποίες, όμως, σε καμία περίπτωση δεν αλλοιώνουν τα θεμέλια της διοικήσεως, ιδιαιτέρως δε το συνοδικό-δημοκρατικό χαρακτήρα της Ορθόδοξης Εκκλησίας, που είναι διασφαλισμένος τόσο για την Ορθόδοξη Εκκλησία στο σύνολό της, μέσω της ανεξαρτησίας κάθε μιας επιμέρους Αυτοκέφαλης Εκκλησίας, όσο και για κάθε επιμέρους Εκκλησία, μέσω της ισότητας των Επισκόπων μεταξύ τους.

3.4 Συνοπτική αναφορά στα υπάρχοντα, εντός του σύγχρονου ελληνικού κράτους, εκκλησιαστικά καθεστάτα

Μέχρι τη δημιουργία του νεοελληνικού κράτους, μετά την επανάσταση του 1821, η σημερινή ελληνική επικράτεια δεν είχε τύχει να αυτοδιοικείται από εκκλησιαστική πλευρά, αλλά υπαγόταν κατά κανόνα στη δικαιοδοσία του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως. Το 1833 ανακηρύχθηκε πραξικοπηματικά και μονομερώς με πρωτοβουλίες της βαυαρικής αντιβασιλείας, το αυτοκέφαλο της Εκκλησίας της Ελλάδος. Η μονομερής αυτή ανακήρυξη είχε ως αποτέλεσμα τη διακοπή της κανονικής επικοινωνίας με το Οικουμενικό Πατριαρχείο, η οποία αποκαταστάθηκε μόλις το 1850. Τότε, το Οικουμενικό Πατριαρχείο εξέδωσε Πατριαρχικό και Συνοδικό Τόμο, με τον οποίο αναγνώρισε επίσημα το αυτοκέφαλο της Εκκλησίας της Ελλάδος, τα όρια της οποίας ταυτίζονταν με αυτά του τότε ελληνικού κράτους. Λόγω των διαδοχικών απελευθερώσεων ελληνικών εδαφών, δημιουργήθηκαν διάφορα εκκλησιαστικά καθεστάτα μέσα στο σημερινό ελληνικό κράτος : η Ημιαυτόνομη Εκκλησία της Κρήτης, το Αυτοδιοίκητο Άγιον Όρος, οι Μητροπόλεις της Δωδεκανήσου που υπάγονται απευθείας στο Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως, ενώ το υπόλοιπο τμήμα

της σημερινής ελληνικής επικράτειας υπάγεται στη δικαιοδοσία της Αυτοκέφαλης Εκκλησίας της Ελλάδος, με το διαχωρισμό σε «Παλιές» και «Νέες Χώρες», με τις τελευταίες να διοικούνται επιτροπικώς κατόπιν παραχώρησης του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

3.5 Ειδικότερα, η διάρθρωση της αυτοκέφαλης Εκκλησίας της Ελλάδος

3.5.1 Κεντρική Οργάνωση

3.5.1.1 Ιερά Σύνοδος Ιεραρχίας

Ανώτατη εκκλησιαστική αρχή της Εκκλησίας της Ελλάδος, ήδη από το έτος 1923 είναι η Ιερά Σύνοδος της Ιεραρχίας (Ι.Σ.Ι.), η οποία συγκροτείται από τον Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και πάσης Ελλάδος ως Πρόεδρο και όλους τους εν ενεργεία Αρχιερείς που διαποιμαίνουν Μητροπόλεις.

3.5.1.2 Διαρκής Ιερά Σύνοδος

Διαρκές διοικητικό όργανο της Εκκλησίας της Ελλάδος είναι η Διαρκής Ιερά Σύνοδος(Δ.Ι.Σ.), η οποία συγκροτείται από τον Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και πάσης Ελλάδος ως μόνιμο μέλος και Πρόεδρο και δώδεκα εν ενεργεία Μητροπολίτες, οι οποίοι λαμβάνονται κατά τη σειρά των πρεσβείων της Αρχιεροσύνης και εκ περιτροπής ανά έξι από την αυτοκέφαλη Εκκλησία της Ελλάδος και έξι από τις Μητροπόλεις των λεγόμενων Νέων Χωρών για ετήσια θητεία. Υπήρξε ανώτατη εκκλησιαστική αρχή το 1833 και το 1852, ενώ σήμερα, ο θεσμός, μέσα στο μικτό σύστημα των δύο Συνόδων, υφίσταται ως εκκλησιαστικό διοικητικό όργανο, πλήρως κανονικό.

3.5.1.3 Συνοδικές Επιτροπές

Οι Επιτροπές αυτές έχουν γνωμοδοτική αρμοδιότητα και σκοπό τη μελέτη και επεξεργασία των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης των συνελεύσεων της Ι.Σ.Ι., την υποβοήθηση του εν γένει έργου της Δ.Ι.Σ. και την εκτέλεση των αποφάσεων των δύο αυτών κεντρικών διοικητικών οργάνων της Εκκλησίας.

3.5.1.4 Εκκλησιαστικοί Οργανισμοί και Υπηρεσίες

Αποστολική Διακονία της Εκκλησίας της Ελλάδος. Συνιστά ιδιαίτερο νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου και μεριμνά για τον προγραμματισμό, τη διοργάνωση και εκτέλεση του καθ'όλα ιεραποστολικού και μορφωτικού έργου της Εκκλησίας.

Διορθόδοξον κέντρον της Εκκλησίας της Ελλάδος, με σκοπό την προαγωγή των διορθόδοξων και διαχριστιανικών σχέσεων της Εκκλησίας της Ελλάδος και τη μέριμνα για την ιεραποστολική δράση της στο εξωτερικό.

Το Ταμείο Ασφαλίσεως Ορθοδόξου Εφημεριακού Κλήρου Ελλάδος.

Εκκλησιαστική κεντρική Υπηρεσία Οικονομικών, με αντικείμενο τη διοίκηση, διαχείριση, αξιοποίηση των χρημάτων, των χρεογράφων και της εν γένει κινητής και ακίνητης εκκλησιαστικής περιουσίας.

Η επικοινωνιακή και μορφωτική Υπηρεσία της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Η νομική Υπηρεσία της Εκκλησίας της Ελλάδος.

3.5.2 Περιφερειακή Οργάνωση της Εκκλησίας της Ελλάδος

(Α) Μητροπόλεις και Μητροπολιτικά Συμβούλια: Η Εκκλησία της Ελλάδος υποδιαιρείται σε Μητροπόλεις, που είναι νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, διοικούμενα από το Μητροπολίτη, που συνεπικουρείται από το μητροπολιτικό συμβούλιο.

(Β) Ενορίες και εκκλησιαστικά συμβούλια: Η ενορία μαζί με τον ενοριακό ναό συνιστά τη βασική μονάδα οργάνωσης του εκκλησιαστικού βίου και λογίζεται νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου. Κάθε Μητρόπολη υποδιαιρείται σε ενορίες με κέντρο τον αντίστοιχο ενοριακό ναό, κάθε δε Ενορία περιλαμβάνει τους Ορθόδοξους Χριστιανούς που κατοικούν στην περιφέρειά της. Τα όρια κάθε Ενορίας καθορίζονται από το οικείο Μητροπολιτικό Συμβούλιο. Η Ενορία διοικείται από τον εφημέριο και το εκκλησιαστικό Συμβούλιο.

(Γ) Εφημέριοι: Ο Εφημέριος μεριμνά για τη λατρευτική και πνευματική ζωή των Ενοριτών και για κάθε ζήτημα που αφορά την πνευματική και υλική πρόοδο της Ενορίας, προεδρεύει δε του εκκλησιαστικού Συμβουλίου.

(Δ) Μονές: Θρησκευτικά ιδρύματα για την άσκηση των εγκαταβιούντων σε αυτές ανδρών ή γυναικών σύμφωνα με τις μοναχικές επαγγελίες, τους ιερούς κανόνες και τις παραδόσεις της μοναχικής ζωής της Ορθόδοξης Εκκλησίας.

(Ε) Πέραν των ανωτέρω, η Εκκλησία στην Ελλάδα χρησιμοποιεί και άλλες νομικές μορφές για δράση και κάλυψη σκοπών κοινωνικής πρόνοιας, όπως τα σωματεία, τα ιδρύματα, Μ.Κ.Ο., κτλ.

3.6 Ανακεφαλαίωση

Η ανώτατη αυθεντία στην Ορθόδοξη Εκκλησία είναι η Οικουμενική Σύνοδος, συναπαρτιζόμενη από τους Επισκόπους του πρώτου τη τάξει Οικουμενικού Πατριαρχείου και των επιμέρους Αυτοκέφαλων Εκκλησιών, κάθε μια από τις οποίες διοικείται από την Ιερά Σύνοδο, η οποία με τη σειρά της εκπροσωπείται από τη Διαρκή Σύνοδο, υποβοηθούμενη στο έργο της από Συνοδικές Επιτροπές. Μετά το ρήγμα στις σχέσεις με το Οικουμενικό Πατριαρχείο το 1833 και την αποκατάστασή τους, το 1850, έχουν δημιουργηθεί στον ελληνικό χώρο διαφορετικά εκκλησιαστικά καθεστώτα, όπως το αυτοδιοίκητο Άγιο Όρος, η Ημιαυτόνομη Εκκλησία της Κρήτης, οι Μητροπόλεις της Δωδεκανήσου και οι ‘Νέες Χώρες’, μετά τις διαδοχικές απελευθερώσεις. Οι Μητροπόλεις, οι Μονές και οι Ναοί έχουν ξεχωριστά Διοικητικά Συμβούλια κι όλα αυτά καταδεικνύουν την πολυπλοκότητα και αποκέντρωση στη λήψη των αποφάσεων.

Κεφάλαιο 4

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΠΡΟΝΟΙΑΚΟ ΕΡΓΟ

4.1 Εισαγωγή

Με δεδομένη την πλήρως αποκεντρωμένη δομή και την απουσία άμεσης διοικητικής ή οικονομικής εξάρτησης, στο τέταρτο κεφάλαιο, γίνεται αναφορά των δράσεων και μονάδων κοινωνικής πρόνοιας της Εκκλησίας, σήμερα, με άξονα την κάλυψη των αναγκών των κοινωνικών ομάδων, που τη χρειάζονται περισσότερο, τόσο στο

εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό. Με τα φιλόπρωχα ταμεία, τα ευαγή Ιδρύματα, τα προγράμματα, τα σωματεία και τη ΜΚΟ ΑΠΟΣΤΟΛΗ συνεισφέρει στην εξυπηρέτηση εκείνων των συνανθρώπων, που χρήζουν περισσότερης βοήθειας.

Αρχικά, παρουσιάζονται τα γενικά χαρακτηριστικά των 190, περίπου, Μονάδων, που λειτουργεί η Εκκλησία. Είναι δυναμικότητας 7.400 θέσεων, απασχολούν άνω των 1.000 ατόμων ως μόνιμο προσωπικό, Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου, στην πλειοψηφία τους, με διοικητικά στελέχη ανώτατης μόρφωσης και καλύπτουν τις βασικότερες ανάγκες, σίτισης, στέγασης, ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και ψυχαγωγίας. Τα φιλόπρωχα ταμεία (γενικά και ενοριακά) καλύπτουν τις βασικές βιοτικές ανάγκες συμπολιτών μας, κινητοποιώντας χιλιάδες εθελοντές. Στην οικογενειακή μέριμνα, αυξημένο έργο επιφορτίζεται το Κέντρο Στήριξης Οικογένειας (ΚΕ.Σ.Ο.), οι 10 βρεφονηπιακοί και 10 παιδικοί σταθμοί. Στη φροντίδα των νέων, δραστηριοποιούνται 41 Οικοτροφεία και Ορφανοτροφεία, Ιδρύματα Υποτροφιών και Νεότητας, οι 67 πρότυπες, ακόμα και για την Πολιτεία, κατασκηνώσεις και το Ίδρυμα ‘‘Διακονία’’ στη μάχη της καταπολέμησης των ναρκωτικών. Ακόμα, αναφερόμαστε στην ενίσχυση των ηλικιωμένων, με τα 66 Γηροκομεία, τις 19 Στέγες Γερόντων και το πρόγραμμα ‘‘Βοήθεια στο Σπίτι’’.

Πέραν της ποιμαντικής διακονίας και του ειδικού ταμείου απόρων ασθενών σε κάθε νοσοκομείο, η Εκκλησία λειτουργεί 2 νοσοκομεία, 5 ιατρεία, 1 σταθμό πρώτων βοηθειών, 12 θεραπευτήρια χρόνιως πασχόντων, 8 Ιδρύματα για ΑΜΕΑ και 1 κέντρο πλήρους υποστήριξης για νεοπλασματικά νοσήματα. Διοργανώνει εθελοντικές αιμοδοσίες, ενώ ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει για τις πιο ευαίσθητες κατηγορίες όπως οι φυλακισμένοι, με αποφυλακίσεις για μικροποινές, οι παλλινοστούντες, μέσω του Κέντρου Συμπαράστασης Παλλινοστούντων Μεταναστών (Κ.Σ.Π.Μ.), οι σεισμοπαθείς, με υλική κι ηθική υποστήριξη, οι πρόσφυγες, με διάφορα προγράμματα, χωρίς καμία διάκριση, εθνικότητας ή θρησκείας, κάτοικοι και Εκκλησίες φτωχών κρατών του εξωτερικού, κυρίως Αφρικής και Ασίας, μέσω της ιεραποστολής και διεκκλησιαστικής βοήθειας. Συμμετέχει σε ευρωπαϊκά προγράμματα ενάντια στην εμπορία γυναικών κι έχει ορίσει συνοδικές επιτροπές, που ασχολούνται με επίκαιρα προβλήματα, π.χ. βιοηθική, οικολογία.

Τέλος, γίνεται αναφορά στη νεοσύστατη (2010) ΜΚΟ ‘‘Αποστολή’’, που εμφανίζει έντονη κινητοποίηση στο φιλανθρωπικό τομέα, συνεργαζόμενη με τις άλλες δομές της

Εκκλησίας (Ιδρύματα, Φιλόπτωχα Ταμεία, εγχώριες και ξένες Μητροπόλεις), εντάσσοντας αρκετές πρωτοβουλίες-προγράμματα στο ΕΣΠΑ. Έχει δημιουργήσει Πρότυπο Κέντρο Alzheimer, Κέντρα και Κινητές Μονάδες ψυχικής υγείας, Ξενώνας Ανήλικων Προσφύγων, Οικοτροφείο χρονίως ψυχικά Πασχόντων, Στέγες Υποστήριξης Ατόμων με νοητική υστέρηση και σύνδρομο Down, Παιδικό Σταθμό. Ακόμη, παρέχει ανθρωπιστική βοήθεια σε εσωτερικό κι εξωτερικό, προγράμματα διανομής φαγητού ή δεμάτων τροφίμων σε απόρους, σχολικών ειδών και ιατρικής κάλυψης σε ακριτικές περιοχές, κοινωνικά παντοπωλεία κάλυψης 100-200 οικογενειών έκαστο, συνεργασία με δομές για παιδιά με καρκίνο, συμβολή στην εκπαίδευση παιδιών μεταναστών κι Ελλήνων.

4.2 Εκκλησία και αποκέντρωση

Η Εκκλησία, δικαιολογημένα θεωρείται ο πλέον αποκεντρωμένος θεσμός παροχής κοινωνικής προστασίας, με δεδομένη μάλιστα τη διάκριση των επιπέδων παροχής. Η Εκκλησία παρέχει κοινωνικές υπηρεσίες, σε κεντρικό επίπεδο (Ιερά Σύνοδος), μέσω κεντρικών οργανισμών και υπηρεσιών, σε επίπεδο Ιερών Μητροπόλεων (κεντρικά φιλόπτωχα ταμεία και μητροπολιτικά ιδρύματα και φορείς) και σε επίπεδο Ενοριών, που είναι και το πλέον αποκεντρωμένο (ενοριακά φιλόπτωχα ταμεία, ενοριακά συσσίτια, κ.λπ.). Δεν θα πρέπει να παραληφθεί και ο ιδιαίτερα σημαντικός ρόλος των Ιερών Μονών στον τομέα αυτό, αν και η ακριβής αποτίμηση του έργου και της παρέμβασής τους, είναι μάλλον αδύνατη.

Η πυραμιδοειδής μορφή διοικητικής οργάνωσης δεν αντιστοιχεί σε κάποια μορφή άμεσης διοικητικής ή πολύ περισσότερο οικονομικής εξάρτησης, μεταξύ των επιπέδων παροχής κοινωνικών υπηρεσιών. Για παράδειγμα, η Συνοδική Επιτροπή Κοινωνικής Πρόνοιας και Ευποιίας, που λειτουργεί στα πλαίσια της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, έχει κυρίως γνωμοδοτικές αρμοδιότητες, αλλά όχι έναν ουσιαστικό ρόλο συντονισμού, ελέγχου και παρακολούθησης, του συνολικού προνοιακού έργου όλων των φορέων και των διοικητικών υποδιαιρέσεων της Εκκλησίας της Ελλάδος. Κάθε κοινωνικός φορέας ή πρωτοβουλία της Εκκλησίας, απολαμβάνει σχετικής διοικητικής και οικονομικής αυτοτέλειας, εξασφαλίζοντας μόνος του κατά κύριο λόγο, τα αναγκαία

μέσα που κατοχυρώνουν τη συνέχεια της δράσης του, ενεργοποιώντας κάθε διαθέσιμο (τοπικό κυρίως), κοινωνικό πόρο.

Παρατηρείται δηλαδή, μια πλήρως αποκεντρωτική δομή οργάνωσης του συστήματος παροχής του προνοιακού έργου της Εκκλησίας, που παρά τα όσα θετικά ή αρνητικά μπορεί να προσάψει κανείς, αποτελεί την πεμπτούσια της φιλοσοφίας της Εκκλησίας στο θέμα αυτό (Διέλλας, Συντακτική Επιτροπή Κοινωνικής Πρόνοιας κι Ευποίας, www.ecclesia.gr).

4.3 Μονάδες, γενικά, σήμερα

Το έργο της Εκκλησίας της Ελλάδος είναι πολυσχιδές. Η Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών και οι Μητροπόλεις παρουσιάζουν έντονη δραστηριότητα στους τομείς της κοινωνικής πρόνοιας. Τα Γενικά Φιλόπτωχα Ταμεία ανά την επικράτεια είναι επιφορτισμένα με την κάλυψη των βασικών αναγκών, όσων έχουν πραγματική ανάγκη, ιδιαίτερα σήμερα, μεσούσης της Κρίσης.

Εκτός αυτών, οι δράσεις και τα λειτουργούντα ευαγή ιδρύματα συστηματοποιούν το κοινωνικό έργο. Συσσίτια-τράπεζες αγάπης, τράπεζες αίματος, ιδρύματα υποτροφιών, σχολές γονέων, γραφεία νεότητας, σχολές διαφόρων ειδικοτήτων (βυζαντινής κι ευρωπαϊκής μουσικής, βυζαντινής αγιογραφίας, συντηρητών εικόνων-έργων τέχνης-κωδικών, οικοκυρικής και άλλων), φροντιστήρια για σχολικά μαθήματα, άσυλα ανιάτων, θεραπευτήρια χρονίως πασχόντων, ιδρύματα αγάμων μητέρων, γηροκομεία, στέγες γερόντων. Επίσης, νοσοκομεία, ιατρεία, ιδρύματα ατόμων με ειδικές ανάγκες και αποκαταστάσεως δυσπροσάρμοστων ατόμων, πολιτιστικά κέντρα, κέντρα κοινωνικής συμπαράστασης, φυσικοθεραπείας, κατασκηνώσεις για νέους και άτομα με ειδικές ανάγκες, ξενώνες, ορφανοτροφεία, οικοτροφεία, βρεφονηπιακοί παιδικοί σταθμοί.

Τέλος, φοιτητικές εστίες, κέντρα ψυχικής υγείας, προγράμματα ‘‘ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΗΤΙ’’, υπηρεσίες συμπαράστασης, αποκαταστάσεως, επανεντάξεως φυλακισμένων, αποφυλακισμένων, εξαρτημένων από ουσίες (ιδίων ή και των οικογενειών τους), υπηρεσίες ποιμαντικής μέριμνας εργαζομένων παλλινοστούντων, στρατευμένων, νοσηλευόμενων, ασθενών και συμβουλευτικοί σταθμοί. Σημειώνεται

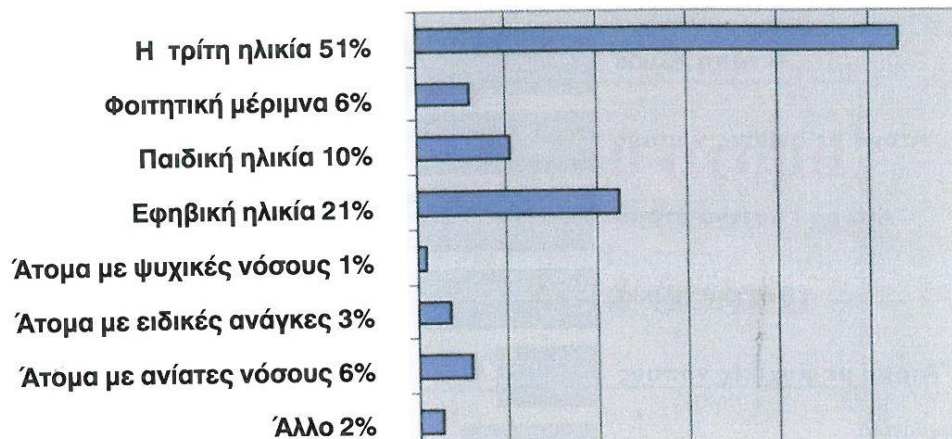
ότι η Αποστολική Διακονία της Εκκλησίας της Ελλάδος ενισχύει οικονομικά την εξωτερική Ιεραποστολή, στις χώρες κυρίως της Αφρικής και της Ασίας.

4.4 Γενικά Χαρακτηριστικά των Μονάδων.

Η Εκκλησία της Ελλάδος διαθέτει σήμερα σε πλήρη λειτουργία περί τις 190 μονάδες προνοιακού χαρακτήρα, ανοικτού ή κλειστού τύπου. Την τελευταία εικοσαετία, παρατηρείται δραστηριοποίηση σε εξειδικευμένους χώρους, όπως βρέφη, χρόνια πάσχοντες, ψυχικά νοσούντες και άτομα με ειδικές ανάγκες. Η συνολική δυναμικότητα των Μονάδων, που διαθέτει η Εκκλησία, ανέρχεται σε 7.400 θέσεις. Οι ετήσιες δαπάνες της Εκκλησίας είναι πολλά εκατομμύρια ευρώ. Η χρηματοδότηση για τη λειτουργία όλων αυτών των Ιδρυμάτων, αλλά και των προγραμμάτων κοινωνικού χαρακτήρα εσωτερικού κι εξωτερικού, στηρίζεται στην εθελοντική προσφορά και τη μικρή χρηματοδότηση του Κράτους ή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης α΄ και β΄ βαθμού. Στελεχώνονται με προσωπικό από εθελοντές (χαρακτηριστικό της διαθέσεως για προσφορά που επικρατεί, είναι ότι ο αριθμός τους φτάνει τις πολλές χιλιάδες), καθώς κι εργαζόμενους επ' αμοιβή. Η διαχείριση των ιδρυμάτων γίνεται σύμφωνα με τα ισχύοντα στο Δημόσιο Λογιστικό και γνωστοποιείται με τη δημοσίευση του Απολογισμού και Ισολογισμού κάθε έτους (Κλάδος εκδόσεων επικοινωνιακής και μορφωτικής υπηρεσίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, 2001 και www.ecclesia.gr).

Σε πρότυπη απογραφική μελέτη που πραγματοποιήθηκε σε 114 Ιδρύματα της Εκκλησίας, προέκυψαν χρήσιμα συμπεράσματα. Καταρχήν, η πλειοψηφία των δεχόμενων της κοινωνικής της πολιτικής είναι ηλικιωμένοι κι άποροι-άστεγοι. Κατά μέσο όρο, έχουν επίπεδο κάλυψης άνω του 70%, ικανοποιητικό και επιβαλλόμενο, σύμφωνα με τα διεθνή κριτήρια. Στη συντριπτική τους πλειοψηφία είναι Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.), διοικούμενα από, τουλάχιστον, πενταμελή συμβούλια, που ουσιαστικά εξασφαλίζουν την εύρυθμη λειτουργία, αλλά και το σύννομο των δραστηριοτήτων. Η πλειοψηφία των 600 περίπου ατόμων που ασκούν τη διοίκηση αυτών, δηλαδή οι Πρόεδροι, Αντιπρόεδροι, Γενικοί Διευθυντές κι απλά μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων, είναι ανώτατης εκπαίδευσης (ΑΕΙ, ΑΤΕΙ), πρωτίστως πτυχιούχοι Θεολογίας, τόσο ιερείς όσο και λαϊκοί.

Αντικείμενα Δραστηριοποίησης Μονάδων

Πηγή: Η Μαρτυρία της Αγάπης, 2001

Διάγραμμα 4.1

Αντικείμενο δραστηριοποίησης Μονάδων

Από το Διάγραμμα αυτό φαίνεται ότι η πλειοψηφία των Ιδρυμάτων στοχεύει στην ικανοποίηση αναγκών των ηλικιωμένων ατόμων.

Ποια η Δυνατότητα των μονάδων

Σύνολο κλινών	5.700 κλίνες
Μέσος όρος κλινών	50,4 κλίνες

Πηγή: Η Μαρτυρία της Αγάπης, 2001

Διάγραμμα 4.2

Δυναμικότητα των Μονάδων

Από το Διάγραμμα αυτό φαίνεται ότι η μέση δυναμικότητα όσον αφορά την εξυπηρέτηση τροφίμων ανέρχεται, περίπου, στα 50 άτομα.

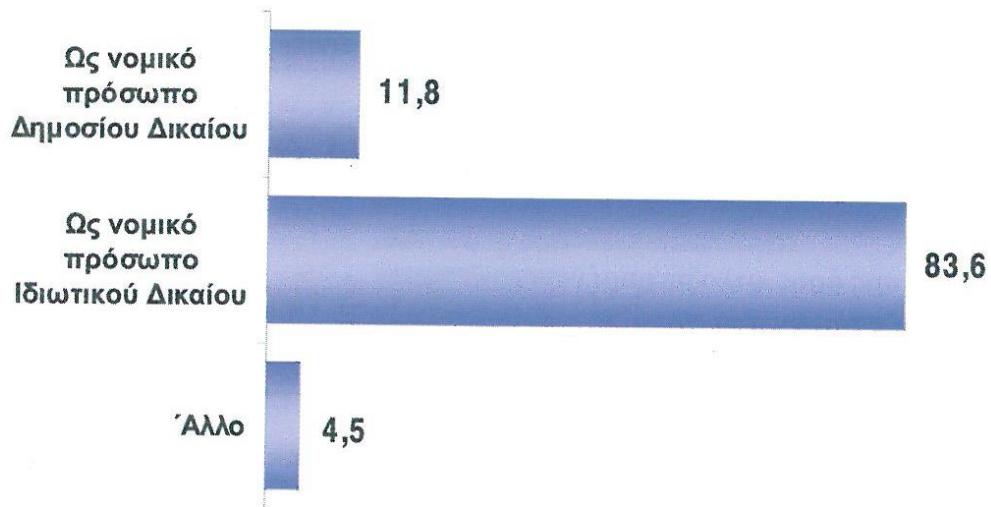
Πηγή: Η Μαρτυρία της Αγάπης, 2001

Διάγραμμα 4.3

Έτος Ίδρυσης Ιδρύματος

Από το Διάγραμμα αυτό φαίνεται ότι τα περισσότερα Ιδρύματα της Εκκλησίας είναι σύγχρονης κατασκευής.

Η μονάδα λειτουργεί ...

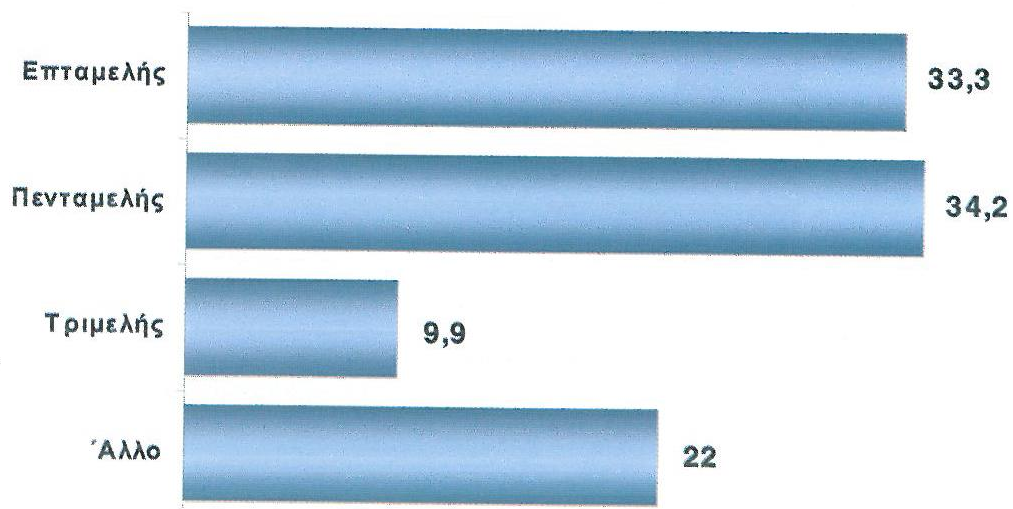
Πηγή: Η Μαρτυρία της Αγάπης, 2001

Διάγραμμα 4.4

Νομική Μορφή Μονάδων

Από το Διάγραμμα αυτό φαίνεται ότι η μεγάλη πλειοψηφία των Ιδρυμάτων είναι Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου

Ο αριθμός των μελών του Δ.Σ. είναι:

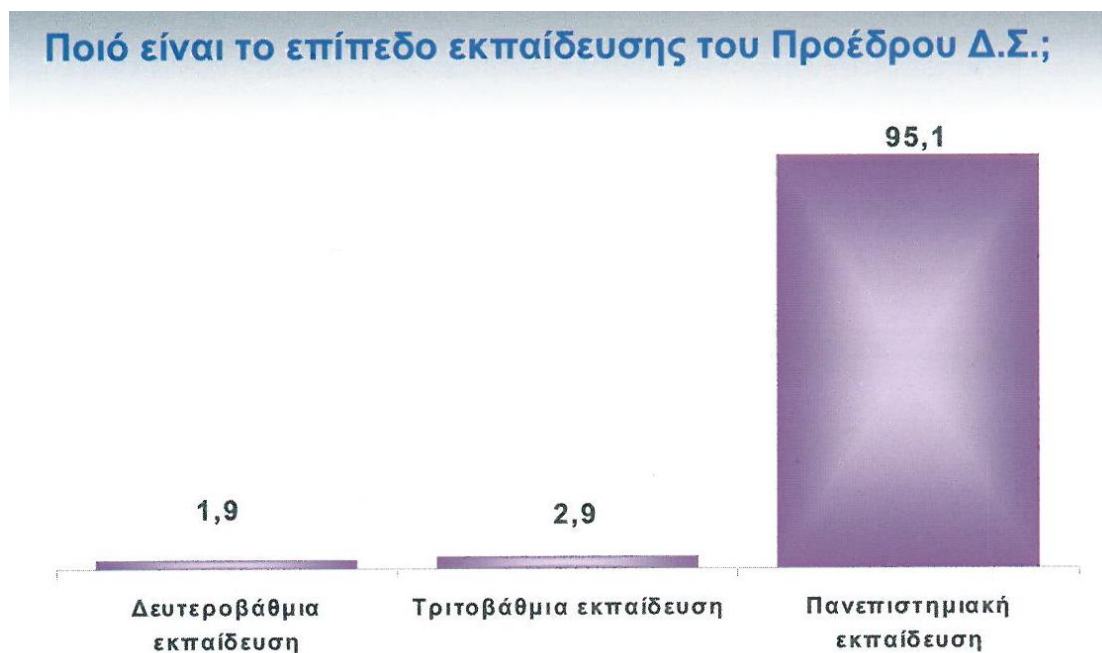

Πηγή: Η Μαρτυρία της Αγάπης, 2001

Διάγραμμα 4.5

Ποσοτική Συμμετοχή στα Διοικητικά Συμβούλια

Από το Διάγραμμα αυτό φαίνεται ότι τα Διοικητικά Συμβούλια των Ιδρυμάτων απαρτίζονται είτε από 5 είτε από 7 μέλη

Πηγή: Η Μαρτυρία της Αγάπης, 2001

Διάγραμμα 4.6

Επίπεδο Εκπαίδευσης Προέδρου Διοικητικού Συμβουλίου

Από το Διάγραμμα αυτό φαίνεται ότι η συντριπτική πλειοψηφία των Προέδρων των Διοικητικών Συμβουλίων είναι ανώτατης εκπαίδευσης.

Υπηρεσίες που παρέχει η μονάδα στους φιλοξενούμενους

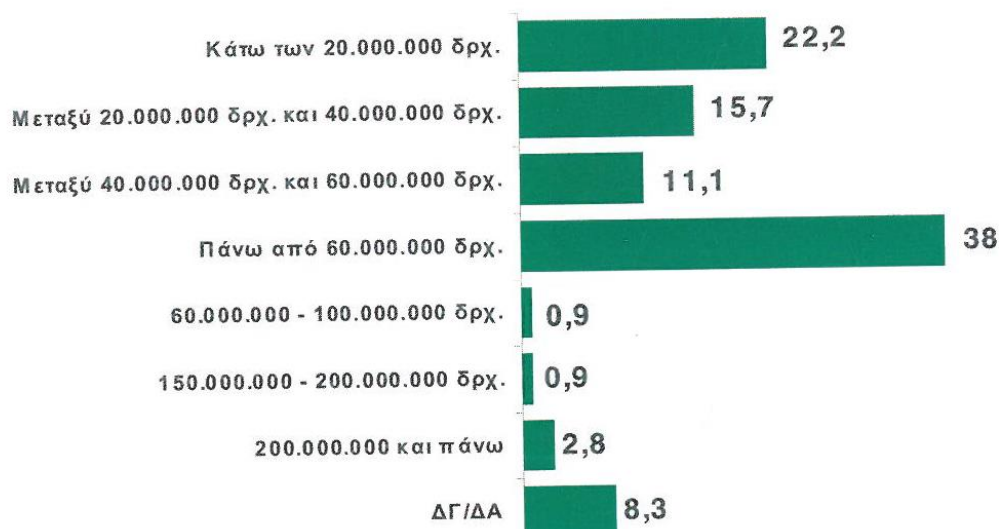
Πηγή: Η Μαρτυρία της Αγάπης, 2001

Διάγραμμα 4.7

Παρεχόμενες υπηρεσίες Μονάδων

Από το Διάγραμμα αυτό φαίνεται ότι οι Μονάδες καλύπτουν πληθώρα αναγκών, πρωτίστως, όμως, τις βασικές, σίτισης και στέγασης.

Ο ετήσιος προϋπολογισμός του ιδρύματος είναι:

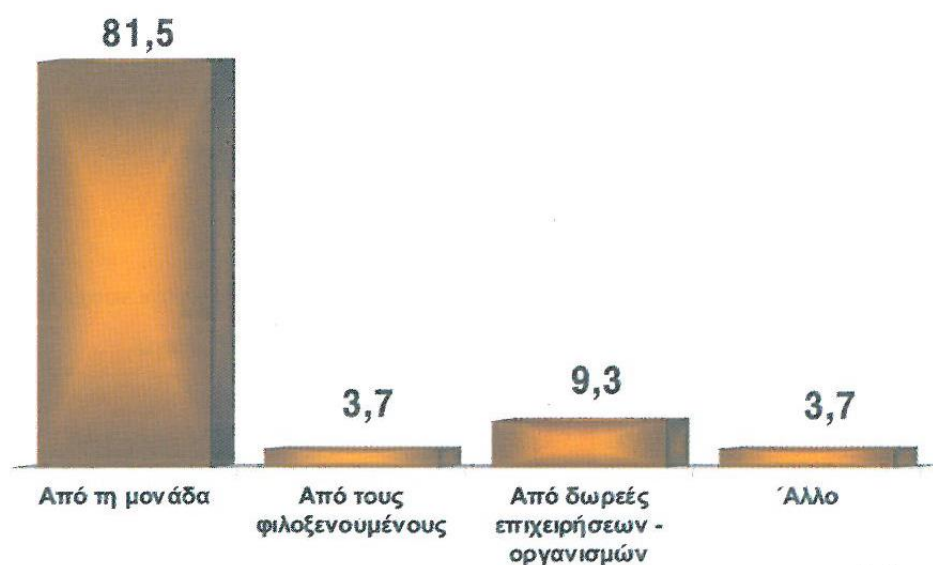

Πηγή: Η Μαρτυρία της Αγάπης, 2001

Διάγραμμα 4.8

Ετήσιος Προϋπολογισμός Ιδρυμάτων

Από το Διάγραμμα αυτό φαίνεται ότι τα έξοδα λειτουργίας, ετησίως, ξεπερνούν τα 180.000 ευρώ, στοιχεία που δημοσιοποιούνται, σύμφωνα με το Δημόσιο Λογιστικό, που τηρούν.

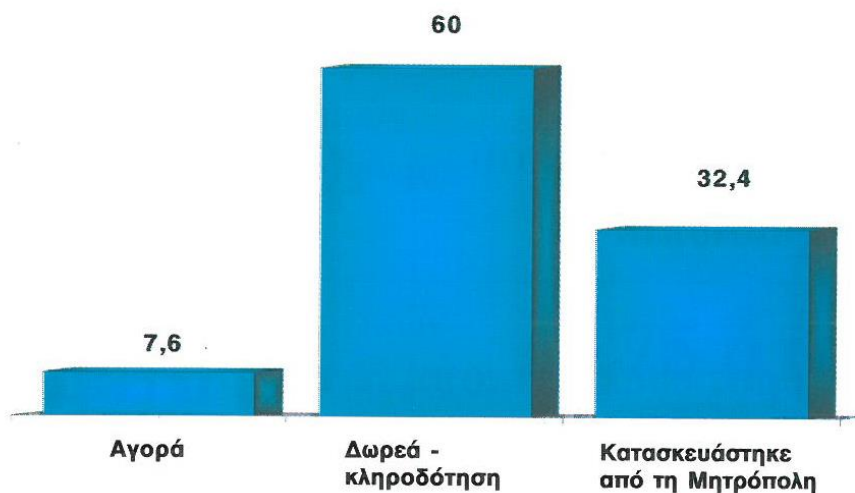
Πηγή: Η Μαρτυρία της Αγάπης, 2001

Διάγραμμα 4.9

Κάλυψη εξόδων δραστηριοτήτων

Από το Διάγραμμα αυτό φαίνεται ότι σχεδόν όλα τα έξοδα, που επιβαρύνουν μια Μονάδα, καλύπτονται από την ίδια.

Αν είναι ιδιόκτητο το κτιριακό συγκρότημα, προήλθε από:

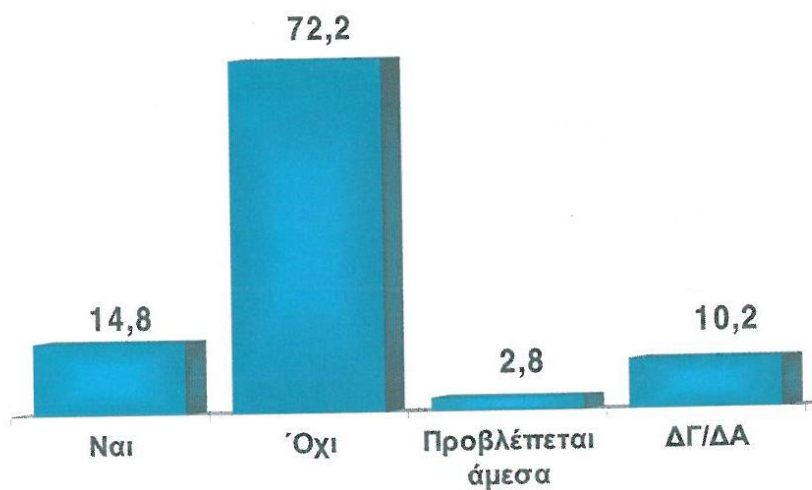
Πηγή: Η Μαρτυρία της Αγάπης, 2001

Διάγραμμα 4.10

Πηγές εσόδων στην κατασκευή των κτιρίων

Από το Διάγραμμα αυτό φαίνεται ότι η πλειοψηφία των οικοδομημάτων προήλθε από την ενίσχυση ιδιωτών.

Η μονάδα σας έχει επιχειρήσει στο παρελθόν να συμμετάσχει σε κάποιο πρόγραμμα χρηματοδότησης μέσω του Υπουργείου Υγείας – Πρόνοιας;

Πηγή: Η Μαρτυρία της Αγάπης, 2001

Διάγραμμα 4.11

Χρηματοδότηση από Υπουργείο Πρόνοιας

Από το Διάγραμμα αυτό φαίνεται ότι πολύ λίγα Ιδρύματα, δυστυχώς, επιχείρησαν τη διαδικασία ενεργοποίησης κρατικής χρηματοδότησης, μέσω του αρμόδιου φορέα, ήτοι το Υπουργείο Πρόνοιας.

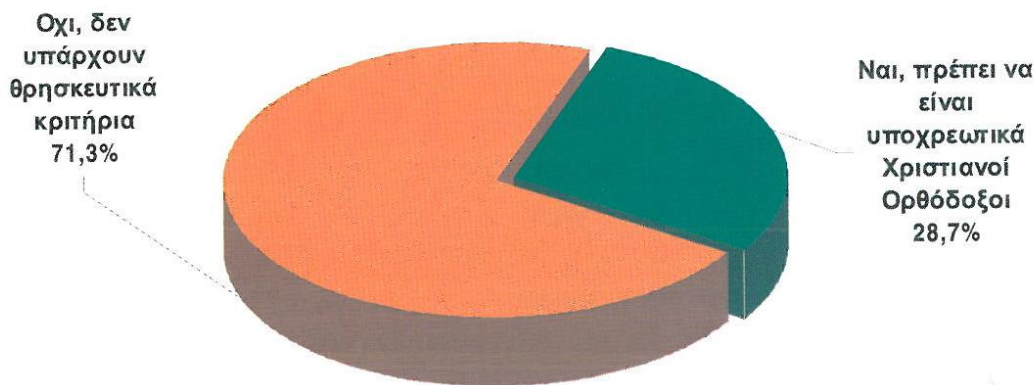
Πηγή: Η Μαρτυρία της Αγάπης, 2001

Διάγραμμα 4.12

Χρηματοδότηση από Ευρωπαϊκή Ένωση

Από το Διάγραμμα αυτό φαίνεται ότι ελάχιστες υπήρξαν οι προσπάθειες εκμετάλλευσης ευρωπαϊκών κονδυλίων

Υπάρχουν θρησκευτικά κριτήρια εισαγωγής στη μονάδα;

Πηγή: Η Μαρτυρία της Αγάπης, 2001

Διάγραμμα 4.13

Θρησκευτικά Κριτήρια Εισαγωγής σε Μονάδες

Από το Διάγραμμα αυτό φαίνεται ότι ουσιαστικά δεν υφίσταται διάκριση στις προϋποθέσεις αποδοχής των ατόμων, πέραν των κοινωνικών κριτηρίων.

Περισσότερα από 1000 άτομα είναι το μόνιμο προσωπικό και εκατοντάδες οι εξωτερικοί επιστημονικοί συνεργάτες, οι πιο πολλοί χωρίς αμοιβή, καθώς και το εθελοντικό, λοιπό, μη επιστημονικό προσωπικό. Λίγες Μονάδες εκμεταλλεύονται τον θεσμό της πρακτικής εξάσκησης σπουδαστών σε τομείς διοικήσεως, κοινωνικής στήριξης κι άλλων τομέων. Ο αριθμός των θέσεων εργασίας κι απασχόλησης (τακτικής και έκτακτης) λαϊκών μέσα στην Εκκλησία είναι πολύ μεγαλύτερος και ανέρχεται σε αρκετές χιλιάδες. Προτεραιότητα φιλοξενίας έχουν άπορα, μοναχικά ή με κλονισμένη υγεία άτομα, ανεξαρτήτως, γενικά, θρησκευτικών πεποιθήσεων. Παρέχονται στέγαση, σίτιση, ένδυση, ψυχαγωγία, οικονομική βοήθεια, επιμόρφωση, εκπαίδευση και ιατρική περίθαλψη. Τέλος, πρόκειται για νέας κατασκευής κτίρια, των τελευταίων δεκαετιών, ιδιόκτητα, κυρίως από δωρεές ή κληροδοτήσεις.

4.5 Γενικά Φιλόπτωχα Ταμεία

Αποτελούν πρότυπη και σπουδαία φιλανθρωπική οργάνωση. Τα ταμεία αυτά χρησιμεύουν για την ανακούφιση των ενδεών με τακτικά ή έκτακτα βοηθήματα, για την αποφυλάκιση κρατουμένων, για προικοδότηση απόρων κοριτσιών ή ορφανών, φοιτητικών υποτροφιών, χορήγηση φαρμάκων, τροφών, εξόφληση λογαριασμών, σίτιση απόρων γερόντων και άλλα. Στο πλαίσιο αυτό, 68 κέντρα αγάπης (συσσίτια) Ιερών Ναών της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών προσφέρουν περισσότερες από 1,5 εκατομμύρια μερίδες φαγητού το έτος, καθώς και τα 109 συσσίτια Ιερών Ναών των λοιπών Μητροπόλεων. Διανομές ρουχισμού (π.χ. ‘ΊΜΑΤΙΟ’ στην Πλατεία Κουμουνδούρου), κοινωνικά φαρμακεία (π.χ. Χαλανδρίου), κινητές Μονάδες πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, στέγες φιλοξενίας αστέγων και γερόντων είναι βασικές πτυχές της δράσης των ταμείων αυτών.

Το σύνολο των ενοριακών ναών της Εκκλησίας της Ελλάδος ανέρχεται σε 7.870, ενώ σε 3.235 από αυτούς, λειτουργούν Ενοριακά Φιλόπτωχα Ταμεία. Η ποσοστιαία αναγωγή των παραπάνω στοιχείων, μας δείχνει ότι Ενοριακά Φιλόπτωχα Ταμεία, λειτουργούν στο 41,1%, του συνόλου των ενοριακών ναών της Εκκλησίας της Ελλάδος. Κάθε Ενοριακό Φιλόπτωχο Ταμείο, οργανώνεται και διοικείται από 9μελές Συμβούλιο, υπό την προεδρία του αρμόδιου εφημέριου. Άμεση συνέπεια του γεγονότος αυτού είναι ότι η Εκκλησία της Ελλάδος ενεργοποιεί, στους κόλπους της, ένα μεγάλο αριθμό εθελοντών δραστηριοποιούμενων στο χώρο της κοινωνικής πρόνοιας (διακονίας ή φιλανθρωπίας κατά την εκκλησιαστική ορολογία), που ανέρχονται σε 22.645 άτομα. Αν σε αυτό το σύνολο, προστεθούν ακόμα 560 εθελοντές, μέλη των Γενικών Φιλόπτωχων Ταμείων των Ιερών Μητροπόλεων, οι επίσημα καταγεγραμμένοι εθελοντές στον χώρο της Εκκλησίας της Ελλάδος, ανέρχονται σε 23.205. Ο αριθμός αυτός, σίγουρα είναι πολύ μικρότερος του πραγματικού στο σύνολο του ελλαδικού χώρου, δεδομένου ότι δεν περιλαμβάνει τους αντίστοιχους εθελοντές της ημιαυτόνομης Εκκλησίας της Κρήτης και των 5 Ιερών Μητροπόλεων της Δωδεκανήσου, ούτε πλειάδα εθελοντών που δραστηριοποιούνται σε ένα μεγάλο αριθμό πρωτοβουλιών ή και άτυπων κοινωνικών δικτύων της Εκκλησίας (Δριέλας, Δίπτυχα της Εκκλησίας της Ελλάδος στο www.ecclesia.gr).

4.6 Οικογενειακή Μέριμνα

Σήμερα, η Εκκλησία, στα πλαίσια της ποιμαντικής της δραστηριότητας, έχει ιδρύσει, ανεγείρει και λειτουργεί δέκα (10) βρεφονηπιακούς και δέκα (10) παιδικούς σταθμούς,

όπου μπορούν να εργαστούν οι μητέρες των παιδιών. Το επίδομα για το τρίτο παιδί αποτελεί κοινωνικό πρόγραμμα στήριξης των χριστιανικών οικογενειών, αδιακρίτως οικονομικής κατάστασης, προκειμένου να αποκτήσουν τρίτο τέκνο, για την αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος και μάλιστα στην ευαίσθητη περιοχή της Θράκης (απόφαση της Ιεράς Συνόδου της Ιεραρχίας-Οκτώβριος 1999). Από την έναρξη εφαρμογής καταβολής του προγράμματος, στις μητροπόλεις Αλεξανδρουπόλεως, Διδυμοτείχου και Ορεστιάδος, Μαρωνείας και Κομοτηνής και Ξάνθης και Περιθωρίου, οι δικαιούμενες οικογένειες ανήλθαν στις 404.

Στο Κέντρο Στήριξης Οικογένειας (ΚΕ.Σ.Ο.) της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών λαμβάνουν χώρα φιλανθρωπικές, εκπαιδευτικές και πολιτιστικές δραστηριότητες, που περιλαμβάνουν όλες τις ηλικίες και ανάγκες των συνανθρώπων μας. Γίνεται υποδοχή, εξακρίβωση και διοχέτευση όλων των περιπτώσεων που έχουν προβλήματα στην οικογένεια, απ' όλη την Ελλάδα. Πολλές περιπτώσεις αντιμετωπίζονται επί τόπου ή παραπέμπονται στις άλλες κοινωνικές υπηρεσίες της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών, άλλων Μητροπόλεων, Κρατικών Υπηρεσιών και Ιδρυμάτων, καθώς και φορέων μη κυβερνητικών οργανώσεων (ΜΚΟ). Σε ειδικές περιπτώσεις, αποστέλλονται σε νοσηλευτικά ιδρύματα του εξωτερικού μέσω των Ορθοδόξων Μητροπόλεων της Ομογένειας (Ευρώπη, Αμερική, Αυστραλία).

Στο ΚΕ.Σ.Ο. πραγματοποιούνται σεμινάρια για υποψήφιες μητέρες, έρευνες, μελέτες και εκδόσεις που αφορούν την οικογένεια, εκδηλώσεις για την πληροφόρηση ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης σε θέματα εθελοντισμού, προστασίας της νεότητας (AIDS,ναρκωτικά) και διατηρείται επαφή και συνεργασία με αντίστοιχους κρατικούς φορείς.

Από το 1999, λειτουργούν Σχολές Γονέων, με θέματα που προετοιμάζουν προ του γάμου, την οικογένεια και το σχολείο. Ο αυτοδύναμος ξενώνας φιλοξενίας αγάμων μητέρων και κακοποιημένων γυναικών με τα παιδιά τους "ΣΤΕΓΗ ΜΗΤΕΡΑΣ" λειτουργεί με εσωτερικό κανονισμό, υπό την εποπτεία του ΚΕ.Σ.Ο. με μόνιμο προσωπικό. Παρέχεται υποστήριξη και φροντίδα για κοινωνική επανένταξη και επαγγελματική αποκατάσταση (κυρίως σε κατασκηνωτική επιχείρηση στο Μαρμάρι Ευβοίας). Στις έγκυες γυναίκες παρέχεται δωρεάν πλήρης ιατροφαρμακευτική περίθαλψη (μέσω του θεσμού "Ιατρική Ανοικτών Θυρών" με αποκλειστική συνεργασία ιατρών όλων των ειδικοτήτων) και φροντίδα για τον τοκετό. Στελεχώνεται

με κοινωνικό τμήμα, ιατρείο, βιβλιοθήκη, εκπαιδευτικό κέντρο, χώρο παιδικής ψυχαγωγίας και αγωγής, εστιατόριο και χώρο πολιτιστικών εκδηλώσεων.

4.7 Εκκλησία και Νέοι

Η Εκκλησία δίνει μεγάλη σημασία στους νέους, που αποτελούν την ελπίδα για το μέλλον και αναλαμβάνει νέες κοινωνικές πρωτοβουλίες. Τα Γραφεία ευρέσεως εργασίας βοηθούν τους άνεργους νέους, τα Ιδρύματα Νεότητας διοργανώνουν πολιτιστικές και διάφορες εκδηλώσεις. Τα Ιδρύματα Υποτροφιών βοηθούν τους άπορους μαθητές, σπουδαστές και φοιτητές. Φροντιστήρια ενισχύουν τη μάθηση, ενώ σημαντική είναι η λειτουργία 41 Οικοτροφείων και Ορφανοτροφείων, όπου διαμένουν ορφανά και πτωχά παιδιά, μαθητές και σπουδαστές (π.χ. Ορφανοτροφείο Βουλιαγμένης της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών, που ιδρύθηκε το 1917). Στις κατασκηνώσεις της Εκκλησίας, φιλοξενούνται πάνω από 15.000 παιδιά, ετησίως. Συμβουλευτικοί Σταθμοί συνεργάζονται με αρμόδιους φορείς και εφαρμόζουν προγράμματα για την απεξάρτηση από ουσίες (ναρκωτικά, αλκοόλ).

Στις Σχολές διαφόρων ειδικοτήτων, οι νέοι αναπτύσσουν πολιτιστικές και κοινωνικές πρωτοβουλίες και στην επαγγελματική τους αποκατάσταση, όπως Πληροφορικής, Γραφιστικής, Γραμματέων Διοίκησης, Μηχανογραφημένης Λογιστικής, Συντηρητών έργων τέχνης (εικόνων, κειμηλίων, κωδικών), Οικοκυρικής, Αγιογραφίας, Μουσικής, Ψηφιδωτού. Τα Γραφεία νεότητας συνεργάζονται και με τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς. Δράσεις όπως ανταλλαγές φοιτητών με στόχο την αλληλογνωριμία ορθοδόξων νέων από όλο τον κόσμο, αθλητικές δραστηριότητες με διοργάνωση πρωταθλημάτων μεταξύ των ενοριών, προγράμματα απασχόλησης νέων (π.χ. "ΟΡΦΕΑΣ" στην Ιερά Μητρόπολη Ξάνθης στον τομέα του τουρισμού), Internet Café Πατησίων, συνεργασία με ΤΕΙ Κοινωνικής Εργασίας.

Στον τομέα της καταπολέμησης της μαστιγας των ναρκωτικών, συστάθηκε ειδικό εκκλησιαστικό ίδρυμα με την επωνυμία "Ίδρυμα Ψυχοκοινωνικής Αγωγής και Στήριξης της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών "ΔΙΑΚΟΝΙΑ", στελεχωμένο με επιμορφωμένους, νέους ιερείς, που συνεργάζεται με τον ΟΚΑΝΑ. Είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.). Στη διάρκεια των χρόνων από το 1999, ίδρυσε το Κέντρο Πρόληψης, που δραστηριοποιείται κατά κύριο λόγο στην πρωτογενή

πρόληψη θέτοντας ως στόχο την προώθηση υγιών τρόπων ζωής μακριά από τη χρήση ψυχοδραστικών ουσιών, τη δημιουργία πυρήνων πρόληψης στις ενορίες, την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινότητας και την εκπαίδευση ομάδων πληθυσμού σε θέματα πρόληψης και προαγωγής της ψυχικής υγείας. Έχει ήδη οργανώσει τέσσερα ειδικά σεμινάρια κατάρτισης Κληρικών της Ι. Αρχιεπισκοπής, με στόχο την ενημέρωσή τους γύρω από το πρόβλημα της εξάρτησης και την καθοδήγησή τους στο σωστό τρόπο χειρισμού των εξαρτημένων ατόμων. Προχωρεί σε επιμελημένες εκδόσεις που αφορούν στην ενημέρωση γύρω από τις δράσεις του Ιδρύματος, στο πρόβλημα της χρήσης και της εξάρτησης καθώς και σε ζητήματα προώθησης της πρόληψης στην κοινότητα. Συνεργάζεται με φορείς, συλλόγους, θεραπευτικές κοινότητες και κάθε ενδιαφερόμενο με στόχο την κοινή δράση απέναντι στο πρόβλημα των εξαρτήσεων. Σχεδιάζει και υλοποιεί εκδηλώσεις για την Παγκόσμια Ημέρα κατά των Ναρκωτικών. Ενημερώνει τα κληρικά και λαϊκά Στελέχη της Εκκλησίας για τα θεραπευτικά προγράμματα που λειτουργούν σήμερα στην Ελλάδα. Τέλος, ενημερώνει για τις υπάρχουσες θεραπευτικές δομές με προσωπικές συναντήσεις, τόσο νέους που αντιμετωπίζουν το πρόβλημα, όσο και γονείς ή συγγενείς τους που ζητούν τη βοήθεια της Εκκλησίας (www.iaath.gr).

Αξιοσημείωτη είναι η κατασκηνωτική δραστηριότητα της Εκκλησίας, όπου θεωρείται πρωτοπόρος. Σήμερα, λειτουργούν 67 κατασκηνώσεις, σε επίπεδο Ιερών Μητροπόλεων, στηριζόμενες στον εθελοντισμό. Η Πολιτεία με το νόμο 749/1948 ‘‘Περί Παιδικών Εξοχών και ειδικών εστιών σίτισης παιδών’’, αναγνώρισε τη σημασία του θεσμού στον Τομέα της Κοινωνικής Πολιτικής και Πρόνοιας και ανέλαβε την οργάνωση ειδικού κατασκηνωτικού προγράμματος μέσω του αρμόδιου Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας. Το πρόγραμμα αυτό βασίστηκε σε ένα μεγάλο μέρος στη συνδρομή της Εκκλησίας, που συνίστατο στην παροχή εκτάσεων κατάλληλων για την οργάνωση και λειτουργία κατασκηνώσεων, αλλά και στη στελέχωση των κρατικών κατασκηνώσεων από έμπειρα στελέχη των αντίστοιχων εκκλησιαστικών προγραμμάτων, που προϋπήρχαν αυτών της Πολιτείας. Τα ‘‘Ενοριακά Γραφεία Κοινωνικής Πρόνοιας’’ είναι υπεύθυνα για τις προϋποθέσεις και τον πίνακα συμμετοχής. Η συμβολή της Εκκλησίας αναγνωρίστηκε με τη θεσμοθέτηση εκπροσώπων της στο Εθνικό Συμβούλιο Κέντρων Οικογένειας και Νεότητας, με σημαντικές αρμοδιότητες ως προς την εφαρμογή κατασκηνωτικών προγραμμάτων σε ολόκληρη την Ελλάδα. Παράλληλα, λειτουργεί Σχολές και Σεμινάρια επιμόρφωσης κι

εκπαίδευσης Στελεχών Κατασκηνώσεων. Η Πολιτεία, με το νόμο 2646/1998 αποκεντρώνει τις κρατικές κατασκηνώσεις σε επίπεδο Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, ακολουθώντας το πρότυπο της Εκκλησίας.

Από το 2009, ο θεσμός «Σύνοδος των Εφήβων», ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα που απευθύνεται σε εφήβους (αγόρια και κορίτσια) που φοιτούν στην Γ΄ Γυμνασίου, καθώς επίσης στην Α΄ Β΄ και Γ΄ τάξη όλων των ενιαίων λυκείων και τεχνικών και επαγγελματικών εκπαιδευτηρίων (ΤΕΕ και ΕΠΑΛ) καθώς και των Εσπερινών Λυκείων της πατρίδας μας, δίνει τη δυνατότητα διαλόγου κι επικοινωνίας μεταξύ των νέων, καθώς και άμεσων προτάσεων προς την Ιεραρχία, για όλα τα θέματα.

Τα Ιδρύματα και Ταμεία Υποτροφιών πολλών Ιερών Μητροπόλεων παρέχουν χρηματικά ποσά σε μαθητές, σπουδαστές ΑΕΙ και ΑΤΕΙ, καταγόμενων από την περιοχή τους. Εκτός όμως αυτών, σύμφωνα και με το ΦΕΚ 218/29-10-2009, η Εκκλησία χορηγεί 100 υποτροφίες προπτυχιακών και μεταπτυχιακών θεολογικών σπουδών, τις μισές σε Έλληνες σπουδαστές στο εξωτερικό και τις άλλες μισές σε αλλοδαπούς φοιτητές στο εσωτερικό, με κάλυψη κατά το πρώτο έτος των ιατροφαρμακευτικών εξόδων τους, εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας και δαπανών επιστροφής στην πατρίδα τους. Υπεύθυνη ορίζεται η υποεπιτροπή Υποτροφιών. Λειτουργούν φοιτητικά Οικοτροφεία, στα οποία και διαμένουν, 13 συνολικά σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Ιωάννινα, Φλώρινα και Χαλκίδα.

4.8 Φροντίδα για την τρίτη Ηλικία

Η πληθυσμιακή γήρανση και οι έκτακτες οικονομικές συνθήκες, τα τελευταία χρόνια, δημιούργησαν αυξημένες απαιτήσεις στην προστασία των ηλικιωμένων. Σήμερα, οι Στέγες γερόντων στην Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών ανέρχονται σε 19 και υφίστανται 66 Γηροκομεία στις Ιερές Μητροπόλεις. Ορισμένα λειτουργούν και με την ευθύνη Μονών και Χριστιανικών Αδελφοτήτων. Ιδιαίτερη μέριμνα δίνεται σε αυτούς που, από τις κοινωνικές, οικογενειακές συγκυρίες ή την κατάσταση της υγείας τους, όντες απόμαχοι της ζωής, αντιμετωπίζουν πρόβλημα στέγασης και φροντίδας. Το πρόγραμμα ‘‘ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ’’ ορισμένων Μητροπόλεων και η διοργάνωση θερινών διακοπών της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών καλύπτουν αρκετές ανάγκες ηλικιωμένων.

4.9 Ποιμαντική Διακονία σε Νοσηλευτικά Ιδρύματα

Το έργο της παρηγοριάς και της ενίσχυσης των ασθενούντων επιτελείται επί πολλές δεκαετίες σε όλα τα δημόσια νοσηλευτήρια υπό της Εκκλησίας μέσω των εφημερίων και ιερέων των κατά τόπους Ιερών Μητροπόλεων που έχουν αναλάβει τη διακονία αυτή στα επαρχιακά νοσοκομεία, αλλά και δια της ιδρύσεως και λειτουργίας Νοσοκομείων και Ιατρείων, που λειτουργούν με ευθύνη της Εκκλησίας ή της παραχώρησης κτιριακών εγκαταστάσεων. Επιτελείται δε με τις ποιμαντικές επισκέψεις, την Ιερά Εξομολόγηση και την κοινωνική ή φιλανθρωπική προσφορά. Στα δημόσια Νοσηλευτικά Ιδρύματα του Λεκανοπεδίου της Αττικής, υπάρχει οργανωμένη Κοινωνική Υπηρεσία. Για την οικονομική ενίσχυση απόρων ασθενών, δημιουργήθηκε από μερικούς Εφημέριους, κατόπιν άδειας και της διοίκησης του Νοσοκομείου, Ταμείο απόρων ασθενών, που το διαχειρίζεται ο Εφημέριος με επιτροπή εκπροσώπων του Νοσοκομείου. Πόροι αυτού του Ταμείου είναι ελεημοσύνες των ανωνύμων πιστών, που προσέρχονται στον Ιερό Ναό του Νοσοκομείου. Μόνο στο Νοσοκομείο “Άγιος Σάββας” από το 1978 έως το 200⁰ το ποσό των βοηθημάτων ανήλθε σε 95 εκατομμύρια δραχμές, ενώ στο Ιπποκράτειο μεγάλα ποσά διατέθηκαν για τους Κούρδους πρόσφυγες. Το έργο αυτό επιτελείται και στα άλλα επαρχιακά Νοσοκομεία της χώρας από την Υπηρεσία Συμπαράστασης Ασθενών των Ιερών Μητροπόλεων. Στην Ιερά Μητρόπολη Ύδρας, Σπετσών και Αιγίνης, 2 Νοσοκομεία λειτουργεί η Εκκλησία, ενώ 5 ιατρεία σε άλλες Μητροπόλεις και 1 σταθμός πρώτων βοηθειών στην Ιερά Μητρόπολη Κίτρους και Κατερίνης είναι στην αποκλειστική της δικαιοδοσία.

Στα πλαίσια της ψυχικής φροντίδας, αποϊδρυματισμού, ψυχοκοινωνικής αποκαταστάσεως και κοινωνικής επανένταξης των χρονίως ψυχικά πασχόντων, η Εκκλησία συνεργάζεται με το Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής, το μεγαλύτερο φορέα παροχής ψυχιατρικών υπηρεσιών εξωνοσοκομειακού τύπου σε πανελλαδικό επίπεδο και λειτουργεί Οικοτροφειακές Μονάδες, που φιλοξενούνται ψυχικά πάσχοντες. Σήμερα, λειτουργεί η Εκκλησία 7 ιδρύματα Ψυχικής Υγείας.

Στα Θεραπευτήρια Χρονίως Πασχόντων, περιθάλπονται εκ γενετής σωματικά ή διανοητικά ανάπηρα παιδιά και κατάκοιτοι ηλικιωμένοι, που δεν έχουν υποστήριξη από τον περίγυρό τους. Στην πλειοψηφία τους είναι νέα Ιδρύματα με σύγχρονους χώρους υποδοχής και διημερεύσεως, ιατρεία, χώρους εστίασεως, ψυχαγωγίας, υδροθεραπείας και κινησιοθεραπείας, πλήρως εξοπλισμένους βοηθητικούς χώρους και ιδιαίτερα νοσηλευτικό προσωπικό. Πρότυπο το Άσυλο Ανιάτων της Ιεράς

Μητροπόλεως Μονεμβασίας και Σπάρτης. Συνολικά, 12 τέτοια ιδρύματα για παιδιά κι ενήλικες υφίστανται, σήμερα.

4.10 Κοινωνική Ένταξη Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες (ΑΜΕΑ). Νεοπλασματικά Νοσήματα

Η κοινωνική ένταξη των ατόμων με ειδικές ανάγκες (ΑΜΕΑ) καθίσταται γενικότερη κοινωνική αντίληψη, η πραγμάτωσή της όμως εξαρτάται από τη συμβολή όλων των παραγόντων της αρωγής. Σε μια τέτοια προσπάθεια, προφανής είναι ο ρόλος της Εκκλησίας. Λειτουργούν 8 ιδρύματα για άτομα με ειδικές ανάγκες, 1 στην Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών, τα υπόλοιπα στις Ιερές Μητροπόλεις. Παρέχεται κυρίως περίθαλψη ιατρική και φαρμακευτική, οικονομική και ψυχολογική στήριξη και νοσηλεία κατ' οίκον, σε λίγες περιπτώσεις. Όσον αφορά την επαγγελματική προετοιμασία και αποκατάσταση, η Εκκλησία έχει αναπτύξει άμεσες ή έμμεσες σχετικές δραστηριότητες, όπως τοποθέτηση σε θέσεις εντός και εκτός χώρου αρμοδιότητάς της (νεωκόροι, κηπουροί, αγιογράφοι, ιεροψάλτες, κατηχητές, βοηθοί μαγείρων σε ιδρύματα), συμβουλευτική σχολικού και επαγγελματικού προσανατολισμού, πληρωμή διδασκτρων, προεπαγγελματική εκπαίδευση ή και επαγγελματική κατάρτιση, αναζήτηση εργασίας και ηθική στήριξη για ανεύρεση τέτοιας, προστατευμένη εργασία και στέγαση με τη μορφή φιλοξενίας σε ιδρύματα. Επίσης, η ψυχαγωγία αποτελεί σημαντική αναγκαιότητα, ειδικά για τα νεαρής ηλικίας άτομα, δεδομένου ότι η μουσική, το αθλητικό και δραματικό παιχνίδι, οι εικαστικές τέχνες, οι εκδρομές χρησιμοποιούνται και για τέτοιους σκοπούς. Ευκαιρίες ανάπτυξης των ενεργειών αυτών δίνονται μέσω της βυζαντινής μουσικής και άλλων ανάλογων δραστηριοτήτων (κατασκηνώσεις, εκδρομές, πολιτιστικές εκδηλώσεις).

Το Κέντρο Ιατρικής Κοινωνικής και Ψυχολογικής Υποστήριξης για άτομα με νεοπλασματικά νοσήματα 'Ή Ανάληψις του Κυρίου' Σκούρτων Βοιωτίας, της Ιεράς Μητρόπολης Θηβών και Λειβαδείας, επιδιώκει αφενός την ενημέρωση, ψυχική ενίσχυση και εκπαίδευση των αρρώστων με καρκίνο, αφ' ετέρου εκπαίδευση ατόμων για τη σωστή προσέγγιση και βοήθεια αυτών των αρρώστων, με ειδικές ομάδες (ιατροί, νοσηλευτές, κοινωνικοί λειτουργοί, κληρικοί, ψυχίατροι) σε ένα κατά το δυνατόν ιδανικό περιβάλλον, μακριά από την καθημερινότητα του Νοσοκομείου. Στο Κέντρο αναπτύσσονται προσπάθειες ερευνητικών μελετών και προγραμμάτων με στόχο την

επιδημιολογία και την πρόληψη κυρίως κακοήθων νοσημάτων, αλλά και κληρονομικών αναιμιών (Μεσογειακή Αναιμία, Δρεπανοκυτταρική Νόσος).

4.11 Αιμοδοσία. Βιοηθική και Βιοιατρική Επιστήμη

Ένας από τους πιο σημαντικούς τομείς του ποιμαντικού έργου της Εκκλησίας είναι η εθελοντική αιμοδοσία (τράπεζες αίματος). Ο Χριστός είναι ο πρώτος αιμοδότης-Ζωοδότης της Ανθρωπότητας. Η συμμετοχή στο μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας, κατά την οποία ο πιστός γίνεται κοινωνός του Αγίου Σώματος και του Τιμίου Αίματός του και η προσφορά του αίματος στον πλησίον, για τη διάσωσή του είναι συνυφασμένες με την πνευματική κατάσταση της πίστης. Στην Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών, συνεστήθη υπό τη Διεύθυνση Χριστιανικής Αλληλεγγύης Κεντρικό Γραφείο Αιμοδοσίας, το οποίο συντονίζει τη διενέργεια ενοριακών αιμοδοσιών. Ακόμη, σε κάθε Ενορία, έχει δημιουργηθεί μια πενταμελής επιτροπή ενοριακής εθελοντικής αιμοδοσίας, με επικεφαλής τον υπεύθυνο Ιερέα επί της αιμοδοσίας, με ενημέρωση και ευαισθητοποίηση επί της αιμοδοσίας, έναν Ιατρό και τρία ακόμη μέλη, ώστε εξαμηνιαία ή ετήσια να αναλαμβάνει ανιδιοτελώς όλη την πολυσύνθετη διαδικασία προετοιμασίας της αιμοδοσίας, με ενημέρωση κι ευαισθητοποίηση του πληρώματος της Εκκλησίας, εξεύρεση νέων αιμοδοτών, απονομή μεταλλίων κι αναμνηστικών, διοργάνωση ημερίδων, ομιλιών, εορταστικών εκδηλώσεων προς τιμήν των παλαιών αιμοδοτών και ειδικών εκδόσεων. Χιλιάδες μονάδες αίματος συγκεντρώνονται ετησίως από πιστούς, κυρίως νέους εθελοντές.

Η σύσταση Συνοδικής Επιτροπής Βιοηθικής, με ευθύνες τήρησης πολύ καλά ενημερωμένης βιβλιοθήκης, οργανωμένου αρχείου, δικτύου κατηρτισμένων συνεργατών και Κέντρου Βιοηθικής, καταδεικνύει τη διάθεση της Εκκλησίας για βιοηθική προβληματική. Δίνεται δυνατότητα επεξεργασίας και εισφοράς εκκλησιαστικών και θεολογικών θέσεων επί των αναφερόμενων προβλημάτων και διλημμάτων που συνεπάγεται η εκρηκτική πρόοδος των βιοιατρικών επιστημών. Ειδικά για τις μεταμοσχεύσεις, τις κατανοεί μέσα από την ανιδιοτέλεια του σκοπού, αλλά και ζητάει ηθικές, νομικές και πρακτικές εγγυήσεις ότι δεν θα παρατείνουν μόνο ζωές, αλλά και θα σώζουν ψυχές.

4.12 Κοινωνικά Ευαίσθητες Ομάδες

4.12.1 Φυλακισμένοι

‘‘Έν φυλακή ήμην και ήλθετε προς με’’(Ματθ. 25,36). Ο λόγος του Κυρίου και το γεγονός ότι ο εκ δεξιών του πάνω στο σταυρό, ήταν ληστής και ο πρώτος που εισήλθε του Παραδείσου, αποδεικνύουν ότι δεν εξετάζεται ο κρατούμενος από την άποψη της βαρύτητας της ενοχής του, αλλά της αξίας του ανθρώπινου προσώπου. Οι Επισκέψεις Αγάπης στις Φυλακές, με κέντρο της διακονίας την κατανυκτική Θεία Λειτουργία και συμπροσευχή, η αποστολή επίκαιρων άρθρων και βιβλίων για την πνευματική καλλιέργεια των κρατουμένων, ιδιαίτερα όμως οι αποφυλακίσεις απόρων καταδικασθέντων σε μικροποινές, μέσω απλοποίησης της διαδικασίας αποστολής FAX εξασφάλισης χρηματικών ποσών ποινών και δικαστικών εξόδων, από το σύνολο των πολιτικών και στρατιωτικών φυλακών, αλλά και αστυνομικών τμημάτων και τμημάτων ασφαλείας για απόρους κρατούμενους είτε φυγόποινους, που καταδικάστηκαν ερήμην, είναι δράσεις με σπουδαιότητα. Αντίστοιχες πρωτοβουλίες έχουμε στην Κύπρο και σε Φυλακές του εξωτερικού (Αίγυπτος, Ισραήλ, Μαδαγασκάρη).

4.12.2 Σεισμοπαθείς

Στους μεγάλους σεισμούς της Ελλάδος και Τουρκίας, η Εκκλησία της Ελλάδος βρέθηκε στο πλευρό των δοκιμασθέντων. Πρώτη κίνηση στο σεισμό της Πάρνηθας ήταν να δοθούν 15 εκατομμύρια δραχμές για την αντιμετώπιση των βασικών αναγκών και στη συνέχεια άλλα 67 στις πληγείσες Ιερές Μητροπόλεις, για τρόφιμα και φάρμακα. Η Ιερά Σύνοδος εξασφάλισε 200 εκατομμύρια δραχμές, με τις οποίες αγοράστηκαν 100 λυόμενοι οικισμοί στους κατοίκους της περιοχής των άνω Λιοσίων, η οποία υπέστη τις μεγαλύτερες καταστροφές. Η μεταφορά από το Άγιο Όρος της θαυματουργής εικόνας της Παναγίας ‘‘Άξιον Εστί’’ ενεργοποίησε χιλιάδες πιστών και με το ποσό που συγκεντρώθηκε κατασκευάστηκε οικισμός, που πήρε και τον ομώνυμο τίτλο. Αλλά και στην Τουρκία, μέσω δυσκοφορίας, αγοράστηκαν 150 σκηνές, που παραδόθηκαν στο Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως, για τις εκεί ανάγκες.

4.12.3 Παλλινოსτούντες Μετανάστες

Το Κέντρο Συμπαράστασης Παλινοστούντων Μεταναστών (Κ.Σ.Π.Μ.) αποτελεί σημαντική προσφορά εκκλησιαστικής διακονίας. Εδρεύει σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη και προσφέρει τις υπηρεσίες του προς τους παλινοστούντες από τη Δυτική Ευρώπη, ιδίως τη Γερμανία, συμπληρώνοντας ή και υποκαθιστώντας ευθύνες της Πολιτείας, κυρίως της Γενικής Γραμματείας Απόδημου Ελληνισμού. Ιδρύθηκε και λειτουργεί ,κατόπιν πρότασης προς την Ιερά Σύνοδο της Συνοδικής Επιτροπής Αλληλοβοήθειας και Σχέσεων μετά των Ξένων Εκκλησιών.

Το Τμήμα Μελετών, Ερευνών, Σχεδιασμού Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων και Κοινωνικών Παρεμβάσεων και Αξιολόγησης έχει ως αποστολή τη σφαιρική επιστημονική μελέτη προβλημάτων, εξελίξεων και μεταβολών που σχετίζονται με τη μετανάστευση και την παλιννόστηση, τη συνεργασία με ΑΕΙ και Ερευνητικά Κέντρα του εξωτερικού, τη συγκριτική μελέτη του Δικαίου των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των λοιπών χωρών και ενημέρωση των παλινοστούντων, αλλά και των περιφερειακών ελληνικών υπηρεσιών (ΙΚΑ, ΟΓΑ, ΤΕΒΕ). Ακόμη, συνέδρια, διαλέξεις, έγκριση κι εφαρμογή ευρωπαϊκών προγραμμάτων για σχετικά θέματα, συμμετέχει σε ομάδες εργασίας διεθνών και διεκκλησιαστικών οργανισμών, στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Καταπολέμησης της Φτώχειας'', ενώ εξέδωσε και δημοσίευσε 'Ειδικό Συνταξιοδοτικό Οδηγό για Παλινοστούντες από τη Γερμανία''.

Το Τμήμα Νομικής Προστασίας και Συνταξιοδοτικής Συμβουλευτικής παρέχει νομικές πληροφορίες, συμβουλές και στήριξη σε θέματα κοινωνικοασφαλιστικά και πάσης άλλης φύσεως νομικά θέματα κι εκκρεμότητες, που αφορούν την παλιννόστηση και τη μετανάστευση. Χιλιάδες παλινοστούντες εξυπηρετούνται και τηλεφωνικά, κατά μέσο όρο 15 περιπτώσεις ημερησίως. Το ένα τρίτο των ελληνικών αιτήσεων συντάξεων προς το βασικό γερμανικό ασφαλιστικό φορέα LVA, υποβάλλονται μέσω του Κ.Σ.Π.Μ., αλλά προωθούνται και άλλα θέματα, όπως καταβολή επιδόματος τέκνων, ιατρική περίθαλψη, αρωγή προς αναπήρους και ενστάσεις επί αποφάσεων των ασφαλιστικών φορέων και Κοινωνικών Δικαστηρίων της Γερμανίας.

Το Τμήμα Κοινωνικών Υπηρεσιών, Προγραμμάτων κι Εφαρμογών συνεργάζεται στην Αθήνα με το Αιγινήτειο Νοσοκομείο και στην Θεσσαλονίκη με τα Κέντρα Ψυχικής Υγείας και παρακολουθεί τα προβλήματα ψυχικής και σωματικής υγείας των παλινοστούντων (εργατικά ατυχήματα κι επαγγελματικές νόσοι) και των οικογενειών τους, καταβάλλοντας προσπάθειες για αναγνώριση και από τη Γερμανία, λαμβάνοντας

υπόψη ότι εκεί ισχύουν διαφορετικά ποσοστά αναπηρίας. Ακόμη, λειτουργεί ειδικά τμήματα ομαδικής ψυχοθεραπείας, διοργανώνει ποικίλες εκδηλώσεις, παρέχει συμβουλές προς τη δεύτερη γενεά.

4.12.4 Πρόσφυγες και Μετανάστες

Ο Χριστός είναι ο πρώτος πρόσφυγας στην Καινή Διαθήκη, διωκόμενος και απειλούμενος για τη ζωή Του από τη στιγμή της σαρκώσεώς Του ως τη Σταυρική Του θυσία. Ειδική υπηρεσία της Εκκλησίας, γνωστή με την ονομασία “Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων” λειτουργεί από το 1994. Προσφέρει υπηρεσίες υποδοχής, κοινωνικής συμβουλευτικής, νομικής υποστήριξης σε όλα τα στάδια της εθνικής διαδικασίας ασύλου, προσωρινής περίθαλψης και στέγασης προς τους ξεριζωμένους, καθώς και φιλοξενία γυναικών που βρίσκονται σε κίνδυνο εκμετάλλευσης ή βίας, χωρίς καμία διάκριση εθνικότητας, θρησκείας ή άλλης μορφής διαφορετικότητας.

Δράσεις κατά το παρελθόν το πρόγραμμα INTO-Athens (1998-2000) και πιλοτικό πρόγραμμα ασύλου (2000-2001). Με το πρώτο, πρόσφυγες από 34 χώρες (Πακιστάν, Αιθιοπία, Ιράκ κ.α.) δέχτηκαν νομική βοήθεια στη διαδικασία νομιμοποίησης αλλοδαπών, μαθήματα εκμάθησης ελληνικών, παροχή στέγης και ευκαιρίες εργασίες. Με το δεύτερο, 160 άτομα αιτούμενα ασύλου, από 16 χώρες, εξυπηρετήθηκαν με πλήρη νομική, υλική και ηθική κάλυψη σε όλη τη διαδικασία και σε άλλα 45 δόθηκε στέγη. Η Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών στην περίπτωση των Κούρδων προσφύγων της Πλατείας Κουμουνδούρου προσέφερε καθημερινά χιλιάδες μερίδες φαγητού, αλλά και στα συσσίτια λόγω της Κρίσης, δε γίνεται κανένας διαχωρισμός ημεδαπών και αλλοδαπών.

4.12.5 Εκκλησία και Ιεραποστολή

“Πορευθέντες εις τον κόσμον άπαντα κηρύξατε το Ευαγγέλιον πάση τη κτίσει” (Μάρκου 16,15). Το έργο της ιεραποστολής είναι η ενσάρκωση της εν Χριστώ ζωής σε ολόκληρο τον κόσμο, αποτελεί δε ευθύνη ολόκληρου του Σώματος της Εκκλησίας. Το Γραφείο Εξωτερικής Ιεραποστολής και οι Ιεραποστολικοί σύλλογοι μεριμνούν πρώτιστα για την ανέγερση ναών, θυσιαστηρίων για τη λατρεία και την προσευχή, αφετηρία και βάση της ιεραποστολικής κίνησης. Κατόπιν, την ανέγερση Νοσοκομείων-Ιατρείων, Σχολείων, αποστολή φαρμάκων, τροφίμων και ειδών πρώτης

ανάγκης, κλιμακίων , εκκλησιαστικών ειδών , βιβλίων και τακτική μισθοδοσία όλων των ιθαγενών κληρικών των ιεραποστολικών χωρών. Ενισχύει τις Ιερές Μητροπόλεις Νέας Ζηλανδίας, Χονγκ Κονγκ και Άπω Ανατολής, Παναμά, Κεντρώας Αφρικής, Καμερούν, Καμπάλας, Ζιμπάμπουε, Κένυας και Ειρηνοπόλεως και Επισκοπές Μαδαγασκάρης, Νιγηρίας, Γκάνας και Μπουκόμπα, υπό την εποπτεία των οποίων βρίσκονται εξαρχίες και κλιμάκια πολλών άλλων χωρών.

4.12.6 Διεκκλησιαστική βοήθεια

Η παλαιότερα θεσμοθετημένη Συνοδική Επιτροπή είναι της Αλληλοβοήθειας και Σχέσεων μετά των Ξένων Εκκλησιών, ιδρυθείσα άμα τη συμμετοχή της Εκκλησίας της Ελλάδος στο Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών. Στο έργο της ανήκει η προώθηση διεκκλησιαστικής βοήθειας προς και από την Ελληνική Εκκλησία και η διαχείριση και προώθηση ανθρωπιστικής βοήθειας σε περιπτώσεις θεομηνιών και εκτάκτων ανάγκων. Παραδείγματα οι καταστροφές στην Ονδούρα από τυφώνα το 1998, ο δοκιμαζόμενος λαός της Σερβίας, κυρίως κατά τους νατοϊκούς βομβαρδισμούς του 1999, όπου με την ανταπόκριση του ελληνικού λαού, συγκεντρώθηκαν και απεστάλησαν μεγάλα χρηματικά ποσά, δέματα με τρόφιμα, φάρμακα και είδη υγιεινής, κινητή ιατρική μονάδα, ενώ φιλοξενήθηκαν και παιδιά από τη Σερβία κατά την περίοδο των εορτών και την θερινή περίοδο.

4.12.7 Γυναίκες-Οικολογία

Με τη Συνοδική Επιτροπή των Διορθόδοξων και Διαχριστιανικών σχέσεων και την ειδική Συνοδική Επιτροπή γυναικείων θεμάτων, η Εκκλησία θέτει σε προτεραιότητα τα γυναικεία ζητήματα. Πραγματοποιούνται στο Ευρωκοινοβούλιο σεμινάρια και υλοποιούνται δράσεις συγχρηματοδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Προγράμματος «Χριστιανική Δράση και Δικτύωση κατά της Εμπορίας Γυναικών» («Christian Action and Networking against Trafficking in Women»), γνωστού με την συντομογραφία CAT και μετά την ανανέωση CAT II. Στο Πρόγραμμα CAT II συμμετέχουν Εκκλησιαστικές Οργανώσεις που ασχολούνται με τα θέματα

μεταναστών, και ιδιαίτερα με το πρόβλημα της εμπορίας γυναικών, από 11 ευρωπαϊκές χώρες, τόσο από τις χώρες-Μέλη της ΕΕ, όπως το Βέλγιο, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ελλάδα, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιταλία, όπως και από τις χώρες της «ευρωπαϊκής διεύρυνσης», όπως η Βουλγαρία, η Λιθουανία, η Πολωνία, η Ρουμανία και η Τσεχία. Το συντονισμό του Προγράμματος έχει η «Διεκκλησιαστική Επιτροπή για τους Μετανάστες στην Ευρώπη» (CCME), που εδρεύει στις Βρυξέλλες. Συμμετέχει και η Ρωμαιοκαθολική Caritas (www.ecclesia.gr).

Τέλος, η ειδική Συνοδική Επιτροπή Θείας και Πολιτικής Οικονομίας και Οικολογίας ασχολείται και με θέματα προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος.

4.13 ΜΚΟ ΑΠΟΣΤΟΛΗ

4.13.1 Γενικά χαρακτηριστικά

Η Αποστολή ιδρύθηκε το 2010 από την Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών με τη μορφή της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας με εθνική και διεθνή εμβέλεια στο πλαίσιο της δραστηριοποίησής της στον ανθρωπιστικό, αναπτυξιακό και εκπαιδευτικό χώρο. Ζητούμενο είναι η αντιμετώπιση παλιών και νέων κοινωνικών προβλημάτων, όπως αυτά που βιώνουν σήμερα οι άποροι, οι άνεργοι, οι ψυχικά ασθενείς, οι πρόσφυγες και τα θύματα του trafficking, οι μετανάστες, αλλά και απειλούμενα κοινά αγαθά, όπως το περιβάλλον και η πολιτιστική κληρονομιά και η συνεργασία με τις άλλες υπηρεσίες της Αρχιεπισκοπής, κυρίως το Γενικό Φιλόπτωχο Ταμείο, τη Νεότητα και τα Ιδρύματα για το καλύτερο αποτέλεσμα. Με το όραμα *“Κανένας συνάνθρωπος μας χωρίς φαγητό, στέγη, γιατρό και φάρμακα.”*, συμπυκνώνει το σκοπό της ύπαρξής της και το περιεχόμενο της δράσης της. Το σύμπλεγμα των έργων της «Αποστολής» είναι το Πρότυπο Περιβαλλοντικό Κέντρο στην Πάρνηθα, Μονάδα επανένταξης ουσιοεξαρτημένων ατόμων, Μονάδα φροντίδας και αγωγής αυτιστικών παιδιών, Μονάδα φροντίδας κατακοίτων, Στέγες ηλικιωμένων και διπλασιασμός των μερίδων φαγητού (σήμερα υπερβαίνουν τις 10.000 ημερησίως). Τομείς ενδιαφέροντος η πολιτισμική κληρονομιά, η προστασία του περιβάλλοντος, η συνεργασία με φορείς του εξωτερικού και η ενδυνάμωση της Ιεραποστολής.

Οι διεθνείς της δράσεις και τα προγράμματα αναπτύσσονται σε συνεννόηση με τις κατά τόπους Μητροπόλεις της Ορθόδοξης Εκκλησίας σε αναπτυσσόμενες χώρες με έμφαση την Αφρική, τη Νοτιοανατολική Ασία, τα δυτικά Βαλκάνια, και τη Μέση Ανατολή, ενώ ετοιμάζεται να προωθήσει αντίστοιχες πρωτοβουλίες στη Λατινική Αμερική. Για την υλοποίηση των συγκεκριμένων προγραμμάτων έχει δρομολογήσει συνεργασίες με ευρωπαϊκούς και εθνικούς φορείς, όπως το Υπουργείο Απασχόλησης, το Υπουργείο Πολιτισμού, το Υπουργείο Υγείας η Κοινωνία της Πληροφορίας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ο Ο.Η.Ε .Η «Αποστολή» απέκτησε διαχειριστική επάρκεια για την υλοποίηση τεχνικών έργων και παροχής υπηρεσιών (τύπου Α και Β), η οποία, σύμφωνα με τη νομοθεσία, αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την διεκδίκηση χρηματοδοτικών πόρων από το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ 2007-2013). Είναι υποψήφια προς ένταξη στο δίκτυο Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων με καθεστώς συμβούλου του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου (ECOSOC) του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, μέλος του μητρώου ΜΚΟ της EuropeAid της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθώς και εθνικών και ευρωπαϊκών δικτύων. Προσβλέποντας στην υποστήριξη των κοινωνικά ευαίσθητων ομάδων μέσα από το πρίσμα της βιώσιμης ανάπτυξης, η Αποστολή συνεργάζεται επίσης με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, ερευνητικά ιδρύματα, εταιρείες και άλλους φορείς της κοινωνίας των πολιτών.

4.13.2. Δομές

Ο φιλανθρωπικός οργανισμός “Αποστολή” μέσα σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα έχει αναπτύξει ένα ευρύ δίκτυο δομών και δράσεων με σκοπό την παροχή φροντίδας σε συνανθρώπους μας που έχουν ανάγκη. Το εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό, οι δεκάδες συνεργάτες και οι εθελοντές της “Αποστολής” στηρίζουν τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες που έχουν ανάγκη από τα στοιχειώδη (διατροφή, ένδυση, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη κ.ά.) και όσους χρήζουν πιο εξειδικευμένης φροντίδας (άτομα με ψυχικές διαταραχές, ασθενείς με τη νόσο Alzheimer κ.ά.). Αναφέρεται, καταρχήν, το Καρέλλειο Πρότυπο Κέντρο Alzheimer, που λειτουργεί με την συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εθνικών πόρων του Υπουργείου Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης και παρέχει τη δυνατότητα μακράς διαμονής 25 ατόμων, βραχείας διαμονής 5 επιπλέον ασθενών και λειτουργεί Κέντρο ημέρας υποστήριξης 200 ανοϊκών ασθενών. Τα Κέντρα ημέρας ψυχικής υγείας σε Κεφαλλονιά, Χίο, Ιεράπετρα Κρήτης και Νεάπολη Κρήτης λειτουργούν ως μονάδες

ημερήσιας θεραπευτικής φροντίδας και ενίσχυσης της ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης ενηλίκων, που αντιμετωπίζουν προβλήματα ψυχικής υγείας, τα οποία σχετίζονται τόσο με την ασθένεια όσο και με την κοινωνική τους λειτουργικότητα, ενώ διοργανώνουν και ημερίδες ενημέρωσης της κοινότητας πάνω σε θέματα ψυχικής υγείας, για την καταπολέμηση του κοινωνικού στιγματισμού. Οι Κινητές Μονάδες ψυχικής υγείας Καρδίτσας και Σπάρτης παρέχουν υπηρεσίες πρόληψης, διαγνωστικής εκτίμησης και θεραπείας, νοσηλείας περίθαλψης κατ' οίκον, υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης και επανένταξης και υλοποιούν προγράμματα αγωγής κοινότητας. Στο πρόγραμμα κινήσεων των κλιμακίων αυτών, περιλαμβάνονται δύο επισκέψεις κάθε μήνα στα Νοσοκομεία και Κέντρα Υγείας των αντίστοιχων Νομών, Λακωνίας και Καρδίτσας. Σημειώνεται ότι όλα τα ανωτέρω έργα συγχρηματοδοτήθηκαν από το Ευρωπαϊκό Κεντρικό Ταμείο (ΕΚΤ) κατά 75% και από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης κατά 25%, στο πλαίσιο του Ε.Π. "Υγεία και Πρόνοια 2000-2008", ενώ από το 2008 επιχορηγούνται από τον τακτικό Προϋπολογισμό.

Ο Ξενώνας Ασυνόδευτων Ανήλικων Προσφύγων «Εστία» στον Άγιο Δημήτριο παρέχει υπηρεσίες υποδοχής και φιλοξενίας σε αιτούντες άσυλο/πρόσφυγες, δυναμικότητας 20 ατόμων, επιπροσθέτως δε αποσκοπεί στην παροχή ψυχολογικής υποστήριξης και συμβουλευτικής ως προς την κοινωνική ένταξη τους, δημιουργική απασχόληση, πρωτοβάθμια ιατρική φροντίδα, εκπαίδευση με την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας και χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών. Το Οικοτροφείο Χρόνιων Ψυχικά Πασχόντων στην Κυψέλη αποτελεί Μονάδα Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης υψηλού βαθμού προστασίας, στο οποίο φιλοξενούνται για διαβίωση, υποστήριξη και θεραπεία άτομα με ψυχικές διαταραχές με σκοπό την απο-ασυλοποίηση, τη διασφάλιση της παραμονής τους στην κοινότητα και τη συνέχιση των σχέσεων τους με τη ζωή και τη δράση της τοπικής κοινωνίας. Φιλοξενεί άτομα με ψυχικές διαταραχές που έχουν ολοκληρώσει τη νοσηλεία τους στο αρμόδιο Ψυχιατρικό Τμήμα του Γενικού Νοσοκομείου και δεν υπάρχει άλλο κατάλληλο υποστηρικτικό πλαίσιο για την ομαλή μετάβασή τους στην κοινότητα.

Επιπλέον, δημιούργησε δύο Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (Σ.Υ.Δ.), που αποτελούν μια μορφή μονάδας ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης που παρέχει υπηρεσίες εξειδικευμένης θεραπευτικής υποστήριξης σε 18 άτομα με νοητική υστέρηση και σύνδρομο Down. Τέλος, το Προστατευόμενο Διαμέρισμα της Κυψέλης

είναι μια δομή ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης, στην οποία διαμένουν οι τέσσερις πιο λειτουργικοί από τους ενοίκους του Οικοτροφείου 15 χρόνιων Ψυχικά Ασθενών της «Αποστολής», αποτελώντας τον τελικό κρίκο της θεραπείας και κοινωνικής επανένταξης των ασθενών. Η πολυκλαδική θεραπευτική ομάδα υποστηρίζει τους τέσσερις ενοίκους με σκοπό την επίτευξη της μεγαλύτερης δυνατής ανεξαρτησίας, αυτονομίας και αποτελεσματικότητάς τους, ώστε να λειτουργήσουν στην κοινότητα με επιτυχία και στόχο την πλήρως αυτόνομη διαβίωση. Εφαρμόζονται θεραπευτικές παρεμβάσεις σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο και προωθούνται συνεργασίες με φορείς όπως η τοπική Λέσχη Φιλίας και η διασύνδεση με υπηρεσίες ψυχικής υγείας, μέσω της σύναψης Πρωτοκόλλων Συνεργασίας με Κέντρα Ημέρας σε γειτονικές περιοχές. Όλα τα ανωτέρω προγράμματα είναι ενταγμένα στο ΕΣΠΑ 2007-2013, με τη συγχρηματοδότηση Ελλάδας, Υπουργείου Υγείας κι Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4.13.3 Ανθρωπιστική Δράση εσωτερικού κι εξωτερικού. Εκπαίδευση

Η ‘‘Αποστολή’’ ανταποκρίνεται στα αιτήματα Ιερών Μητροπόλεων, Ενοριακών Κέντρων, συλλόγων κι άλλων φορέων και καλύπτει ανάγκες σε τρόφιμα, ρουχισμό, φαρμακευτικό υλικό, είδη υγιεινής, βιβλία κι άλλα είδη, στο πλευρό πασχόντων συνανθρώπων. Ενδεικτικά το 2010, προσέφερε ανθρωπιστική βοήθεια 7,5 τόνων (46.533 τεμάχια είδη διατροφής, 232 τεμάχια φαρμάκων, 2.369 τεμάχια ένδυσης και 1.000 τεμάχια παιχνιδιών). Τα εν λόγω είδη δόθηκαν στη ΜΚΟ ‘‘ΑΓΚΑΛΙΑ’’ Λέσβου, στην Παγκόσμια Ένωση Αλβανικής Μετανάστευσης, τους μετανάστες απεργούς του κτηρίου Υπατία, τους Σέρβους και Αλβανούς του Κοσσόβου σε συνεργασία με την Ιερά Μητρόπολη Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως, τον Πανελλήνιο Σύλλογο Παραπληγικών Ελλάδος, την Ιερά Μονή Ιωάννου του Θεολόγου, τον Ιερό Ναό Αγίου Παύλου Περιστερίου κι άλλες Ενορίες της Αρχιεπισκοπής Αθηνών. Για το 2011, το ύψος της ανθρωπιστικής βοήθειας ανήλθε σε 53,5 τόνους.

Τα προγράμματα δράσεων είναι πολλών εκφάνσεων. Η δράση ‘‘Εκκλησία στους δρόμους’’ συνίσταται στην δωρεάν διανομή μερίδων φαγητού καθημερινά και 365 ημέρες το χρόνο σε άστεγους, αλλοδαπούς, ουσιοεξαρτημένους και γενικότερα άπορους ανεξαρτήτως φυλετικής ή οιασδήποτε άλλης διάκρισης και πραγματοποιείται

σε κεντρικό σημείο της Αθήνας (Σοφοκλέους & Πειραιώς) ευαισθητοποιώντας ταυτόχρονα τους πολίτες και προάγοντας τον εθελοντισμό(2.000 περίπου εθελοντές). Από το 2011, η δράση 'Έκκλησία στο Σπίτι' συνεπικουρεί τους ιερείς των Ενοριών στο έργο στήριξης φτωχών ελληνικών οικογενειών, με αποστολή δεμάτων τροφίμων. Η δράση "Έχω Αποστολή" σε συνεργασία με δήμους ακριτικών περιοχών ενισχύει με βιβλία και γραφική ύλη τις σχολικές βιβλιοθήκες και τους μαθητές(30.000 βιβλία σε Σάμο, Κάλυμνο, Λήμνο, Καστελλόριζο, Λέσβο, Χίο, Σαμοθράκη, Κω, Ρόδο, Σύμη, Αμύνταιο, Φλώρινα, Πρέσπες, Έδεσσα, Καστοριά, Κιλκίς). Σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, υλοποιεί πρόγραμμα στήριξης οικογενειών μαθητών με προβλήματα σίτισης. Τηρούνται μηνιαίες καταστάσεις με ανωνυμία μεν, για το σεβασμό της προσωπικότητάς τους, αλλά και τα απαραίτητα δικαιολογητικά που αποδεικνύουν την πολυτεκνία κι απορία αυτών των οικογενειών κι αποστέλλονται στα σχολεία δέματα τροφίμων. Για τους άστεγους της πρωτεύουσας, υλοποιείται το βράδυ πρόγραμμα σίτισης τους, στους δρόμους και παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.

Τα Κοινωνικά Παντοπωλεία Μοσχάτου-Ταύρου, Καλλιθέας, Δάφνης-Υμηττού, Ζωγράφου και Ορεστιάδας καλύπτουν τις βασικές ανάγκες επιβίωσης 100-200 οικογενειών έκαστο, σε συνεργασία με τους Δήμους και τις Ιερές Μητροπόλεις. Σε συνεργασία με τον Ιατρικό Σύλλογο Αθηνών (ΙΣΑ) και στο πλαίσιο του Συμφώνου Συνεργασίας που έχουν υπογράψει, παρέχονται πρωτοβάθμιες υπηρεσίες υγείας στους χιλιάδες ανασφάλιστους και οικονομικά αδύναμους πολίτες, στο κτίριο του ΙΣΑ, με εθελοντές ιατρούς διαφόρων ειδικοτήτων. Η συνεργασία όμως, αυτή επεκτείνεται και σε οδοιπορικά(19 έως σήμερα) σε άγονα νησιά και παραμεθόριες περιοχές, από τη Γαύδο ως την Κορυτσά, το Καστελλόριζο έως τους Μεταξάδες, νησιά του Αιγαίου και Ιονίου, χωρίς ή μόνο ένα αγροτικό ιατρό και παρέχουν φαρμακευτικό και υγειονομικό υλικό, δίνουν στήριξη και οικοδομούν γέφυρα αλληλεγγύης. Σε ανταπόκριση των αιτημάτων των Διευθύνσεων και των Κοινωνικών Υπηρεσιών των σωφρονιστικών καταστημάτων, μέσα από τις οποίες διαπιστώνονται οι ελλείψεις, γίνονται επισκέψεις στα καταστήματα κράτησης Κορυδαλλού, Αηλίκων Αυλώνας, Ελαιώνα Θηβών, Πατρών κ.α. και προσφέρεται βοήθεια. Αντίστοιχη συνεργασία υπάρχει με δομές που φιλοξενούν παιδιά με νεοπλασματική νόσο (Σύλλογος Φίλων Παιδιών με Καρκίνο «Ελπίδα», Ογκολογική Μονάδα Παιδών ΜΑΡΙΑΝΝΑ Β. ΒΑΡΔΙΝΟΓΙΑΝΝΗ-ΕΛΠΙΔΑ) καθώς και σε κέντρα προστασίας παιδιών με αναπηρίες (ΚΑΑΠ Βούλας).

Στο εξωτερικό, τέλος, στη Λιβύη και το Κόσσοβο, τα έτη 2011 και 2012, παραδόθηκαν 25 τόνοι εμφιαλωμένου νερού και 14 τόνοι τροφίμων, ρούχων και φαρμάκων, σε συνεργασία με τα Υπουργεία Εξωτερικών και Εθνικής Άμυνας, τη στρατιωτική δύναμη Κοσόβου, τον Ερυθρό Σταυρό, την Ιερά Μητρόπολη Νεαπόλεως και το Πατριαρχείο Σερβίας.

Στον τομέα της εκπαίδευσης, η Διεύθυνση Προγραμμάτων της «Αποστολής» δίνει τη δυνατότητα στους μετανάστες που ζουν στην Αθήνα, ανεξαρτήτως καταγωγής και θρησκείας, να γνωρίσουν την ελληνική γλώσσα και να εξοικειωθούν με τον ελληνικό πολιτισμό, σχεδιασμένο από ειδικούς εκπαιδευτές, με ξεχωριστά τμήματα αρχαρίων και προχωρημένων για τις κρατικές εξετάσεις Πιστοποίησης της Ελληνομάθειας, και υποστηρίζεται από την πρωτοβουλία «Δεύτερη Πατρίδα». σε συνεργασία με την Αγγλικανική Εκκλησία στην Αθήνα, προσφέρει την ευκαιρία σε παιδιά ηλικίας 6-10 ετών να παρακολουθήσουν δωρεάν μαθήματα εκμάθησης της αγγλικής γλώσσας επιπέδου Junior A και Junior B. Τέλος, η Αποστολή δημιούργησε και λειτουργεί από τις αρχές του χρόνου, τον παιδικό σταθμό «Ευαγγελισμός της Θεοτόκου» στο Δήλεσι Βοιωτίας. Ο σταθμός εξυπηρετεί 30 παιδιά, ενώ υπάρχει η δυνατότητα υποδοχής 55 παιδιών. Σκοπός του παιδικού σταθμού είναι η παροχή προσχολικής αγωγής, η συναισθηματική, νοητική και σωματική βοήθεια των νηπίων

4.14 Ανακεφαλαίωση

Το πολυσχιδές προνοιακό έργο της Εκκλησίας στοχεύει στον ίδιο κεντρικό πυρήνα ατόμων, που διαχρονικά εφαρμόζεται η κοινωνική πολιτική, δηλαδή στις πιο ευάλωτες κοινωνικές ομάδες στις δυσχέρειες και τα προβλήματα της ζωής. Σε ένα πρώτο επίπεδο καλύπτονται οι βασικότερες βιοτικές ανάγκες, όπως σίτιση, στέγαση, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και κατόπιν οι δευτερεύουσες, ψυχαγωγία, κοινωνικοποίηση, εκπαίδευση. Το ευρύ πλέγμα Ιδρυμάτων, που έχουν ομοιογενή χαρακτηριστικά στον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας, δομών και δράσεων καλύπτει όλη την επικράτεια, με την Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών να έχει αυξημένες ευθύνες,

λόγω της πληθυσμιακής υπερσυγκέντρωσης στην πρωτεύουσα. Απόδειξη όλων αυτών είναι ότι το φιλανθρωπικό έργο στην Εκκλησία είναι πρώτιστης προτεραιότητας για την ίδια, ταυτόχρονα με τον πνευματικό της προσανατολισμό.

Κεφάλαιο 5

Ιερά Μητρόπολη Μονεμβασίας και Σπάρτης

5.1 Εισαγωγή

Πρωτοπόρα, τις τελευταίες δεκαετίες, στον τομέα της άσκησης φιλανθρωπικού έργου, στον εκκλησιαστικό χώρο, θεωρείται η Ιερά Μητρόπολη Μονεμβασίας και Σπάρτης. Στο πέμπτο κεφάλαιο, παρουσιάζεται η κοινωνική δράση της εν λόγω Μητρόπολης, κυρίως μέσω των ευαγών Ιδρυμάτων, υπό τις πιεστικές συνθήκες της Κρίσης κι επιχειρείται μια σταχυολόγηση και κριτική αξιολόγηση των δεδομένων από τη συνολική καταγραφή, ενώ αξιολογούνται ορισμένες βασικές δυνατότητες συνεργασίας

με την Πολιτεία και αξιοποίησης αυτών, για την καλύτερη επίτευξη των επιδιωκόμενων σκοπών.

Ειδικότερα, αφού δοθούν λίγα ιστορικά στοιχεία και το προγενέστερο, χρονικά, φιλανθρωπικό έργο της οικείας Μητρόπολης, αναλύεται διεξοδικά η οργάνωση και δραστηριότητα των Φιλόπτωχων ταμείων (Γενικού και Ενοριακών) κι ακολουθούν τα ευαγή Ιδρύματα. Τα 4 σύγχρονα Γηροκομεία και Ιδρύματα χρονίως πασχόντων, με το Άσυλο Ανιάτων Σπάρτης να αποτελεί πρότυπο για όλη την Ελλάδα, λειτουργώντας εσωτερικά και Σχολή Κατάρτισης για ΑΜΕΑ. Επίσης, οι 2 βρεφονηπιακοί σταθμοί σε Σπάρτη και Μονεμβάσια, που ανακουφίζουν, κατά προτεραιότητα, ορφανές, πολύτεκνες, φτωχές οικογένειες, άγαμες, διαζευγμένες κι εργαζόμενες μητέρες. Οι 2 εκκλησιαστικές κατασκηνώσεις, που την καλοκαιρινή περίοδο φιλοξενούν μεγάλο αριθμό νεολαίων, κινητοποιώντας αντίστοιχους εθελοντές. Η μία εξ αυτών προορίζεται και προσφέρει ιδανικές συνθήκες διαβίωσης στην ευαίσθητη κατηγορία των ΑΜΕΑ.

Προς ενίσχυση όσων χρήζουν εξωιδρυματικής βοήθειας, αρκετά χρόνια πριν το επίσημο Κράτος, εφαρμόστηκε και συνεχίζει, σήμερα, να προσφέρει τις υπηρεσίες του, σε καθημερινή βάση, το πρόγραμμα ‘Βοήθεια στο Σπίτι’. Συμβολή στο φιλανθρωπικό έργο των Ιδρυμάτων και στην παροχή υποτροφιών έχουν τα Ιερά Προσκυνήματα, τα Ταμεία Υποτροφιών και Κληροδοτήματα, αλλά και οι 8 Μονές, με τους ιδιαίτερους κανόνες διοίκησης, που τις διέπουν. Επιπλέον, συμπληρωματικό ρόλο έχουν, ιδιαίτερα στην εξυπηρέτηση ηλικιωμένων, τα Πνευματικά Κέντρα και άλλες δράσεις, που αναπτύσσονται. Τέλος, οι αρνητικές επιπτώσεις της οικονομικής Κρίσης, ιδιαίτερα με την τροποποίηση κανονισμών του ΕΟΠΠΥ και την αναστολή πληρωμών των ασφαλιστικών Ταμείων, υποχρέωσαν σε διακοπή λειτουργίας του υπερσύγχρονου, πρότυπου Κέντρου Αποθεραπείας κι Αποκατάστασης Σπάρτης, που παρείχε ποιοτικές υπηρεσίες τόσο σε ΑΜΕΑ όσο και στους πολίτες της τοπικής κοινωνίας.

5.2 Ιστορικά στοιχεία

Στην περιοχή της Λακωνίας λειτουργούν χριστιανικές κοινότητες πριν από το τέλος του 2^{ου} μ.Χ. αιώνα. Συγκεκριμένα, οι πρώτοι χριστιανοί εμφανίζονται στη Σπάρτη από τον 1^ο μ.Χ. αιώνα και χριστιανική εκκλησία ιδρύεται γύρω στα 150 μ.Χ. Ατράνταχτη

απόδειξη της διαδόσεως και επικρατήσεως του Χριστιανισμού αποτελούν οι Παλαιοχριστιανικές Βασιλικές, τις οποίες έφερε στο φως η αρχαιολογική έρευνα. Στα μέσα του 10^{ου} μ.Χ. αιώνα, εγκαθίσταται στην πόλη ο Όσιος Νίκων από την Παφλαγονία του Πόντου, διαδίδοντας ακούραστα το Ευαγγέλιο του Χριστού περίπου για τριάντα χρόνια (970-998 μ.Χ.). Ο Όσιος Νίκων προσφέρει πολύτιμες σωστικές υπηρεσίες στους κατοίκους της περιοχής σε μία αγωνιώδη και μεταβατική για την περιοχή εποχή και με σοβαρότατους κινδύνους: θρησκευτικούς, κοινωνικούς και εθνικούς.

Με τον ερχομό του απαλλάσσει την πόλη από θανατηφόρο επιδημία, απομακρύνει το Ιουδαϊκό στοιχείο και πραγματοποιεί πολλά θαύματα. Η σοβαρή μεταβολή που σημειώνεται στην πολιτική και θρησκευτική ζωή του τόπου με την εγκατάσταση των σταυροφόρων της Δύσεως το 1204, εξαφανίζει από το χάρτη τη μεσαιωνική Λακεδαιμονία και αναδεικνύει νέο σπουδαίο κέντρο το Μυστρά (εποχή των Παλαιολόγων). Το 1461 το δεσποτάτο υποτάσσεται στους Τούρκους και ο Μυστράς αρχίζει σιγά-σιγά να παρακμάζει. Κατά τη διάρκεια της τριακονταετούς περιόδου κυριαρχίας της Πελοποννήσου (1687- 1715) από τους Ενετούς τα πράγματα αλλάζουν και δυσκολεύουν. Το β' μισό του 18^{ου} αιώνα σφραγίζεται από τη μεγάλη θυσία του Μητροπολίτη Λακεδαιμονίας Ανανία Θεοφίλη-Λαμπάρδη. Αποκεφαλίζεται με άγριο τρόπο από τους Τούρκους το 1760, έξω από τη μικρή είσοδο της αυλής της Μητροπόλεως του Μυστρά. Το χειμώνα 1776-1777 (Φεβρουάριος) φονεύεται ο Μητροπολίτης Λακεδαιμονίας Νεόφυτος από τους Αλβανούς, προσφέροντας και το δικό του αίμα στο αιματοπότιστο έδαφος της τοπικής ιστορίας. Η έδρα της Μητροπόλεως μεταφέρεται από το Μυστρά στη Σπάρτη, το 1837. Από το 1841, ο εκάστοτε Επίσκοπος της Μητροπόλεως Μονεμβασίας και Σπάρτης, φέρει τον τίτλο και προσαγορεύεται **Παναγιώτατος** εντός των ορίων της επαρχίας του. Από τις 9 Απριλίου 1852, με το Σ. Εκκλησιαστικό Νόμο, περί Επισκοπών, αντικαθίσταται ο τίτλος της μέχρι τότε Επισκοπής «Λακεδαίμονος», ο οποίος θεωρήθηκε ατυχής, με τον αρμόζοντα από την ιστορία τίτλο: Μονεμβασίας και Σπάρτης.

5.3 Φιλανθρωπικό έργο ιστορικά της Μητροπόλεως (έως 1980)

Ο Όσιος Νίκων, τα τέλη του 10^{ου} μ.Χ. αιώνα, ιδρύει στη Σπάρτη μεγάλο Ναό του Σωτήρος, της Θεοτόκου και της Αγίας Κυριακής, του οποίου τα ερείπια εντοπίζονται

κοντά στην ακρόπολη της αρχαίας Σπάρτης. Ο ναός αυτός, ενώ ζούσε ακόμη ο Όσιος, είχε μεταβληθεί σε Μοναστήρι, το οποίο λειτουργούσε ως άσυλο των πτωχών και των ασθενών. Σημαντικότετος, επί τουρκοκρατίας, είναι ο ρόλος και των μοναστικών κέντρων -είτε αυτών που επιβιώνουν είτε αυτών που ιδρύονται τώρα και αργότερα, κατά την περίοδο της δεύτερης τουρκοκρατίας (1715)- όπου λειτουργούν βιβλιογραφικές σχολές. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η παλαιοβυζαντινή μονή των Αγίων Τεσσαράκοντα με την αξιόλογη παιδεία και την εξίσου σημαντική καλλιτεχνική άνθιση. Η εγκατάσταση των Τούρκων στην περιοχή επιβάλλει μία νέα τάξη πραγμάτων. Μέσα στα πλαίσια της νέας μορφής δημοσίου και ιδιωτικού βίου, που δημιούργησε η Τουρκοκρατία, και της ιδιοτυπίας της στην Πελοπόννησο, η Λακωνία και η Εκκλησία της δε βρίσκονται αποκομμένες από τον εθνικό βίο, αφού και η ιστορία του υπόδουλου ελληνισμού συμπίπτει, σε γενικό επίπεδο, ιδιαίτερα κατά την περίοδο αυτή με την ιστορία της Εκκλησίας που στάθηκε ακλόνητη.

Επί ημερών μητροπολίτου Θεοκλήτου (1897-1901), ιδρύθηκε φιλόπρωχος Εταιρεία υπό την επωνυμία «Άγιος Νίκων ο Μετανοείτε», καθώς και Επαγγελματική σχολή. Επί ημερών μητροπολίτου Γερμανού Τρωιανού (1907-1935), αναδιοργάνωσε τον ιερατικό Σύνδεσμο, μερίμνησε για την καλή λειτουργία των κληροδοτημάτων, των οποίων είχε την προεδρία, ίδρυσε το Σύλλογο αλληλοβοήθειας «Ο Σωτήρ», ενώ ήταν και καθοριστικός ο ρόλος του στη σύσταση του φιλανθρωπικού συλλόγου κυρίων Σπάρτης «Άγιοι Ανάργυροι», στην πρωτοβουλία του οποίου οφείλεται η ίδρυση του πρώτου νοσοκομείου της πόλεως. Επί ημερών μητροπολίτου Διονυσίου Δάφνου (1936-1959), θεμελιώθηκε Παιδικός Σταθμός στη Σπάρτη κι εκδηλώθηκε έντονο ιεραποστολικό, πνευματικό και κοινωνικό έργο. Επί ημερών μητροπολίτου Κυπριανού Πουλάκου (1959-1970), η συμβολή του θεωρείται καθοριστική στην ανέγερση του κτιριακού συγκροτήματος για τη δημιουργία Πνευματικού Κέντρου της τοπικής Εκκλησίας (Στέγη Νεότητας) και του Οικοτροφείου. Έθεσε σε λειτουργία το Γηροκομείο της Σπάρτης, στο κτίριο του μικρού Νοσοκομείου «Οι Άγιοι Ανάργυροι», καθώς και τις Παιδικές Κατασκηνώσεις στον Πάρνωνα. Τέλος, επί ημερών μητροπολίτου Ιερόθεου Κυριαζόπουλου (1971-1980), τέθηκε σε λειτουργία το νέο σύγχρονο Γηροκομείο της πόλεως και συστήθηκε ο Φιλανθρωπικός Σύλλογος «Ο Άγιος Παντελεήμων».

5.4 Φιλανθρωπικό έργο της Μητροπόλεως σήμερα

Σήμερα, Ποιμενάρχης της Ιεράς Μητροπόλεως Μονεμβασίας και Σπάρτης, στην οποία, γεωγραφικά, ανήκει ολόκληρος ο Νομός Λακωνίας, εκτός της περιοχής Γυθείου και Μάνης, είναι ο κ.κ. Ευστάθιος Σπηλιώτης, ο οποίος ενθρονίστηκε στις 28 Σεπτεμβρίου 1980. Τα έργα της περιόδου αυτής καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα εκκλησιαστικής, κοινωνικής και φιλανθρωπικής διακονίας και προσφοράς. Για τη διασφάλιση της νόμιμης και κανονικής λειτουργίας τους, τα προγράμματα και τα Ιδρύματα διέπονται από Κανονισμούς λειτουργίας, δημοσιευμένους στο επίσημο δελτίο της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος ‘ΕΚΚΛΗΣΙΑ’ και στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

5.4.1 Γενικό φιλόπτωχο ταμείο της Μητρόπολης-100 Ενοριακά φιλόπτωχα ταμεία

Εδρεύει στη Σπάρτη κι έχει ως παραρτήματα σε κάθε ενορία τα αντίστοιχα φιλόπτωχα ταμεία. Ενισχύει τους ενδεείς, σε δυσμενείς συνθήκες διαβιούντες(αστέγους, ασθενείς, ορφανά, άπορους μαθητές, φοιτητές και κορασίδες, κρατούμενους), τα φιλανθρωπικά Ιδρύματα της Μητρόπολης, είτε χρηματικά είτε σε είδος, όπως ενδύματα, φάρμακα και ιατρική περίθαλψη, εισαγωγή σε Άσυλα φιλανθρωπίας, βιβλία και τετράδια δημόσιων ή κατηχητικών σχολείων. Διοικείται από πενταμελές Διοικητικό Συμβούλιο, με Πρόεδρο το Μητροπολίτη, 1 κληρικό και 3 λαϊκούς (το ίδιο και στα ενοριακά με Πρόεδρο, όμως, τον εφημέριο του Ναού). Πόροι του είναι ενισχύσεις Ιερών Μονών, δωρεές, προσφορές, εισφορές από άδειες γάμου και πιστοποιητικά αγαμίας, Κράτους, Ναών, ήτοι το 5% των μηνιαίων προσόδων εκάστης ενορίας και το 35% ετήσιου εράνου ‘Ημέρα της Αγάπης’(το υπόλοιπο 65% αποδίδεται στα ενοριακά φιλόπτωχα ταμεία, που έχουν έσοδα κι από τις εισφορές πιστών στις ιεροτελεστίες, γάμους, βαπτίσεις, κηδείες, μνημόσυνα και το κυτίο, στο οποίο δέον να συντάσσεται περί του συγκεντρωμένου ποσού, πρακτικό υπογεγραμμένο από τουλάχιστον 2 μέλη της Επιτροπής, μετά το πέρας της Θείας Λειτουργίας.

Σύμφωνα με τον Κανονισμό λειτουργίας, τόσο στο Γενικό, όσο και στα Ενοριακά φιλόπτωχα Ταμεία, τηρούνται τα προβλεπόμενα λογιστικά βιβλία, ταμείου, εισπράξεων και πληρωμών με τα αντίστοιχα δικαιολογητικά (διπλότυπα γραμμάτια εισπράξης κι εντάλματα πληρωμών, τιμολόγια, αποδείξεις, καταστάσεις), ενώ συντάσσονται Προϋπολογισμός κι Απολογισμός, ο οποίος υποβάλλεται για έγκριση στην Ιερά Μητρόπολη και θυροκολλείται στο Ναό με έκθεση της Επιτροπής, τον Ιανουάριο εκάστου έτους.

5.4.2 Μονάδες φροντίδας ηλικιωμένων και ατόμων με ειδικές ανάγκες (Α.Μ.Ε.Α.)

5.4.2.1 Ίδρυμα Περιθάλψεως Χρονίως Πασχόντων ‘‘Ο Άγιος Παντελεήμονας’’

Μαγούλας Σπάρτης

Υπό την άμεση εποπτεία της Μητρόπολης, υφίστανται και λειτουργούν 4 τέτοια Ιδρύματα. Κορωνίδα των Ιδρυμάτων είναι το Άσυλο Ανιάτων Σπάρτης. Θεμελιώθηκε το 1983, εγκαινιάστηκε το 1986 και το 1990 δημιουργήθηκαν 2 ακόμη πτέρυγες. Παρέχει στέγη, διατροφή, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και προστασία σε ηλικιωμένους και ΑΜΕΑ, μη δυνάμενους αυτοεξυπηρέτησης, ένεκα ηλικίας, ασθένειας, έλλειψης συγγενών, αλλά και πνευματική, ψυχική ενίσχυση και συμπαράσταση στους τροφίμους. Σήμερα, εξυπηρετεί 85 άτομα σε 2κλινα και 3κλινα δωμάτια, σύγχρονες εγκαταστάσεις και απασχολεί ειδική ομάδα ιατρών, παθολόγου και ψυχιάτρου, συνεπικουρούμενη από εθελοντές ιατρούς όλων των ειδικοτήτων. Εντός του Ασύλου, λειτουργεί, από το 1991, ειδική Σχολή Κατάρτισης των ΑΜΕΑ, στην οποία φοιτούν 30 τρόφιμοι του Ιδρύματος και 20 εξωιδρυματικοί, μεταφερόμενοι με ειδικό αυτοκίνητο του Ασύλου, συσσιτούμενοι κι ενδιαιτώμενοι εντός αυτού. Ασχολούνται με το κέντημα, τη χειροτεχνία, υφαντική, κηπουρική και τον αθλητισμό (συμμετοχή σε special Olympics με πολλές τιμητικές διακρίσεις και μετάλλια). Απασχολεί 41 εργαζομένους διαφόρων ειδικοτήτων, όπως νοσηλεύτριες, ψυχολόγος, κοινωνική λειτουργός, διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό.

Είναι εκκλησιαστικό ίδρυμα, που λειτουργεί ως εξαρτημένη υπηρεσία του Νομικού Προσώπου της Ιεράς Μητρόπολης, αυτοτελούς διαχείρισης και μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Διοικείται από πενταμελές Διοικητικό Συμβούλιο, που διαχειρίζεται όλα τα θέματα οργάνωσης και λειτουργίας (εξεύρεση πόρων, διαχείριση περιουσίας, πρόσληψη, θέσεις, υποχρεώσεις, αποδοχές προσωπικού σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία κ.α.), με Πρόεδρο το Μητροπολίτη και 4 μέλη, λαϊκούς ή κληρικούς. Τηρούνται βιβλία πρωτοκόλλου, συνεδριάσεων, ταμείου, αποθήκης, κτηματολογίου και υλικού, ενώ ο οικονομικός έλεγχος δύναται να γίνει από το Δημόσιο, προηγούμενης έγγραφης ειδοποίησης του Προέδρου. Μέχρι το 2004, που απέκτησε το δικό του εγκεκριμένο Κανονισμό, λειτουργούσε βάσει του Κανονισμού του ομώνυμου φιλανθρωπικού σωματείου ‘‘Άγιος Παντελεήμων’’(ιδρυμένο το 1973), με σκοπό τη δημιουργία θεραπευτηρίου ατόμων με ειδικές ανάγκες, που λειτουργεί μέχρι σήμερα.

Προβλεπόταν 7μελές Διοικητικό Συμβούλιο και για την οικονομική διαχείριση υπεύθυνη ήταν Ελεγκτική Επιτροπή. Εκλέγονταν με ψηφοφορία, από τη Γενική Συνέλευση των μελών, που ενέκρινε και τον Προϋπολογισμό, Απολογισμό και είχε τον εν γένει πλήρη έλεγχο, τα δε μέλη κατέβαλαν μηνιαία συνδρομή κι αρχική εγγραφή, που με τις δωρεές, τους εράνους, τις επιχορηγήσεις του Υπουργείου Υγείας κι άλλων δημόσιων φορέων αποτελούσαν τα κύρια έσοδα.

Πόροι, σήμερα, είναι εισφορές σε είδος ή χρήμα φίλων του Ιδρύματος, δωρεές εν ζωή ή αιτία θανάτου κινητής κι ακίνητης περιουσίας, ενοίκια ακινήτων προερχόμενα από δωρεές, έσοδα από πραγματοποίηση εκδηλώσεων, λαχειοφόρων αγορών, ασφαλιστικοί οργανισμοί. Ακόμη, προβλέπονται έσοδα από επιχορηγήσεις Ιερών Ναών, Μονών, Γενικού Φιλόπτωχου ταμείου, ευαγών Ιδρυμάτων, τόκοι καταθέσεων, πρόσοδοι κινητής κι ακίνητης περιουσίας, ευρωπαϊκά κονδύλια κατόπιν Συνοδικής απόφασης, ΟΤΑ, ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ. Τυχόν δε πλεόνασμα κατατίθεται σε τράπεζα, στο όνομα του Ιδρύματος. Σημειώνεται ότι τόσο το οικόπεδο των 20 στρεμμάτων όσο και οι 2 νέες πτέρυγες του ασύλου, που κόστισαν 55.000.000 δρχ, προέκυψαν από δωρεές ιδιωτών, ενώ στο συνολικό κόστος των 450.000.000 δρχ. του κτηρίου και στα μηνιαία έξοδα που ξεπερνούν τα 60.000 ευρώ, μεγάλη είναι η συμβολή πλήθους λαϊκών ευεργετών. Μέρος του προσωπικού είναι εθελοντές, που προσφέρουν οικειοθελώς κι άνευ ανταμοιβής τις υπηρεσίες τους. Η συνεργασία με διάφορες υπηρεσίες των ΟΤΑ είναι για διεκπεραίωση θεμάτων με τους τροφίμους ή με διάφορες υποθέσεις, που αφορούν αποκλειστικά το Ίδρυμα. Προτεραιότητες και βασικοί στόχοι είναι η ύπαρξη οικονομικών πόρων για την κάλυψη αναγκών περίθαλψης, ώστε να συνεχίσει να προσφέρει τις υπηρεσίες του σε αυτά κι η ανεύρεση δυνητικών προγραμμάτων προς όφελος του Ιδρύματος.

5.4.2.2 Ίδρυμα περιθάλψεως ηλικιωμένων και ατόμων με ειδικές ανάγκες ‘‘Αγία Παρασκευή’’ Μολάων

Πρόκειται για δίδυμο φιλανθρωπικό Ίδρυμα, Γηροκομείο για ηλικιωμένους και Άσυλο Ανιάτων για ΑΜΕΑ. Θεμελιώθηκε το 1993, εγκαινιάσθηκε το 1998 και το 2002, απέκτησε νέα πτέρυγα. Κάλυψε τη λίστα αναμονής του αντίστοιχου Ιδρύματος της Σπάρτης, σταδιακά επεκτεινόμενο. Σήμερα ,προσφέρει υψηλού επιπέδου υπηρεσίες (σίτιση, στέγαση, ιατροφαρμακευτική και πάσα άλλη περίθαλψη) σε 80 τροφίμους,

άντρες και γυναίκες, κατάκοιτους, υπερήλικες και μη αυτοεξυπηρετούμενα άτομα. Απασχολεί 30 εργαζομένους (4 νοσηλεύτριες, 4 βοηθοί καθαριότητας, 3 μάγειροι, 1 πλύντρια, 1 γιατρός-εξωτερικός συνεργάτης και 17 γενικών καθηκόντων) που ανταποκρίνονται στις ψυχικές και υλικές ανάγκες των ασθενών.

Είναι κι αυτό ΝΠΙΔ που υπάγεται στην Ιερά Μητρόπολη, διοικείται από πενταμελές Διοικητικό Συμβούλιο, με Πρόεδρο το Μητροπολίτη, 2 λαϊκούς και 2 κληρικούς, επιφορτισμένων θεμάτων προσωπικού, Προϋπολογισμού, Απολογισμού κι άλλων. Τηρούνται βιβλία ταμείου, διπλότυπων Γραμματίων Είσπραξης και λοιπών δικαιολογητικών, πρακτικών, ακινήτων, τιμαλφών. Έσοδα αποτελούν οι δωρεές, κυρίως, αλλά προβλέπονται και πρόσοδοι κινητής κι ακίνητης περιουσίας, κληρονομίες, προσφορές, επιχορηγήσεις Κρατικές και της Μητρόπολης, στην οποία μεταφέρεται η περιουσία, σε περίπτωση διάλυσης, όπως βέβαια και στα υπόλοιπα Ιδρύματα.

Το Ίδρυμα είχε ενταχθεί στο δεύτερο πακέτο Ντελέρ, αλλά το κονδύλι δε δόθηκε ποτέ. Το Υπουργείο Υγείας προσέφερε έκταση 20 στρεμμάτων (κατά κυριότητα), ώστε να οικοδομηθεί το κτήριο, στην ολοκλήρωση του οποίου συνέβαλαν το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας με το ποσό των 240.000.000 δρχ, ιδιώτες (σε 2 αποδόθηκε ο τίτλος του Μέγα Ευεργέτη και η μέγιστη τιμή του Μεγαλόσταυρου της 1000τηρίδας του Οσίου Νίκωνος του Μετανοείτε), το Άσυλο Ανιάτων Σπάρτης, το "Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος", το προσκύνημα "Άγιος Νεκτάριος" Συκιάς κι απόδημοι. Τα έξοδα λειτουργίας, σε μηνιαία βάση αγγίζουν τα 85-90.000 ευρώ και αφορούν μισθούς προσωπικού, ασφαλιστικά ταμεία (ΕΟΠΠΥ), φάρμακα, ιατρικές αμοιβές, τροφοδοσία, λειτουργικά έξοδα (ΔΕΗ, ΕΥΔΑΠ κτλ). Η συνεργασία με τους ΟΤΑ είναι σε τυπικό επίπεδο, αν προκύψει ανάγκη συνεργασίας και βασικός στόχος είναι η διατήρηση και συνέχιση του έργου που επιτελεί.

5.4.2.3 Ίδρυμα περιθάλψεως χρονίως πασχόντων "ο Άγιος Χαράλαμπος" Ελίκας Δήμου Βοιών

Αποτελεί και Γηροκομείο και Ίδρυμα περίθαλψης ΑΜΕΑ. Θεμελιώθηκε το 2005 κι εγκαινιάστηκε το 2007. Σκοπός του η περίθαλψη και προστασία ηλικιωμένων, που χρήζουν βοήθειας και συμπαράστασης και δεν έχουν προσφιλή πρόσωπα, δια της

παροχής στέγης, τροφής και εξωνοσοκομειακής, ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης προς αυτούς, καθώς και η παροχή καθημερινής σιτίσεως σε απόρους. Σήμερα, καλύπτει τις ανάγκες 22 τέτοιων ατόμων σε σύγχρονες εγκαταστάσεις μονόκλινων και δίκλινων δωματίων κι απασχολεί 10 εργαζόμενους.

Το Ίδρυμα ονομάστηκε ‘‘Νιάρχειο’’, διότι ολόκληρο το ποσό, που απαιτήθηκε για την ανέγερση του κτηρίου, τον εξοπλισμό του Οίκου Ευγηρίας και τον εξωτερικό χώρο, καλύφθηκε από το Ίδρυμα ‘‘Σταύρος Νιάρχος’’, ενώ και το ελαιοπερίβολο 40 στρεμμάτων δωρίστηκε από ιδιώτη.

Κατόπιν προτάσεως του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη κι έγκρισης της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου, ο Κανονισμός λειτουργίας προβλέπει πενταμελές Διοικητικό Συμβούλιο, Πρόεδρο το Μητροπολίτη, 1 κληρικό με καθήκοντα διαχειριστή και 3 λαϊκούς, επιλαμβανομένων θεμάτων οργάνωσης και λειτουργίας, όπως τήρηση των προβλεπόμενων λογιστικών βιβλίων, σύνταξη Προϋπολογισμού κι Απολογισμού, συνεργασία με ΟΤΑ. Το Ίδρυμα δε διαθέτει δική του περιουσία και καλύπτει τα έξοδά του (κυρίως φάρμακα και μισθοδοσία προσωπικού, που ξεπερνούν, μηνιαίως, τα 17.000 ευρώ) από δωρεές, κληρονομίες, κληροδοσίες, επιχορηγήσεις Ελληνικού Δημοσίου κι Εκκλησίας και κάθε άλλη νόμιμη πρόσοδο. Δέχεται τακτικούς ή έκτακτους ελέγχους από υπαλλήλους της κοινωνικής υπηρεσίας της Νομαρχίας. Το προσωπικό είναι κατά 90% από την περιοχή, δίνοντας τόνωση στην τοπική κοινωνία και οικονομία, ενώ υπάρχουν κι εθελοντές. Μελλοντικά, επιδιώκεται η επέκτασή του και σε νέο όροφο, με διπλασιασμό της δυναμικότητάς του, κυρίως μέσω λήψης δωρεών.

5.4.2.4 Ίδρυμα Περιθάλψεως ηλικιωμένων και ατόμων με ειδικές ανάγκες ‘‘Ο Άγιος Αθανάσιος’’ Νεαπόλεως

Προσφέρει φιλοξενία και νοσηλεία, με πλήρη, δωρεάν κάλυψη στους εμπερίστατους ανθρώπους της περιοχής των Βατικών, 25 τον αριθμό, όσα και τα αντίστοιχα κρεβάτια. Θεμελιώθηκε το 1982, υπό την εποπτεία του φιλανθρωπικού σωματείου ‘‘Αγάπη στη Γεράματα’’, που δώρισε και το οικόπεδο 5 στρεμμάτων και εγκαινιάστηκε το 1997, υπό την ευθύνη της Μητρόπολης, καθότι το οικονομικό βάρος και η ευθύνη για το

σωματείο ήταν, πλέον, δυσβάσταχτα. Είναι ΝΠΙΔ κι απασχολεί 9 άτομα ως προσωπικό.

Τα κυριότερα έσοδά του προέρχονται από τις συμβάσεις με τα ασφαλιστικά ταμεία και οι δωρεές, δε λαμβάνει κρατική ενίσχυση, παρότι προβλέπεται να δέχεται νόμιμες προσόδους, καλύπτουν δε τα έξοδα που φτάνουν τα 25.000-30.000 ευρώ κάθε μήνα (διοίκησης, λειτουργίας και συντήρησης εξοπλισμού).

Διοικείται κι αυτό, ομοίως, από πενταμελές Διοικητικό Συμβούλιο, με Πρόεδρο το Μητροπολίτη, 2 κληρικούς και 2 λαϊκούς, επιλαμβανομένων θεμάτων διαχείρισης, προσωπικού, Προϋπολογισμού, Απολογισμού, ενώ τηρούνται κανονικά τα προβλεπόμενα βιβλία ταμείου, νομίμων παραστατικών, κινητής κι ακίνητης περιουσίας, δεχόμενα ανά 2μηνο τον έλεγχο του Ταμεία της Μητρόπολης. Στις αρχικές δαπάνες έως την ολοκλήρωση, προσέφεραν σημαντικά ποσά το Άσυλο Ανιάτων Σπάρτης, Σύνδεσμοι ντόπιων της Αττικής, Αυστραλίας, Αμερικής και Καναδά. Λόγω της οικονομικής κρίσης, φιλοδοξία είναι η διατήρησή του, ώστε να συνεχίσουν οι υπηρεσίες στους τροφίμους και η εμπέδωση πνευματικού κλίματος στην τοπική κοινωνία. Η συνεργασία με τους τοπικούς φορείς είναι σε καλό επίπεδο.

5.4.2.5 Εσωτερικοί Κανονισμοί λειτουργίας

Λόγω της παρόμοιας φύσης τους τα ανωτέρω Ιδρύματα που παρέχουν υπηρεσίες σε ηλικιωμένους και ΑΜΕΑ, έχουν ίδιους εσωτερικούς Κανονισμούς λειτουργίας, στους οποίους εξειδικεύονται όλα τα θέματα. Απαρτίζονται με σαφώς ορισμένο προσωπικό, διοικητικό, ιατρικό, νοσηλευτικό, βοηθητικό και ειδικό. Ειδικότερα, 1 Διευθυντή, 1 Διαχειριστή, 1 Ιατρό γενικής Ιατρικής, 1 προϊσταμένη, 1 νοσοκόμα ανά 8 κλίνες και 1 νοσοκόμα ανά 10 κλίνες αναρρωτηρίου με αναλογία $\frac{1}{4}$ οι 3ετούς με τις 1ετούς φοιτήσεως ή πρακτικής, 1 μάγειρα, 1 καθαρίστρια και 1 τραπεζοκόμο ανά 10 κλίνες, 1 επισκέπτρια αδερφή, 1 κοινωνική λειτουργό, 1 διαιτολόγο, 1 φυσιοθεραπευτή. Οι αποδοχές ρυθμίζονται από την Εργατική Νομοθεσία. Τα προσόντα και τα καθήκοντά τους είναι αυστηρά οριοθετημένα, ώστε να εξασφαλίζεται η άψογη λειτουργία των Ιδρυμάτων, με έμφαση στην καθαριότητα, τη συμπεριφορά, το καθημερινό διαιτολόγιο (ειδικά το συσσίτιο συναποφασίζεται από 3μελή επιτροπή, τον Ιατρό, το Διαιτολόγο και το Διευθύνοντα), τον ιματισμό και λοιπό υλικό, την περιουσιακή διαχείριση, το ωράριο λειτουργίας κι επισκέψεων με πρόβλεψη, σε περίπτωση παραβίασης των κανόνων, πειθαρχικών ποινών, όπως παρατήρηση, επίπληξη, πρόστιμο κι απόλυση. Οι

εύποροι τρόφιμοι καταβάλλουν μηνιαίο ποσό, καθορισμένο από το Διοικητικό Συμβούλιο.

5.5 "Βοήθεια στο Σπίτι"

Μία οκταετία πριν το επίσημο Κράτος, το 1995, η Ιερά Μητρόπολη ξεκίνησε το φιλόδοξο αυτό κοινωνικό πρόγραμμα τόσο γιατί επήλθε πληρότητα κι άρα μη επάρκεια στα ήδη υφιστάμενα Ιδρύματα όσο και για εκείνους, που για διάφορους λόγους, έστω και προσωπικούς, χρειάζονται βοήθεια κατ'οίκον, εξωιδρυματικά. Δεν εφαρμοζόταν παρόμοιο σε όλο το Νομό Λακωνίας. Εγκρίθηκε από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας κι επιχορηγήθηκε αρχικά με το ποσό των 5.000.000 δρχ. Σήμερα, περιθάλπει 90 άτομα, κυρίως μοναχικούς, ηλικιωμένους και αλλοδαπούς μετανάστες. Αποτελεί και κινητή μονάδα, σε καθημερινή βάση. Εκτός από τις κατ'οίκον επισκέψεις του προσωπικού για ιατρική, νοσηλευτική παρακολούθηση, την παροχή φαγητού, στέγης σε αστέγους, φαρμάκων και οικονομικής ενίσχυσης, προσφέρει μοναδικές υπηρεσίες, όπως εξόφληση λογαριασμών, ψώνια, συνοδεία σε υπηρεσίες, νοσοκομεία, ψυχαγωγία και φροντίδα καθαριότητας. Απασχολεί 1 γιατρό, 1 επισκέπτρια-νοσηλεύτρια, 1 κοινωνική λειτουργό, 1 φυσιοθεραπεύτρια, 2 οικογενειακές βοηθούς και φυσικά, εθελοντές, που είναι πολύ χρήσιμοι στον έγκαιρο εντοπισμό περιστατικών. Το 2014 έχει ενισχυθεί με 3 άτομα με προσωρινή απασχόληση, μέσω 5μηνων συμβάσεων.

	ΔΡΑΧΜΕΣ	ΕΥΡΩ
Τό Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας μέσω της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Λακωνίας	144.358.523	423.648
Τό Άσυλο Ανιάτων	31.553.005	92.598
Τό Ίδρυμα Σταύρου Νιάρχου	10.000.000	23.347
Τά ευαγγή Ίδρύματα της Ί. Μητροπόλεως	21.581.975	63.336
Τό Γηροκομείο Μολάων	22.452.017	65.890
Τό Γηροκομείο Νεαπόλεως	6.118.507	17.956
Τόν Δήμο Σπάρτης	15.111.240	44.347
Άπό τό τσάι Άγάπης τό 2003	2.223.172	6.524
Άπό διάφορες δωρεές	9.227.363	2.7079
ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ	262.625.802	764.725

Πηγή: Ο Θεός, ο Άνθρωπος, ο Συνάνθρωπος, 2009

Διάγραμμα 5.1

Έσοδα 10ετούς λειτουργίας προγράμματος "Βοήθεια στο Σπίτι"

Από το διάγραμμα αυτό φαίνεται ότι το μεγαλύτερο μέρος των δαπανών καλύφθηκε από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, σημαντική, όμως συνεισφορά, είχε και η Ιερά Μητρόπολη, με τα Ίδρύματά της, ιδιώτες και ο Δήμος Σπάρτης

Ενδεικτικό της επιτυχημένης εφαρμογής του, είναι τα δημοσιευμένα απολογιστικά στοιχεία της πρώτης 12ετούς λειτουργίας του. 131.900 μερίδες φαγητού από το Γηροκομείο και το Άσυλο Ανιάτων διανεμήθηκαν, 7143 επισκέψεις σε σπίτια, 1449

συνοδείες, 7023 καθαρισμοί σπιτιών, 2443 ατομικοί καθαρισμοί, 1398 ιατρικές επισκέψεις, 4383 δρομολόγια διανομής φαγητού και 3465 επισκέψεις με ίδια μέσα κι έξοδα εθελοντών, 150 τόνοι τροφίμων (λάδι, τυρί, κρέας, πατάτες, ζυμαρικά, ρύζι, γάλα κ.α.) από την Εκκλησία, το στρατόπεδο του ΚΕΕΜ Σπάρτης, την Ευρωπαϊκή Ένωση, τη ΜΚΟ “Αλληλεγγύη”, μεγάλες ποσότητες ρουχισμού, κουβερτών, υποδημάτων, επίπλων, σχολικά είδη σε παιδιά, με παρότρυνση για εκπαίδευση στα τσιγγανόπουλα. Εν μέσω Κρίσης, οι παρεχόμενες ποσότητες τροφίμων από την Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσω του Υπουργείου Γεωργίας, έχουν μειωθεί και αυστηροποιήθηκαν οι διαδικασίες (από 700-1000 οικογένειες που κάλυπταν τα προηγούμενα έτη, το 2013, υπήρξαν 250 ηλεκτρονικές αιτήσεις κι εγκρίθηκαν περίπου οι μισές).

Υπάγεται απευθείας στη Μητρόπολη, έχοντας το ίδιο ΑΦΜ, ελέγχεται από το Μητροπολιτικό Συμβούλιο και διαχειριστής του προγράμματος είναι 1 κληρικός. Τα έσοδα σε όλη αυτή την περίοδο ήταν ελαφρώς μεγαλύτερα από τα έξοδα (764.000 έναντι 756.0000 ευρώ), ώστε να καλύπτουν τις τρέχουσες ανάγκες, η δε Ιερά Μητρόπολη επιχορηγείται από το Νομαρχιακό Προϋπολογισμό για την εφαρμογή του προγράμματος, συνεισφέρουν όμως περισσότερο τα ευαγή ιδρύματα της Μητρόπολης, το Ίδρυμα “Σταύρος Νιάρχος”, διάφορες δωρεές, εφόσον το αρμόδιο Υπουργείο πλέον χρηματοδοτεί κατά 100% το αντίστοιχο πρόγραμμα Δήμων και Κοινοτήτων, όχι όμως και της Μητρόπολης, παρότι έχει βραβευθεί ως εθελοντικό πρόγραμμα από το 2002 κι εξυπηρετεί μεγάλο αριθμό διερχομένων, εκτός και των ορίων του Δήμου. Η Νομαρχία ασκεί την άμεση εποπτεία του. Σταθερή προοπτική είναι η συνεχής εξεύρεση όλων των εμπερίστατων συνανθρώπων και η κάλυψη των βασικών αναγκών τους.

5.6 Εκκλησιαστικές Κατασκηνώσεις

5.6.1 Εκκλησιαστικές Κατασκηνώσεις Ταυγέτου

Από το 1995, σε υψόμετρο 950 μέτρων, λειτουργούν χωριστές ανά φύλο κατασκηνώσεις στον Ταΰγετο (πριν και για 24 χρόνια στον Πάρνωνα) την περίοδο του καλοκαιριού, για μαθητές, φοιτητές, παιδιά ομογενών, άλλων περιοχών κι εργαζόμενους νέους (10-18 ετών), με σκοπό την εν γένει κοινωνικοποίησή τους, σε περιβάλλον πειθαρχίας, αυτοεξυπηρέτησης, διακονίας, άμιλλας τελούμενων, παραλλήλως, των μυστηρίων της Θείας Κοινωνίας, Εξομολόγησης και της προσευχής. Το εθελοντικό στοιχείο είναι έντονο, κυρίως φοιτητών από ανώτερες ή ανώτατες σχολές ή υποψηφίους κληρικούς, που αναλαμβάνουν την καθοδήγηση των παιδιών, μέσα από τους ρόλους του Αρχηγού, Υπαρχηγού και Ομαδάρχη. Μόνο αν δεν υπάρχουν εθελοντές, διορίζονται προσωρινοί υπάλληλοι για τη συγκεκριμένη περίοδο, με σχέση ιδιωτικού δικαίου. Πόρους έχει την καθορισμένη εισφορά γονέων και κηδεμόνων των κατασκηνωτών, φιλοξενούμενων κοινωνικών ομάδων, αλλά και Κράτους, Δήμου, Μονών και Ναών, Γενικού Φιλόπτωχου ταμείου.

Διοικείται από πενταμελές Διοικητικό Συμβούλιο, με Πρόεδρο το Μητροπολίτη, 2 κληρικούς και 2 λαϊκούς και τηρούνται λογιστικά βιβλία, συντάσσεται Προϋπολογισμός κι Απολογισμός. Ο Ιερός Ναός και η κουζίνα είναι δωρεά ιδιώτη. Στο τέλος της περιόδου, γίνεται ανασκόπηση πεπραγμένων, κατόπιν συλλογής ερωτηματολογίων προς τους γονείς.

5.6.2 Κατασκηνώσεις για άτομα με ειδικές ανάγκες (ΑΜΕΑ) στη Νεάπολη

Είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου (ΝΠΙΔ), μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Εγκαινιάστηκαν το 2000, με καταλυτική την οικονομική συνεισφορά στην οικοδόμηση (209.000.000 δρχ) του Ιδρύματος "Σταύρος Νιάρχος" και με παράλληλη απόδοση των μέγιστων εκκλησιαστικών τιμών στα αδέρφια Νιάρχου. Το Δασαρχείο Μολάων παραχώρησε την έκταση. Κατά προτεραιότητα, προσφέρει κατά το θέρος (τετράμηνο Ιουνίου-Σεπτεμβρίου) υπηρεσίες υψηλού επιπέδου, όπως πισίνα, μπάνιο, υδρομασάζ, αμφιθέατρο, κίосκι εκδηλώσεων και συνεδρίων, χώρους αθλητικών εκδηλώσεων και φυσικά τις βασικές υποδομές στέγασης (ακόμη και για το προσωπικό) και σίτισης, ιατρείου σε ΑΜΕΑ περιπατητικά του Ασύλου Ανιάτων Σπάρτης, εξωιδρυματικά της εκεί περιοχής, άλλων Μητροπόλεων, που δηλώνουν συμμετοχή, φιλοξενία γονέων και κηδεμόνων, που έχουν και περιθάλπουν εντός των οικογενειών τους ΑΜΕΑ, οικογένειες ιερέων της Μητρόπολης και τα εθελοντικά στελέχη των κατασκηνώσεων.

Κάθε έτος, υποδέχεται 120 έως 150 άτομα. Οι κοιτώνες είναι δυνάμει των 8 και 10 κλινών, με δυνατότητα φιλοξενίας 36 ατόμων. Κατά τον πόλεμο στη Σερβία, φιλοξενήθηκαν Σερβόπουλα για 15 ημέρες, ενώ μέριμνα υπάρχει και για τα παιδιά του ειδικού σχολείου Νεάπολης.

Διοικείται από πενταμελές Διοικητικό Συμβούλιο, με Πρόεδρο το Μητροπολίτη, Αντιπρόεδρο τον Πρωτοσύγκελο ή Αρχιερατικό Σπάρτης, 2 κληρικούς και λαϊκούς ως μέλη ,με 3ετή θητεία. Λειτουργεί με εθελοντικό προσωπικό και συνεργάζεται με εκκλησιαστικούς, τοπικούς φορείς και πολιτιστικούς συλλόγους. Τηρεί πλήρη λογιστικά βιβλία, κτηματολογίου, υλικού, νόμιμα παραστατικά και πόρους έχει εν μέσω Κρίσης από τη Μητρόπολη και τις δωρεές των πιστών (περίπου 3-5000 ευρώ/έτος), για να καλύψει τα ετήσια έξοδά του (25-30000 ευρώ/έτος). Σύμφωνα με τον Κανονισμό, μπορεί να δέχεται ενίσχυση σε χρήμα και είδος από φιλόπρωχα ταμεία, Ιερές Μονές και Ναούς, δωρεές, ΟΤΑ, Κράτος, ΝΠΙΔ, ΝΠΔΔ. Η συνέχιση λειτουργίας είναι, υπό τις παρούσες συνθήκες, το κύριο μέλημα. Η συνεργασία με το Δήμο κρίνεται καλή, με τη διατήρηση απροβλημάτιστης παροχής νερού, αλλά και ανάγκη βελτίωσης του οδικού δικτύου πρόσβασης.

5.7 Βρεφονηπιακοί Σταθμοί

5.7.1 Βρεφονηπιακός Σταθμός "Άγιος Βασίλειος" στη Σπάρτη

Πρόκειται για έργο του 2008, που οικοδομήθηκε πάνω στη σχέση εμπιστοσύνης και συνεργασίας της τοπικής Εκκλησίας και της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος. Η τελευταία, στα πλαίσια και της εταιρικής κοινωνικής δράσης κι ευθύνης για τον άνθρωπο, την υγεία , το περιβάλλον και τον πολιτισμό, προσέφερε όλο το αναγκαίο ποσό για την ολοκλήρωση του κτηρίου (330.000 ευρώ). Ο εξωτερικός χώρος κι ο εξοπλισμός καλύφθηκαν από λοιπούς δωρητές. Σήμερα, προσφέρει σε 6 βρέφη, ηλικίας 2 μηνών έως 2,5 ετών και σε 30 νήπια, ηλικίας 2,5 έως 5,5 ετών (συνολικά 36), προστασία και σίτιση, αλλά και δημιουργικές ενασχολήσεις, όπως προαναγνωστικές ασκήσεις, βιβλίο, παιχνίδι, τραγούδι, ζωγραφική, κολλητική, μουσική. Στοχεύει στην υποστήριξη κυοφορούντων άγαμων μητέρων ή εγκαταλελειμμένων, με μέριμνα ειδικά για τις οικονομικά αδύνατες οικογένειες, ορφανά παιδιά από ένα ή και τους 2 γονείς,

διαζευγμένων, με σωματική ή πνευματική αναπηρία, πολυτέκνων κι εργαζομένων. Βρίσκεται στις νέες εργατικές κατοικίες της Σπάρτης κι απασχολεί 4 εργαζόμενους (νηπιαγωγό, βρεφονηπιοκόμο και βοηθό βρεφονηπιοκόμου, μαγείρισσα). Δύναται να λειτουργεί και ως ‘‘baby parking’’για πρόσκαιρη ή ολιγόωρη απασχόληση των παιδιών, προκειμένου να τακτοποιούν οι γονείς τους εκκρεμότητες. Οι προδιαγραφές είναι σύμφωνες με τους Νόμους του Κράτους και τους Κανονισμούς της Εκκλησίας.

Προϋπόθεση αποδοχής εκτός της αίτησης και ληξιαρχικής πράξης γέννησης παιδιών και αντίγραφο φορολογίας εισοδήματος τελευταίου έτους κι εκκαθαριστικού σημειώματος, εν προκειμένου για αλλοδαπούς άδεια νόμιμης παραμονής στη χώρα. Παιδιά με μεταδοτικά νοσήματα δε γίνονται δεκτά, ενώ για όσα έχουν σωματικές ή πνευματικές παθήσεις, απαιτείται ιατρική πιστοποίηση που κρίνει τι είναι ωφέλιμο κυρίως για το παιδί.

Διοικείται από πενταμελές Διοικητικό Συμβούλιο, με Πρόεδρο το Μητροπολίτη και άλλα 4 μέλη, εφαρμόζει την εργατική νομοθεσία για το προσωπικό, ο υπεύθυνος Ταμίας τηρεί τα προβλεπόμενα λογιστικά βιβλία και συντάσσονται κανονικά Προϋπολογισμός κι Απολογισμός. Πέραν του λοιπού προσωπικού, ειδικός παιδίατρος εξετάζει σε εβδομαδιαία βάση τα παιδιά, υφίσταται κοινωνική λειτουργός, ψυχολόγος και παιδαγωγικό προσωπικό, υπεύθυνο για την υγεία και ψυχοκινητική τους εξέλιξη. Η σίτιση είναι αυστηρά από νωπά φρούτα, λαχανικά, κρέας, ψάρι, γαλακτοκομικά και όχι συντηρητικών χρωστικών ή τεχνητών γλυκαντικών ουσιών. Πλην τέκνων άγαμων ή εγκαταλελειμμένων μητέρων, προβλέπεται συμβολική μηνιαία συνεισφορά των τροφίμων. Οι επιχορηγήσεις της Μητρόπολης και το πρόγραμμα του ΕΣΠΑ, που επιδοτεί τις εργαζόμενες μητέρες, μέσω της Ελληνική Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ), ως ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης (Ν.3614/2007 και Ν.4024/2011) αποτελούν τα κύρια έσοδα, σε μικρότερο βαθμό και οι δωρεές. Τα μηνιαία έξοδα κυμαίνονται περίπου στις 5.000-6.000 ευρώ. Η απρόσκοπτη συνέχιση της λειτουργίας του είναι η κύρια επιδίωξη.

5.7.2 Βρεφονηπιακός Σταθμός στη Μονεμβασία

Αποτελεί το νεότερο ευαγές ίδρυμα (13 συνολικά). Θεμελιώθηκε το 2009 και εγκαινιάστηκε το 2010. Επιχορηγήθηκε από την Εκκλησία της Ελλάδος με το ποσό των 161.400,00 ευρώ ,κατόπιν θετικών εισηγήσεων από την Εκκλησιαστική Κεντρική Υπηρεσία Οικονομικών (ΕΚ.Κ.Υ.Ο.) και αποφάσεων της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου. Μικρότερα ποσά εξασφαλίστηκαν από το Δήμο Μονεμβάσας, τη Νομαρχία Λακωνίας και ιδιώτες. Το συνολικό κόστος έφτασε τα 500.000 ευρώ, εκ των οποίων 120.000 ευρώ από δωρεές και 380.000 ευρώ από την Ιερά Μητρόπολη. Είναι δυναμικότητας 30 παιδιών και σήμερα φιλοξενεί 6 βρέφη και 15 νήπια (σύνολο 21), ενώ απασχολούνται 5 εργαζόμενοι (2 βρεφονηπιοκόμοι(ΤΕΙ), 1 νηπιαγωγός(ΠΕ), 1 μαγείρισσα και 1 καθαρίστρια).

Η δομή του είναι αντίστοιχη με το βρεφονηπιακό σταθμό της Σπάρτης, αποτελεί κι αυτό ΝΠΙΔ μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και τα έσοδα προέρχονται από επιχορηγήσεις ΕΤΕΕΑ (ΕΣΠΑ), δωρεές και την Ιερά Μητρόπολη. Όπως και στα λοιπά Ιδρύματα, δεν υπάρχει ουσιαστική συνεργασία με τους ΟΤΑ και μελλοντικός στόχος είναι η διατήρηση λειτουργίας του.

5.8 Ιερές Μονές

Οι Ιερές Μονές της οικείας επαρχίας είναι Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, 8 τον αριθμό, αντρών και γυναικών, που έχουν κατεξοχήν πνευματικό ρόλο, της προσευχής και της εξομολογήσεως των πιστών που προσέρχονται σε αυτές. Στους εσωτερικούς κανονισμούς τους, ωστόσο, προβλέπεται η διάθεση πόρων και για φιλανθρωπικό έργο και εκδηλώσεις αγάπης, σε ορισμένα δε εξειδικεύεται ως η ηθική και υλική ενίσχυση του εν γένει έργου της Ιεράς Μητροπόλης Μονεμβασίας και Σπάρτης, των ευαγών της Ιδρυμάτων και των ιεραποστολικών της προσπαθειών. Οι αποφάσεις γι' αυτό, λαμβάνονται από το Ηγουμενοσυμβούλιο, στο οποίο προΐσταται ο Ηγούμενος, όπως κι ο Προϋπολογισμός κι Απολογισμός κάθε έτους, τα οποία αποστέλλονται για έγκριση στον κυρίαρχο Μητροπολίτη, που ασκεί έλεγχο επί της οικονομικής διαχείρισης, ως προς τη νομιμότητα αυτής. Το Ηγουμενοσυμβούλιο, επίσης, διαχειρίζεται όλη την κινητή και ακίνητη περιουσία, αποδέχεται ή αποποιείται δωρεών ή κληρονομιών, συνάπτει δάνεια, προβαίνει σε αγορές και πωλήσεις ακινήτων οιασδήποτε αξίας.

Τα έσοδα προέρχονται από το εργόχειρο των Μοναχών, το κηρό της Εκκλησίας, δωρεές, κληρονομίες, επιδοτήσεις, επιχορηγήσεις, εκμεταλλεύσεις της εκάστοτε περιουσίας τους, εκ των κομισθέντων των εγκαταβιούντων αυτών κι άλλες νόμιμες πηγές. Οι εισπράξεις κι οι πληρωμές ενεργούνται δια γραμματίων εισπράξεως κι ενταλμάτων πληρωμής, αντίστοιχα, δεόντως υπογεγραμμένων και θεωρημένων, οι δε εκμισθώσεις ακινήτων με πλειοδοτικούς διαγωνισμούς ή ειδική σύμβαση. Σε όλες, ανεξαιρέτως τις Μονές, τηρούνται βιβλία ταμείου (διακόνημα-υποχρέωση ορισμού υπευθύνου) και κτηματολογίου, με καταγεγραμμένη την ακίνητη περιουσία, σε μερικά και η κινητή. Αξιοσημείωτο ότι προ της μοναχικής κουράς, είτε δυνητικά είτε υποχρεωτικά, οι υποψήφιοι Μοναχοί διαθέτουν την ατομική τους περιουσία, όπως διέπουν οι ισχύοντες νόμοι του Κράτους.

5.9 Ιερά Προσκυνήματα

Στη Μητρόπολη λειτουργούν δύο Ιερά Προσκυνήματα. Το πρώτο και μεγαλύτερο συστάθηκε το 1973, στα εγκαίνια του Ιερού Ναού του Αγίου Νεκταρίου, με τη μεταφορά τμήματος των λειψάνων Του, για αγιασμό κι ευλογία των προσκυνητών. Διοικείται από 5μελή επιτροπή, με πρόεδρο το Μητροπολίτη και μέλη 2 κληρικούς και 2 λαϊκούς, με 3ετή θητεία. Τα έσοδα διατίθενται, μεταξύ άλλων, για την ενίσχυση των Ιδρυμάτων της Μητρόπολης, την ενίσχυση των Γραφείων της με ποσοστό 8% επί των ακαθάριστων εισπράξεων, την παροχή υποτροφιών σε σπουδαστές, με προτίμηση τους καταγόμενους χωριού Συκιάς. Το δεύτερο είναι αφιερωμένο στον Άγιο Βασίλειο, βρίσκεται στη δυτική Σπάρτη, επίσης διοικείται από 5μελή επιτροπή, με πρόεδρο το Μητροπολίτη, 1 κληρικού και 3 λαϊκών. Όπως ορίζεται σαφώς στον Κανονισμό του, σκοπό έχει την προαγωγή του φιλανθρωπικού και ιεραποστολικού έργου της τοπικής Εκκλησίας, γι' αυτό και οι εισπράξεις, αφαιρούμενων των ανελαστικών εξόδων λειτουργίας και κατά νόμο φορολογιών, δίνονται στο Βρεφονηπιακό Σταθμό, στον περίβολο του Ιερού Ναού και χορήγηση υποτροφιών σε κληρικούς, που θα υπηρετήσουν σε κενές εφημεριακές θέσεις της Μητροπολιτικής περιφέρειας.

Σύμφωνα με τους Κανονισμούς λειτουργίας τους, τηρούν βιβλία ταμείου, καθολικά εσόδων-εξόδων, αφιερωμάτων, κτηματολογίου, εκδίδουν για εισπράξεις, δωρεές και πληρωμές, διπλότυπες αποδείξεις κι εντάλματα πληρωμής, αντίστοιχα, θεωρημένα από τη Μητρόπολη, καταρτίζουν προϋπολογισμό κι απολογισμό κάθε έτους, που τα αποστέλλουν για έλεγχο κι έγκριση στο Μητροπολιτικό Εκκλησιαστικό Συμβούλιο. Τα

έσοδα προέρχονται από κηρό, δίσκους, κυτία, ιεροτελεστίες, δωρεές, κληρονομίες και πάσης φύσεως αφιερώσεις, επιχορηγήσεις φυσικού ή νομικού φορέα, από κινητή και ακίνητη περιουσία. Ειδικά για τα τιμαλφή, που έχουν υλική και όχι καλλιτεχνική αξία, εφαρμόζεται ο Κανονισμός της Ιεράς Συνόδου, ‘‘περί εκποίησης τιμαλφών’’.

5.10 Πνευματικά κέντρα

Τα ευαγή αυτά Εκκλησιαστικά Ιδρύματα στοχεύουν, παράλληλα με την ηθική, Χριστοκεντρική διάπλαση των παιδιών και των νέων, την ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των ενηλίκων και την παντός είδους συμπαράσταση και βοήθεια προς τους κατοίκους της τρίτης και τέταρτης ηλικίας της περιοχής, η εξυπηρέτηση δηλαδή και κοινωνικού, φιλανθρωπικού έργου. 30 τέτοια Ενοριακά Κέντρα δραστηριοποιούνται, εκ των οποίων 4 έχουν Κανονισμό λειτουργίας, τα υπόλοιπα λειτουργούν ατύπως, υπό την επίβλεψη ιερέως. Πρόκειται για τη Στέγη Νεότητας Σπάρτης (σύσταση 1991), τα Πνευματικά Κέντρα Νεάπολης (1990), Μολάων (1993) και Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου Σπάρτης (1998). Διοικούνται από 5μελείς εφορευτικές επιτροπές, με Πρόεδρο το Μητροπολίτη, 2 κληρικούς και 2 λαϊκούς, πλην του τελευταίου, που είναι 7μελούς διοίκησης και το οποίο επεκτείνει τη δράση του και σε κατηχητικό σχολείο, κύκλους μελετών της Αγίας Γραφής, διοργάνωση ομιλιών, διαλέξεων, αθλητικών, διενοριακών εκδηλώσεων, ‘‘Νεανικό Κέντρο’’ με καθιέρωση Βυζαντινής και Ευρωπαϊκής χορωδίας, αναψυκτηρίου, κυλικείου και χώρου επιτραπέζιων παιχνιδιών.

Οι πόροι τους προέρχονται από εισφορές των Ιερών Ναών, Μονών, χριστιανών, επιχορηγήσεις της Μητρόπολης, Κράτους, έρανοι, λαχειοφόρες αγορές, κληρονομίες και δωρεές. Τηρούνται τα προβλεπόμενα βιβλία και παραστατικά, Γραμμάτια Είσπραξης και Εντάγματα Πληρωμών, Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί, που εγκρίνονται από το Μητροπολιτικό Συμβούλιο.

Ειδικά η Στέγη Νεότητας Σπάρτης, της οποίας το διώροφο κτήριο ήταν ιδιωτική δωρεά, που θεμελιώθηκε το 1997 και εγκαινιάστηκε το 1998, με αρχικό σκοπό την ψυχαγωγία και το αναγνωστήριο μαθητών Γυμνασίου και Λυκείου, παραχωρήθηκε, χωρίς ούτε συμβολικό ενοίκιο, στην Σχολή Ανθρώπινης Κίνησης και Ποιότητας Ζωής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, όταν υπήρξε κίνδυνος ανάκλησης του Προεδρικού Διατάγματος ιδρύσεως της εν λόγω Σχολής, λόγω έλλειψης υποδομών, γραφείων καθηγητών, αιθουσών διδασκαλίας, βιβλιοθήκης.

5.11 Ειδικό ταμείο Υποτροφιών για υποψήφιους κληρικούς

Προς αντιμετώπιση του οξυμένου προβλήματος εξεύρεσης εκκλησιαστικών στελεχών, υποψηφίων κληρικών, που θα επανδρώσουν τα εφημεριακά κενά, για όσα έτη διαρκεί η φοίτηση των ιεροσπουδαστών, καταβάλλεται ενίσχυση έως 100 ευρώ για φοιτητές εκκλησιαστικών Σχολών και 150 ευρώ του Τμήματος Θεολογίας, με προαπαιτούμενο την προσκόμιση βεβαίωσης καλής προόδου. Έσοδα αυτού το Γενικό Φιλόπτωχο Ταμείο, δωρεές νομικών και φυσικών προσώπων, ενορίες και Ιερές Μονές. 1000 ευρώ δόθηκαν από το μισθό του Μητροπολίτη, αρχικά, ο οποίος με άλλους 2 κληρικούς ασκούν τη διοίκηση-διαχείριση του ταμείου.

5.12 Λοιπές δράσεις. Ραδιοφωνικός σταθμός, Κληροδοτήματα, Σωματείο αλληλοβοήθειας κληρικών, Μουσείο Εκκλησιαστικής τέχνης

Ύμνοι δοξολογικοί και ιερές ακολουθίες για όσους δεν εκκλησιάζονται για σοβαρούς λόγους, πνευματικά θέματα, απαντήσεις σε ερωτήματα και προβληματισμούς, ενημέρωση δράσης και πορείας της Εκκλησίας είναι τα κύρια θέματα του ραδιοφωνικού σταθμού, στον οποίο κληρικοί και λαϊκοί, αφιλοκερδώς, εργάζονται. Λειτουργεί από το 1996, προκειμένου να προάγει τους στοιχειώδεις κανόνες χριστιανικής ηθικής και μέσα από την ανάδειξη καλών πράξεων ή επιτευγμάτων σύγχρονων ή ιστορικών, να παρακινεί τους ακροατές στη μίμηση.

Από το 1997, ο Μητροπολίτης και οι προϊστάμενοι Κτηματικής Υπηρεσίας και Διεύθυνσης Πρόνοιας Νομαρχίας Λακωνίας είναι το Διοικητικό Συμβούλιο στον οργανισμό του κοινωφελούς Ιδρύματος ‘Σταύρος και Θεόδωρος Καλκανδής’, με όλες τις συναφείς αρμοδιότητες διαχείρισης, τήρησης λογιστικών κι άλλων βιβλίων, που δίνει οικονομική ενίσχυση ,ετησίως, σε 10 θυγατέρες πολύτεκνων οικογενειών της περιφέρειας της Ιεράς Μητρόπολης, λόγω γάμου σύμφωνα με τους ιερούς κανόνες της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας, όπως περιγράφεται στην ιδιόγραφη διαθήκη. Λειτουργεί με περιουσία 50.000.000 δρχ σε αναπαλλοτρίωτη κατάθεση και εξυπηρετεί το σκοπό του, κυρίως, από τους τόκους της. Ο Μητροπολίτης προεδρεύει και σε άλλα κληροδοτήματα, που παρέχουν οικονομική βοήθεια, όπως και στο τμήμα του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού, Σώματος Εθελοντών Αιμοδοτών της Ιεράς

Μητρόπολης, της Επιτροπής καταπολέμησης Ναρκωτικών και της Μαθητικής Εστίας Σπάρτης.

Επίσης, υφίσταται το σωματείο αλληλοβοήθειας κληρικών, που χορηγεί άτοκα δάνεια μικρών ποσών, με αποπληρωμή, συνήθως, εντός 1,5 έτους. Τέλος, το Μουσείο Εκκλησιαστικής Τέχνης, από το 1991, συμβάλλει στη διατήρηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, με τη διαφύλαξη κι έκθεση χειρόγραφων και εικόνων καλλιτεχνικής αξίας, ενώ απασχολεί 1 επιμελητή, 1 κλητήρα και 1 καθαρίστρια. Η διοικητική-διαχειριστική του Επιτροπή είναι ο Μητροπολίτης και 2 κληρικοί, συντάσσεται δε κανονικά Προϋπολογισμός και Απολογισμός, που υποβάλλονται για έγκριση στην Τερά Μητρόπολη.

5.13 Εκκλησία και επιπτώσεις Κρίσης. Πρότυπο Κέντρο Αποθεραπείας και Αποκατάστασης Μαγούλας, Σπάρτης

Το 2000 εγκαινιάστηκε Ίδρυμα με υπερσύγχρονα μέσα ιατρικής και τεχνολογίας (ενδεικτικά ανάλυσης κίνησης πέλματος, σύνθεσης σώματος, παχυσαρκίας, λιποσαρκίας, υδροθεραπείας σε πισίνα με ειδικό μηχάνημα για ΑΜΕΑ, ηλεκτρομαγνητικές φυσιοθεραπείες) για θεραπεία και ανακούφιση, τόσο τροφίμων του Ασύλου Ανιάτων, όσο και εξωιδρυματικών, απλών πολιτών, που λόγω ασθενειών, ατυχημάτων ή ηλικίας, αντιμετώπιζαν προσωρινή ή μόνιμη αναπηρία, σοβαρά κινητικά προβλήματα, κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις, αγγειακά εγκεφαλικά επεισόδια, νευροχειρουργικές παθήσεις, βαριά ρευματολογικά και ορθοπεδικά προβλήματα. Επιπλέον, η υλοποίηση σχετικών Εθνικών, ευρωπαϊκών και διεθνών Προγραμμάτων. Το όλο έργο κόστισε 850.000.000 δρχ, το 25% των οποίων καλύφθηκε από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, το δε υπόλοιπο από ευεργέτες (Ίδρυμα “Σταύρος Νιάρχος” και ιδιώτες). Λειτουργήσε με 5 τμήματα, ιατρικού, φυσιοθεραπείας, εργοθεραπείας, λογοθεραπείας, κοινωνικής και ψυχολογικής υποστήριξης, που οπωσδήποτε αύξαναν το κόστος λειτουργίας. Διέθετε και ξενώνα για 20 πάσχοντες. Πέραν των επιχορηγήσεων και λοιπών προσόδων, εισφορές εισέπραττε από τους ασφαλιστικούς οργανισμούς και τους ασθενείς, βάσει τιμολογίου, στο βαθμό μη κάλυψής τους (Νόμος 2072/1992), οι δε άποροι δωρεάν. Όπως και στα λοιπά Ιδρύματα,

ήταν ΝΠΙΔ, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, την ευθύνη είχε πενταμελές Διοικητικό Συμβούλιο και τηρούνταν τα προβλεπόμενα λογιστικά βιβλία. Δυστυχώς, οι αρνητικές επιπτώσεις της οικονομικής Κρίσης, η τροποποίηση Κανονισμού λειτουργίας του ΕΟΠΠΥ, με την οποία απαγορεύτηκε η εκτέλεση απλών πράξεων φυσιοθεραπείας από τέτοια Κέντρα, που ήταν το κύριο έσοδο και οι ανεξόφλητες οφειλές των ασφαλιστικών ταμείων προς αυτό, υποχρέωσαν την 1/4/2013, τη διακοπή λειτουργίας ενός πρωτοποριακού κέντρου παροχής ποιοτικών υπηρεσιών τόσο σε ΑΜΕΑ όσο και στους πολίτες της τοπικής κοινωνίας (επίσημη διάλυση του σχετικού Εκκλησιαστικού Ιδρύματος το Νοέμβριο του 2013, αναρτηθείσα στο διαδικτυακό τόπο της Εκκλησίας της Ελλάδος).

5.14 Ανακεφαλαίωση

Η Ιερά Μητρόπολη Μονεμβασίας και Σπάρτης παρουσιάζει έντονο ενδιαφέρον έρευνας, γιατί συγκαταλέγεται στις πρωτοπόρες στην επιτέλεση κοινωνικού έργου. Στο γεωγραφικό μήκος και πλάτος, που καλύπτει, έχουν ιδρυθεί και λειτουργεί, σε σύγχρονες εγκαταστάσεις, ιδρύματα που προσφέρουν ποιοτικές υπηρεσίες σε άτομα που χρήζουν βοήθειας, ΑΜΕΑ, ηλικιωμένους, ενδεείς. Στηρίζει τις εργαζόμενες μητέρες, τα παιδιά και τα βρέφη, τους μετανάστες (Βοήθεια στο Σπίτι). Εμπεδώνεται ένα αίσθημα ασφάλειας στους κατοίκους της περιοχής, ιδιαίτερα στις σημερινές οξυμένες ανάγκες, που δημιουργεί η Κρίση, που πλήττει κι αυτή την ίδια τη Μητρόπολη, με την αναγκαστική διακοπή λειτουργίας του πρότυπου κέντρου αποκατάστασης κι αποθεραπείας.

Συνολικά, τα Ιδρύματα εξυπηρετούν με πλήρη κάλυψη, σε καθημερινή, σταθερή βάση 414 τροφίμους, στους οποίους προστίθενται τα μέλη των κατασκηνώσεων, την καλοκαιρινή περίοδο (120-150 ΑΜΕΑ και αρκετές εκατοντάδες νεολαίοι) και οι λαμβάνοντες παντοειδούς βοήθειας διερχόμενοι, οπότε γίνεται αντιληπτό το μέγεθος του κοινωνικού έργου, που επιτελείται. Το δε μόνιμο προσωπικό ανέρχεται στους 105 εργαζομένους, στους οποίους δύναται να προστεθεί έκτακτο προσωπικό, με τη σύναψη συμβάσεων.

Παρατηρούμε ότι οι αρχικές, πολύ αυξημένες δαπάνες εξεύρεσης κι αγοράς χώρων κι ανέγερσης των οικοδομημάτων των Ιδρυμάτων καλύπτονται, σε μεγάλο ποσοστό, από

ιδιώτες κι ευεργέτες (πχ Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος), ενώ η απρόσκοπτη συνέχιση της λειτουργίας τους, κυρίως, από δωρεές και την Ιερά Μητρόπολη. Εδώ υπεισέρχεται η προσωπικότητα και οι μεμονωμένες πρωτοβουλίες του οικείου Μητροπολίτη, αλλά και των λοιπών ντόπιων εκκλησιαστικών παραγόντων, προκειμένου να οικοδομηθεί ισχυρό αίσθημα εμπιστοσύνης μεταξύ πολίτη κι Εκκλησίας. Αυτό είναι απότοκο του αποκεντρωτικού χαρακτήρα της Εκκλησίας, ως φορέα κοινωνικής προστασίας, στη διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια των περιφερειακών διοικητικών της οργάνων. Ταυτόχρονα, ενισχύεται η τοπική οικονομία, με την απασχόληση μόνιμου προσωπικού, με καταβολή αποδοχών σύμφωνα με την εργατική νομοθεσία. Επιπλέον, ο εθελοντισμός διαδραματίζει κι εδώ, σπουδαίο ρόλο.

Παρατηρούμε ότι τα Ιδρύματα έχουν μια ομοιόμορφη οργανωτική δομή, με Πρόεδρο των Διοικητικών Συμβουλίων τον οικείο Μητροπολίτη, αποτελούν ΝΠΙΔ μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Πρόκληση αλλά και αναγκαιότητα αποτελεί η εξεύρεση πόρων, πέραν των δωρεών, που θα διασφαλίσουν τη συνέχιση της λειτουργίας τους. Τέτοιες είναι η ένταξη στα προγράμματα του ΕΣΠΑ, όπως ήδη συμβαίνει με τους 2 βρεφονηπιακούς σταθμούς, αλλά και η διαδικασία πιστοποίησης από του Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Πρόνοιας, απαραίτητη προϋπόθεση για την εξασφάλιση κρατικών κονδυλίων και το οποίο έχει επιτευχθεί από το Άσυλο Ανιάτων Σπάρτης. Επισημαίνεται, όμως, ότι ακόμη κι έτσι, την προηγούμενη χρονιά, δεν εξασφαλίστηκε καμία κρατική χρηματοδότηση και οι μη πληρωμές των ασφαλιστικών οργανισμών προς τα Ιδρύματα δυσχεραίνουν περισσότερο την κατάσταση. Η συνεργασία με τους ΟΤΑ ουσιαστικά δεν υφίσταται, αποτελεί όμως μελλοντικό διακύβευμα, καθότι αποτελούν τους 2 πλέον αποκεντρωμένους φορείς. Το όλο ζήτημα, όμως, πρέπει να εξεταστεί με προσοχή και σε βάθος, ως προς την επίτευξη καλύτερων αποτελεσμάτων στην κοινωνική πρόνοια, ώστε να μη διαταραχθεί το υφιστάμενο έργο.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

--

1. Ποια είναι η προσφορά του ιδρύματός σας; Ποιες οι δραστηριότητές του;

1. α) Ποιο είναι το ιστορικό ίδρυσης;

2. Με ποια νομική μορφή λειτουργεί(ίδρυμα κ.τ.λ);

2. α) Αν είναι ίδρυμα, υπάρχει δίδυμο σωματείο, που να υποστηρίζει τη δραστηριότητα του ιδρύματος;

3. Ποιο είναι το Διοικητικό Συμβούλιο και οργανόγραμμα ιδρύματος-απασχολούμενοι(αριθμός-ειδικότητες);

4. Ποια τα έσοδα, δωρεές, επιβραβεύσεις δωρητών;

5. Παροχές προς νοσηλευόμενους και αντιμετώπισή τους;

6. Ποια είναι η συνεργασία με Ο.Τ.Α.;

7. Μελλοντικές προοπτικές και στόχοι σας;

**Συνέντευξη με Διευθυντή στο Γενικό Φιλόπτωχο Ταμείο της Ιεράς
Αρχιεπισκοπής Αθηνών, πατέρα Βασίλειο Χαβάτζα**

Το φιλανθρωπικό έργο είναι πολυεπίπεδο. Πρώτη μέριμνα είναι να υπάρχουν συσσίτια για κάθε ενορία. Λόγω δυσχέρειας να παρευρίσκονται όλοι σε προκαθορισμένη ώρα π.χ.12μ.μ., δίνονται μηνιαία από την Αρχιεπισκοπή πακέτα τροφίμων. Όσον αφορά την ένδυση, ρούχα σε καλή κατάσταση, καινούρια ή ελαφρώς μεταχειρισμένα προσφέρονται. Στην υγεία, υπάρχει κοινωνικό ιατρείο, στελεχωμένο με εθελοντές ιατρούς. Πρόκειται για κινητή μονάδα, που εξυπηρετεί, κυρίως, ανασφάλιστους κι ανέργους. Οι άστεγοι, οι οποίοι είναι πλέον, γνωστοί και συγκεκριμένοι στην Εκκλησία, κάθε Τρίτη βράδυ δέχονται ειδική βοήθεια.

Άλλος τομέας είναι τα κοινωνικά παντοπωλεία, στα οποία, σε συνεργασία με τους δήμους, γίνεται αντικατάσταση των πακέτων, κάθε εβδομάδα. Οικονομική βοήθεια, στο μέτρο του δυνατού, έστω και με μικρό χρηματικό ποσό π.χ. 50 ευρώ. Στηρίζεται στην αλληλοβοήθεια μεταξύ των πολιτών, π.χ. δίσκος στην εκκλησία. Δέον να τονιστεί η κακή νοοτροπία ότι το Δημόσιο θα μεριμνήσει για όλα, σε αντίθεση με το εξωτερικό. Τέλος, πραγματοποιούνται προγράμματα αιμοδοσίας.

Στις ενορίες, όπου κυριαρχεί το διαπροσωπικό στοιχείο, οι ανάγκες είναι αυξημένες (βιοποριστικές) σε σχέση π.χ. με τα μοναστήρια. Αρνητικό της σημερινής κατάστασης είναι ο κίνδυνος λανθασμένης θεώρησης του ρόλου της Εκκλησίας (δεν είναι ΜΚΟ), σύγχυση του ρόλου της (κυρίως πνευματικός) και αναπτύσσονται, ταυτόχρονα, πολύ υψηλές προσδοκίες από αυτήν. Στην εποχή, πάντως, της Κρίσης το σύνθημα της Εκκλησίας είναι: “να έχουν όλοι να φάνε”.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

Αγγελόπουλος, Αθ. Αν. (2012). Εκκλησιαστική ιστορία. Ιστορία των δομών Διοικήσεως και Ζωής της Εκκλησίας της Ελλάδος (Εικοστός Αιώνας), Εκδόσεις Αδελφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη.

Αγγελόπουλος, Αθ. Αν. (2012). Εκκλησιαστική ιστορία. Η εκκλησία των νέων Χωρών, Εκδόσεις Αδελφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη.

Αδελφότης θεολόγων ο Σωτήρ. (2012). Κρίση Έξοδος από το αδιέξοδο, Εκδόσεις Αδελφότης θεολόγων ο Σωτήρ, Αθήνα.

Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος Ιερώνυμος. (2012). Εκκλησιαστική περιουσία και μισθοδοσία του κλήρου, Εκδόσεις Φίλοι Κέντρου Εκκλησιαστικής Διακονίας Οиноφύτων Βοιωτίας, Αθήνα.

Βενιζέλος, Ε. (2000). Οι σχέσεις κράτους και εκκλησίας, Εκδόσεις Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη.

Γιανναράς, Χρ. (1999). Αλφαβητάρι της πίστης, Εκδόσεις δόμος, Αθήνα.

Γιαννουλάτος, Αναστάσιος, Αρχιεπίσκοπου Τιράνων και πάσης Αλβανίας. (2006). Ιεραποστολή στα ίχνη του Χριστού, Εκδόσεις Αποστολική Διακονία της Εκκλησίας της Ελλάδος, Αθήνα.

Γιούλτσης, Β. Τ. (1997). Γενική Κοινωνιολογία, Εκδόσεις Αδελφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη.

Γιούλτσης, Β. Τ. (2002). Η Κοινωνιολογία της Θρησκείας, Εκδόσεις Π. Πουρνάρα, Θεσσαλονίκη.

Γιούλτσης, Β. Τ. (1993). Τυπολογία και Ορολογία των Κοινωνικών Επιστημών, Εκδόσεις Αδελφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη.

Δημητρόπουλος, Π. (2001). Κράτος και εκκλησία: Μία δύσκολη σχέση Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα.

Δρεττάκης, Μ. Γ. (2012). Ωρα κρίσης για την Ελλάδα, Εκδόσεις Εν Πλω, Αθήνα.

Ζούβας, Π. Κ. (1947). Εκκλησία και κοινωνική πρόνοια (Βυζάντιον),[Χ.Ο.'], Αθήνα.

Ιερά Μητρόπολις Μονεμβασίας και Σπάρτης. (1998).
Θησαυροί και Κειμήλια Μουσείου Εκκλησιαστικής τέχνης, Έκδοση Ιεράς
Μητροπόλεως Μονεμβασίας και Σπάρτης, Σπάρτη.

Κλάδος εκδόσεων επικοινωνιακής και μορφωτικής υπηρεσίας της Εκκλησίας της
Ελλάδος. (2001). Η μαρτυρία της αγάπης. Το φιλανθρωπικό και κοινωνικό έργο της
Εκκλησίας της Ελλάδος, Εκδόσεις Κλάδος εκδόσεων επικοινωνιακής και μορφωτικής
υπηρεσίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, Αθήνα.

Κονιδάρης,Ι. Μ. (2000). Εγχειρίδιο Εκκλησιαστικού Δικαίου, Εκδόσεις Αντ.
Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή.

Κονιδάρης,Ι. Μ. (1979). Το δίκαιον της μοναστηριακής περιουσίας από του 9^{ου} μέχρι
και του 12^{ου} αιώνας, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα.

Κωνσταντέλος, Δ. Ι.(1983). Βυζαντινή Φιλανθρωπία και κοινωνική πρόνοια,
Εκδόσεις Φως, Αθήνα.

Μαντζαρίδης, Γ. (2007). Κοινωνιολογία του Χριστιανισμού, Εκδόσεις Π. Πουρναρά,
Θεσσαλονίκη.

Μαστρογιαννόπουλος , Η. (Χ.Χ.).Αγωνία του σύγχρονου ανθρώπου.

Μεταλληνός, Γ. (2010). Μαρτυρίες για θέματα πνευματικά και κοινωνικά, Εκδόσεις
Ορθόδοξος Κυψέλη, Θεσσαλονίκη.

Μητροπολίτης Μονεμβασίας και Σπάρτης Ευστάθιος. (2009). Κανονισμοί
λειτουργίας των ιερών καθιδρυμάτων και φιλανθρωπικών ιδρυμάτων της Ιεράς
Μητροπόλεως Μονεμβασίας και Σπάρτης, Έκδοση Ιεράς Μητροπόλεως
Μονεμβασίας και Σπάρτης, Σπάρτη.

Μητροπολίτης Μονεμβασίας και Σπάρτης Ευστάθιος. (2009). Ο Θεός, ο Άνθρωπος, ο
Συνάνθρωπος, , Έκδοση Ιεράς Μητροπόλεως Μονεμβασίας και Σπάρτης, Αθήνα.

Νικολαΐδης, Απ.(2013). Κοινωνικός Χριστιανισμός, Εκδόσεις Γρηγόρη, Αθήνα

Οικουμενικόν Πατριαρχείον Ποιμαντική διακονία στο χώρο της Υγείας. (2011). Θεραπείαν προσάγοντες. Εισαγωγή στην ποιμαντική διακονία στο χώρο της Υγείας, Εκδόσεις Δίκτυο του Οικουμενικού Πατριαρχείου για την ποιμαντική διακονία στο χώρο της Υγείας, Αθήνα.

Πάτρα, Λ. (1974). Κοινωνική Πολιτική, Εκδόσεις Αφοί Σάκκουλα, Αθήνα.σ.346.

Πέτρου, Ι. Σ. (1992). Εκκλησία και Πολιτική, Εκδόσεις Αδελφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη.

Σμέμαν, Αλ. (1983). Η αποστολή της Εκκλησίας στο σύγχρονο κόσμο, Εκδόσεις Ακρίτας, Αθήνα.

Σταθόπουλος, Π. (2000). Κοινωνική Πρόνοια-Μια γενική θεώρηση, Εκδόσεις Έλλην, Αθήνα.σ.224.

Στασινοπούλου, Ολ.(1993). Αναδιάρθρωση των Προσωπικών Κοινωνικών Υπηρεσιών- Η επικαιρότητα της ανεπίσημης φροντίδας και οι σύγχρονες διαπλοκές, στο Γετίμη Π. και Γράβαρη Δ. (επιμ.) Κοινωνικό Κράτος και Κοινωνική Πολιτική, Εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα σ.σ.271-311

Στασινοπούλου, Ολ.Β. (2006). Κράτος Πρόνοιας Ιστορική Εξέλιξη-Σύγχρονες Θεωρητικές Προσεγγίσεις, Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα.

Στεφανίδου, Β.Κ. (2000). Εκκλησιαστική Ιστορία, Εκδόσεις Παπαδημητρίου, Αθήνα.

Τρωιανός ΣΠ.Ν. και Πουλής Γ.Π. (2003). Εκκλησιαστικό Δίκαιο, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή.

Τσαγκάρη, Αγγ. (2001). Η Ιστορία και το Νομικό πλαίσιο της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου, , Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη.

Ξενογλώσση

Kyrtatas, **D.J.**(1987). The social structure of the early Christian communities, Verso, London.

Διαδικτυακές Πηγές

<http://www.immspartis.gr>

<http://www.ecclesia.gr>

<http://www.iaath.gr>

<http://www.pentaprostagma.gr>

<http://www.mkoapostoli.gr>